

การจัดการการผลิตมะพร้าวน้ำหอมของกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่
มะพร้าวน้ำหอม ตำบลเกาะศาลพระ อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี

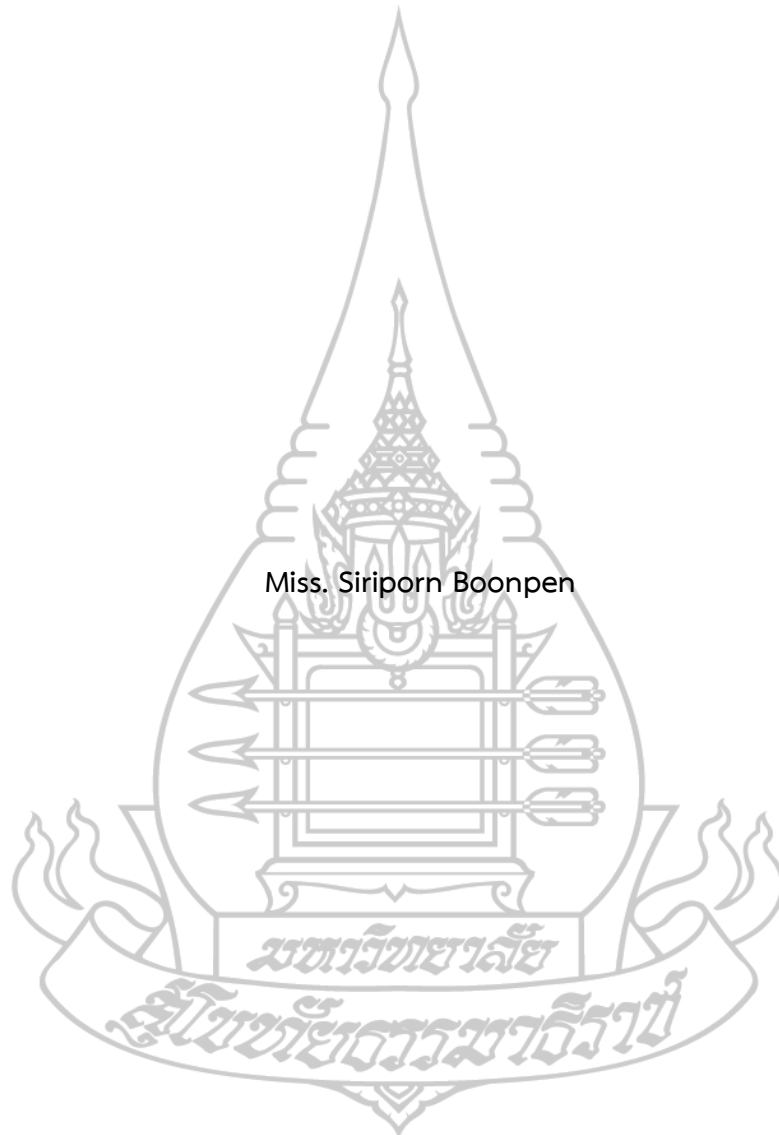

นางสาวศิริพร บุญเพ็ญ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกการจัดการทรัพยากรเกษตร
สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2566

Aromatic Coconuts Production Management of Collaborative Farming
Aromatic Coconut Farmers Group, Ko San Phra Subdistrict, Wat Phleng
District, Ratchaburi Province

Miss. Siriporn Boonpen

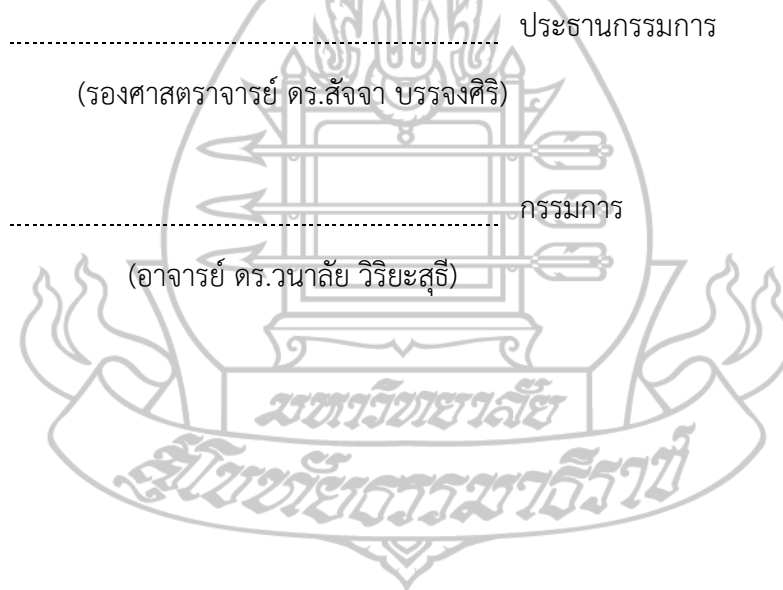
An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master Agriculture in Agricultural Resource Management
School of Agriculture and Cooperatives Sukhothai Thammathirat Open University

2023

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ	การจัดการการผลิตมะพร้าวน้ำหอมของกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ มะพร้าวน้ำหอม ตำบลเกาะศาลพระ อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี
ชื่อและนามสกุล	นางสาวศิริพร บุญเพ็ญ
แขนงวิชา / วิชาเอก	การจัดการทรัพยากรเกษตร
สาขาวิชา	เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.สัจจา บรรจงศิริ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2567

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เจนณรงค์ เทียนสว่าง)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์

ชื่อการศึกษา คำนคว่ำอิสระ การจัดการการผลิตมะพร้าวน้ำหอมของกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่
มะพร้าวน้ำหอม ตำบลเกาะศาลพระ อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี
ผู้ศึกษา นางสาวศิริพร บุญเพ็ญ รหัสนักศึกษา 2659002782
ปริญญา เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการทรัพยากรเกษตร)
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.สัจจา บรรจงศิริ ปีการศึกษา 2566

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ข้อมูลพื้นฐานด้านสังคมและเศรษฐกิจ 2) การจัดการการผลิตมะพร้าวน้ำหอม และ 3) ปัญหาและข้อเสนอแนะการจัดการการผลิตของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่มะพร้าวน้ำหอม การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ศึกษาคือ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการแปลงใหญ่มะพร้าวน้ำหอม ตำบลเกาะศาลพระ อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี ที่ขึ้นทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร ปี 2566/67 จำนวน 34 ราย เก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุมากกว่า 61 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ประสบการณ์ในการปลูกมะพร้าวเฉลี่ย 16.56 ปี สมาชิกครัวเรือนเฉลี่ย 4 คน แรงงานภาคเกษตรเฉลี่ย 2 คน การจ้างแรงงานเฉลี่ย 2 คน จำนวนพื้นที่ปลูกเฉลี่ย 22.96 ไร่ เป็นที่ดินตนเอง ใช้เงินทุนตนเอง ต้นทุนการผลิต 5,408.48 บาท ต่อไร่ 2) การจัดการการผลิตมะพร้าวพื้นที่ปลูกเป็นดินเหนียว มีการกรองปลูกแบบแถวเดี่ยว ขนาดหลุมปลูก 0.5x0.5x0.5 เมตร ปลูกต่ำกว่าปากหลุม 0.15 เมตร ระยะปลูก 6x6 เมตร ปลูกมะพร้าวพันธุ์หุสสีเขียว ซื้อมาจากแหล่งที่เชื่อถือได้ อายุต้นพันธุ์ 5 เดือน อัตราปลูกเฉลี่ย 40.79 ต้นต่อไร่ ครึ่งหนึ่งของเกษตรกรมีการสังเคราะห์ดิน ให้น้ำเฉลี่ย 5.26 ครั้งต่อเดือน โดยเรือพ่นน้ำ ใช้ปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยเคมีโดยผ่านรอบทรงพุ่ม พบโรคยอดเน่าและผลร่วง แมลงที่พบด้วงมะพร้าว สัตว์ศัตรูที่พบคือกระรอกหนู ส่วนหนึ่งมีการสกรีนและใส่เกลือแกงเฉลี่ย 30.50 กิโลกรัมต่อไร่ ให้ผลผลิตเมื่อปลูก 2-3 ปี ตัดผลผลิตทุก 20 วัน พ่อค้าคนกลางเป็นผู้กำหนดราคา เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการสมทบทุนเข้าร่วมโครงการแปลงใหญ่ เกษตรกรไม่มีการส่งเสริมการขาย และเกินครึ่งหนึ่งของเกษตรกรไม่มีการบันทึกข้อมูลการผลิต 3) ปัญหาที่พบ ได้แก่ (1) ต้นทุนในการผลิตสูง มีข้อเสนอแนะให้รวมกลุ่มกันซื้อปัจจัยการผลิต ทำปุ๋ยใช้เอง และจัดการวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร (2) ปัญหาด้านการผลิตจากสภาพอากาศที่แปรปรวน และศัตรูพืชระบาด มีข้อเสนอแนะให้ภาครัฐและเอกชนสนับสนุนองค์ความรู้และนวัตกรรมที่ทันสมัย และเกษตรกรควรดูแลตรวจแปลงป้องกันการระบาดของศัตรูพืช (3) ปัญหาด้านการจัดการตลาด เกษตรกรไม่มีอำนาจต่อรองราคาและไม่มีการส่งเสริมการขาย มีข้อเสนอแนะควรรวมกลุ่มกันเพื่อทำสัญญาซื้อขายกับเอกชนและหน่วยงานรัฐร่วมบูรณาการส่งเสริมให้เกษตรกรหันมาแปรรูปเพิ่มมูลค่าสินค้า (4) ปัญหาด้านการจัดการกลุ่มเกษตรกรยังไม่ให้ความสำคัญในการร่วมกิจกรรมต่างๆ ของกลุ่ม มีข้อเสนอแนะให้คณะกรรมการแปลงใหญ่ สร้างการรับรู้และทำความเข้าใจกับสมาชิกให้เห็นถึงความสำคัญของกลุ่ม

คำสำคัญ มะพร้าวน้ำหอม การจัดการการผลิต แปลงใหญ่มะพร้าวน้ำหอม

Independent Study title: Aromatic Coconuts Production Management of Collaborative Farming Aromatic Coconut Farmers Group, Ko San Phra Subdistrict, Wat Phleng District, Ratchaburi Province

Author: Miss. Siriporn Boonpen; ID: 2659002782;

Degree: Master of Agriculture (Agricultural Resources Management)

Independent Study Advisor: Dr. Sujja Banchongsiri, Associate Professor; Academic year: 2023

Abstract

The objectives of the independent study were to study 1) the socio-economic situation of the farmers' group members, 2) their aromatic coconut production management, and 3) problems and suggestions for the group members' production management.

This research method consisted of the collection of primary data by survey research. In 2023/24 there were 34 farmers who were registered with the Department of Agricultural Extension as members of the collaborative farming aromatic coconut farmers group in Ko San Phra Subdistrict, Wat Phleng District, Ratchaburi Province, and data were gathered from all 34. The data were gathered by questionnaires, and the quantitative data were analysed using descriptive statistics such as frequency, percentage, minimum value, maximum value, mean and standard deviation. The content analysis method was used to analyse the qualitative data.

The findings indicate that 1) the majority of farmers were female with an average age greater than 61, a high school education, an average of 16.56 years of coconut production experience, an average of four household members, an average of two family labours engaged in farming, an average of two hired labours, average coconut farm size of 22.96 rai (3.67 hectares), owned their own land, used their own capital, and the average cost of production was 5,408.48 baht per rai (1 rai=1,600 m²). 2) The soil in the study area was clay soil. The typical production management consisted of single-row planting ridges, planting holes measuring 0.5x0.5x0.5 meters, planting depth less than 0.15 meters, and planting distance of 6x6 meters. The coconut variety was "Hmu si kheiyw" obtained from a reputable source, with five-month-old seedlings and an average planting rate of 40.79 seedlings per rai. For farm management, half of the farmers conducted one soil sample analysis and all watered an average of 5.26 times per month by spraying from boats and applied organic and chemical fertilizers within the drip line. Top rot and fruit drop were reported as problematic diseases, and coconut beetles, squirrels, and mice were the main pests. Some farmers dug up the mud and added an average of 30.50 kilograms of salt per rai. Harvesting started 2-3 years after planting, and coconuts were harvested every 20 days. Middlemen set the market price. Most farmers did not contribute capital to the collaborative farmers group. Farmers did not do any sales promotion. In addition, over half of the farmers did not keep productivity records. 3) The fundamental problems included (1) high production cost there are suggestions for the group to consolidate to purchase production factors, produce their own fertilizer, and manage agricultural residues; (2) production issues caused by unstable weather and pest outbreaks the public and private sectors should promote knowledge and innovation, and farmers should monitor their fields to prevent insect infestations; (3) issues with marketing management farmer groups should be formed to negotiate sales contracts with the commercial sector, and the government should provide training on coconut processing to increase the value of the yields; and (4) issues with group management the collaborative group committee should raise awareness so members understand their significance within the group.

Keyword : Aromatic coconut, Crop production management, Collaborative Farming farm
aromatic coconut

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี จากความกรุณาให้ความช่วยเหลือ แนะนำชี้แนวทาง ข้อเสนอแนะและคำปรึกษาที่ดี จากรองศาสตราจารย์ ดร.สัจจา บรรจงศิริ และอาจารย์ ดร.วนาลัย วิริยะสุธี ที่ได้ให้คำแนะนำ ตรวจสอบข้อบกพร่อง เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปรับปรุงการค้นคว้าอิสระฉบับนี้ จนเรียบร้อยเสร็จสมบูรณ์ ผู้ทำการศึกษาค้นคว้ารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของทั้งสองท่านอย่างยิ่ง และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณนายสมเกียรติ ประพตกิจ ประธานกลุ่มแปลงใหญ่มะพร้าวน้ำหอมตำบลเกาะศาลพระ อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี ที่ให้ความอนุเคราะห์ ช่วยเหลือประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ขอขอบคุณสมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่มะพร้าวน้ำหอมตำบลเกาะศาลพระ อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี ที่ให้ความอนุเคราะห์ ตอบแบบสอบถามอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ และขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่จากสำนักงานเกษตรอำเภอวัดเพลง ที่ให้คำปรึกษา คำแนะนำและให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการทำการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้

ท้ายที่สุดนี้ ขอขอบพระคุณบิดา มารดา บุคคลในครอบครัว สถาบันพัฒนาที่ดินราชบุรี สถาบันพัฒนาที่ดินสมุทรสงคราม ผู้บังคับบัญชาและอดีตผู้บังคับบัญชา ที่ให้ความช่วยเหลือแนะนำ ให้กำลังใจ และสร้างแรงบันดาลใจ คณาจารย์และเจ้าหน้าที่ แขนงวิชาการจัดการทรัพยากรเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อนักศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้

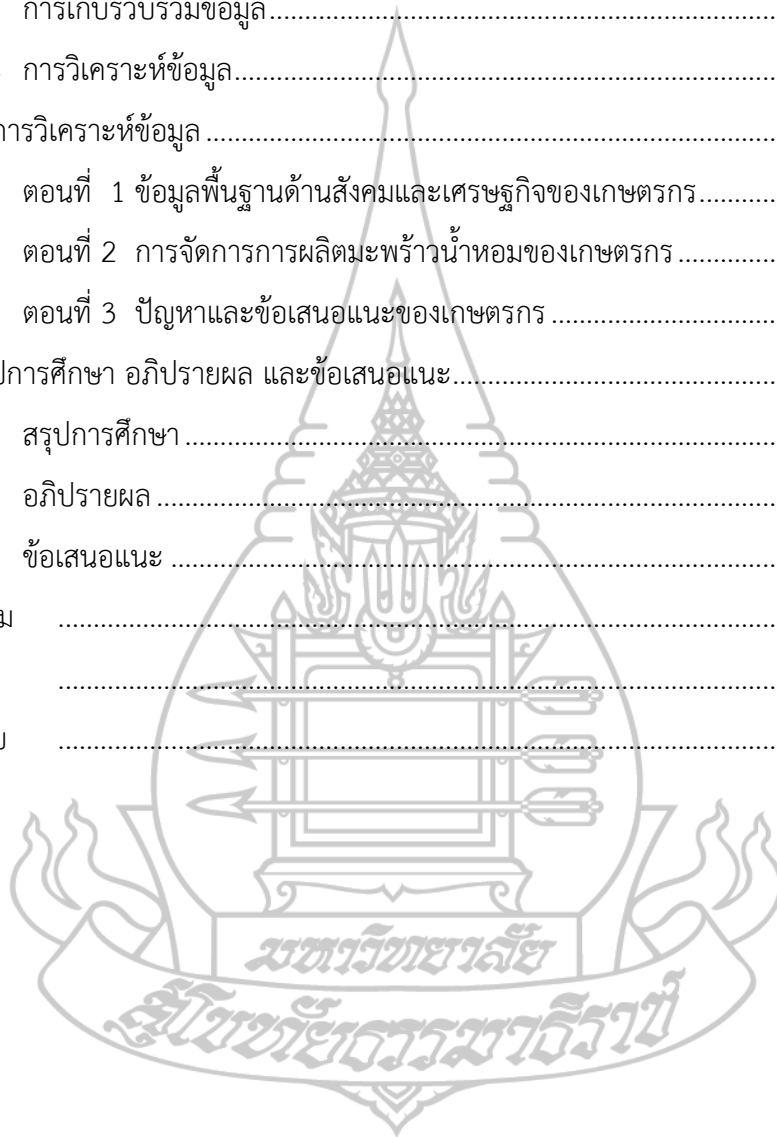
นางสาวศิริพร บุญเพ็ญ

ตุลาคม 2567

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญรูปภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ในการศึกษา.....	3
1.3 กรอบแนวคิดการศึกษา.....	4
1.4 ขอบเขตของการศึกษา	5
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ	6
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	8
2.1 ข้อมูลพื้นฐานตำบลเกาะศาลพระ อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี.....	8
2.2 พืชศาสตร์ของมะพร้าวน้ำหอม.....	12
2.3 สถานการณ์การผลิตและการตลาดมะพร้าวน้ำหอม.....	14
2.4 การจัดการการผลิตมะพร้าวน้ำหอม	18
2.5 โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ (แปลงใหญ่มะพร้าวน้ำหอม)	36
2.6 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	43

บทที่ 3	วิธีดำเนินการศึกษา	48
3.1	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	48
3.2	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	48
3.3	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	50
3.4	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	51
บทที่ 4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	52
4.1	ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานด้านสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร.....	52
4.2	ตอนที่ 2 การจัดการการผลิตมะพร้าวน้ำหอมของเกษตรกร	58
4.3	ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกร	76
บทที่ 5	สรุปการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	78
5.1	สรุปการศึกษา	78
5.2	อภิปรายผล	84
5.3	ข้อเสนอแนะ	87
บรรณานุกรม	89
ภาคผนวก	93
ประวัติผู้วิจัย	106

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 2.1 เนื้อที่ให้ผล ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ ของประเทศผู้ผลิตที่สำคัญๆ	14
ตารางที่ 2.2 การส่งออกมะพร้าวน้ำหอมไปยังประเทศคู่ค้า	17
ตารางที่ 2.3 ระยะเวลาปลูกของมะพร้าวแต่ละพันธุ์	24
ตารางที่ 2.4 ความต้องการปุ๋ยของมะพร้าวน้ำหอมในแต่ละช่วงอายุ.....	26
ตารางที่ 2.5 อัตราการใส่เกลือแกงในมะพร้าวน้ำหอม	26
ตารางที่ 4.1 สภาพสังคมของกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่	54
ตารางที่ 4.2 สภาพทางเศรษฐกิจของกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่.....	57
ตารางที่ 4.3 พื้นที่เพาะปลูก	59
ตารางที่ 4.4 การเตรียมพันธุ์มะพร้าวน้ำหอม	60
ตารางที่ 4.5 การปลูกมะพร้าวน้ำหอม.....	62
ตารางที่ 4.6 การให้น้ำแก่มะพร้าวน้ำหอม.....	64
ตารางที่ 4.7 การให้ปุ๋ยแก่มะพร้าวน้ำหอม	65
ตารางที่ 4.8 การป้องกันและกำจัดวัชพืช	66
ตารางที่ 4.9 การป้องกันและการจัดการโรคพืช.....	67
ตารางที่ 4.10 การป้องกันและกำจัดศัตรูพืช.....	68
ตารางที่ 4.11 การป้องกันและกำจัดสัตว์ศัตรูพืช	69
ตารางที่ 4.12 การจัดการพิเศษภายในแปลง	70
ตารางที่ 4.13 การเก็บเกี่ยวผลผลิตมะพร้าวน้ำหอม	71
ตารางที่ 4.14 การตลาด.....	73
ตารางที่ 4.15 ความคาดหวังของเกษตรกรหลังการเข้าร่วมโครงการแปลงใหญ่	74

สารบัญรูปภาพ

หน้า

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดงานวิจัย 4

ภาพที่ 2.1 แผนที่ขอบเขตและการใช้ที่ดิน อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี 9

ภาพที่ 2.2 แผนที่จุดดิน อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี 11

ภาพที่ 2.3 แผนภูมิแสดงสถิติการส่งออกมะพร้าวน้ำหอมฯ 16

ภาพที่ 2.4 มะพร้าวน้ำหอมก้นกลม ผลสีเขียว 19

ภาพที่ 2.5 มะพร้าวน้ำหอมก้นกลม ผลสีเหลือง 19

ภาพที่ 2.6 มะพร้าวน้ำหอมก้นกลม ผลสีน้ำตาล 20

ภาพที่ 2.7 มะพร้าวน้ำหอมก้นจีบ ผลสีเขียว (ขนาดผลปานกลาง) 20

ภาพที่ 2.8 มะพร้าวน้ำหอมก้นจีบ ผลสีเขียว (ขนาดผลเล็ก) 21

ภาพที่ 2.9 ลักษณะต้นกล้ามะพร้าวน้ำหอมที่สมบูรณ์ 22

ภาพที่ 2.10 ผังปลูกแบบสี่เหลี่ยมจัตุรัส 23

ภาพที่ 2.11 ผังปลูกแบบสี่เหลี่ยมด้านเท่า 23

ภาพที่ 2.12 ตัวอย่างการวางระดับหน่อมะพร้าว 25

ภาพที่ 2.13 การให้น้ำด้วยเรือพ่นน้ำแบบมีคนขับ 27

ภาพที่ 2.14 การให้น้ำด้วยเรือพ่นน้ำอัตโนมัติ 28

ภาพที่ 2.15 ระบบการปล่อยน้ำตามท้องร่องควบคู่กับการใช้สปริงเกอร์ 28

ภาพที่ 2.16 การดูความเหมาะสมในการตัดมะพร้าวที่ความห่างของหางหนู 33

ภาพที่ 2.17 การเก็บเกี่ยวมะพร้าวในที่ดอน 34

ภาพที่ 2.18 การเก็บเกี่ยวมะพร้าวในที่ลุ่มยกร่องสวน 34

ภาพที่ 2.19 ทะลายมะพร้าวน้ำหอม 35

ภาพที่ 2.20 มะพร้าวน้ำหอมเจีย 35

ภาพที่ 2.21 มะพร้าวน้ำหอมควั่น 35

ภาพที่ 2.22 กรอบการดำเนินงานระบบส่งเสริมการเกษตร (Training and Visit System) 41

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มะพร้าวเป็นพืชเศรษฐกิจสำคัญของประเทศ สามารถปลูกได้แทบทุกพื้นที่ในประเทศไทย มะพร้าวน้ำหอม มีความสำคัญเกี่ยวข้องโดยตรงต่อชีวิต วัฒนธรรมและความเป็นอยู่ของคนไทย สามารถใช้ประโยชน์ได้ตั้งแต่ยอดมะพร้าว ใบ ช่อดอก ผล เส้นใย ลำต้น จนถึงราก เรียกได้ว่าสามารถใช้ประโยชน์ได้เกือบทุกส่วน ปัจจุบันมะพร้าวน้ำหอมมีปริมาณและมูลค่าการส่งออกสูง โดยปี 2565 การส่งออกมะพร้าวและผลิตภัณฑ์มะพร้าวอันดับแรก คือ มะพร้าวน้ำหอม มีปริมาณ 557,357 ตัน คิดเป็นร้อยละ 77.52 ของปริมาณทั้งหมด มีมูลค่า 13,424 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 60.04 ของมูลค่าทั้งหมด รองลงมา คือกะทิสำเร็จรูป และมะพร้าวแก่ เนื่องจากมะพร้าวน้ำหอมเป็นที่นิยมของชาวต่างชาติกลุ่มลูกค้าสำคัญได้แก่ สาธารณรัฐประชาชนจีน ครองสัดส่วนการส่งออกประมาณ ร้อยละ 40-50 (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2565) สหรัฐอเมริกา กลุ่มประเทศEU โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวจีนนิยมบริโภคมะพร้าวน้ำหอมเป็นอย่างมาก ส่งผลให้การจำหน่ายสินค้าภายในประเทศและการส่งออกต่างประเทศยังคงเติบโตและมีแนวโน้มขยายตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

พื้นที่ที่มีความเหมาะสมในการปลูกมะพร้าวน้ำหอมส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ภาคกลาง ได้แก่ จังหวัดราชบุรี จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดนครปฐม โดยเฉพาะพื้นที่อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี เกษตรกรนิยมปลูกมะพร้าวน้ำหอมเป็นหลัก ทำให้จังหวัดราชบุรีมีพื้นที่ปลูกมะพร้าวน้ำหอมมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่งของประเทศ โดยมีเนื้อที่เพาะปลูกรวม จำนวน 110,490 ไร่ พื้นที่เพาะปลูกมากที่สุด ได้แก่ อำเภอดำเนินสะดวก จำนวน 48,275 ไร่ อำเภอเมืองราชบุรี จำนวน 26,806 ไร่ และอำเภอบางแพ จำนวน 12,251 ไร่ (สำนักงานเกษตรจังหวัดราชบุรี, 2566) (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 10 ราชบุรี , 2566) สภาพดินที่เหมาะสมกับการปลูกมะพร้าว น้ำหอม เป็นดินตะกอนปากแม่น้ำที่มีความอุดมสมบูรณ์สูงอุ้มน้ำได้ดีมีอินทรีย์วัตถุสูง

อำเภอวัดเพลง มีพื้นที่ 23,683 ไร่ เป็นพื้นที่เพาะปลูกมะพร้าว 12,527 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 52.89 ของพื้นที่ทั้งหมด มีพื้นที่ครอบคลุม 3 ตำบล ได้แก่ ตำบลเกาะศาลพระ ตำบลจอมประทัด และตำบลวัดเพลง พื้นที่อยู่ในชุดดินธนบุรี (Tb) และชุดดินบางกอก (Bk) ซึ่งพื้นที่เพาะปลูกมะพร้าว น้ำหอมในตำบลเกาะศาลพระ ส่วนใหญ่อยู่ในชุดดินธนบุรี(Tb) (กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรม

พัฒนาที่ดิน, 2564) พื้นที่ในตำบลเกาะศาลพระ จึงมีความเหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับปลูกมะพร้าว น้ำหอม รสชาติมะพร้าวน้ำหอมของอำเภอวัดเพลง มีความหวานกลมกล่อม เนื่องจากเป็นพื้นที่ราบ ลุ่มน้ำทะเลท่วมถึง (Flood Plain) ทั้งน้ำจืดและน้ำเค็ม เกิดภาวะที่เรียกว่า “ล้นจืดล้นเค็ม” จึงทำให้ มะพร้าวน้ำหอมที่ปลูกในอำเภอวัดเพลง มีความได้เปรียบทางด้านภูมิศาสตร์ ส่งผลให้น้ำมะพร้าวมี รสชาติ เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ได้มีการจดทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ GI “มะพร้าวน้ำหอม ราชบุรี” อีกด้วย ด้านสถานการณ์การผลิตมะพร้าวน้ำหอมพบว่า มีเนื้อที่ให้ผล 65,886 ไร่ ผลผลิต รวม 526,586,095 ผล/ปี ผลผลิตต่อไร่เฉลี่ย 7,992 ผล/ไร่/ปี ราคาที่เกษตรกรขายได้ ณ วันที่ 11 ธันวาคม 2566 เฉลี่ย 9.67 บาท/ผล คิดเป็นมูลค่ากว่า 5,092 ล้านบาท/ปี (สำนักงานเกษตรจังหวัด ราชบุรี, 2565)

การดำเนินโครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ จึงถือว่าเป็นเครื่องมือสำคัญ ในการบริหารจัดการและขับเคลื่อนให้เกษตรกรเกิดการรวมกลุ่มของเกษตรกรรายย่อยในพื้นที่ โดยวางระบบการผลิตและการบริหารจัดการในแนวทางเดียวกัน เพื่อประหยัดต้นทุนและเพิ่ม ประสิทธิภาพการผลิต โดยเน้นการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ตามนโยบายตลาดนำ การผลิต (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2566) สมาชิกแปลงใหญ่มะพร้าวน้ำหอม ตำบลเกาะศาลพระ อำเภอวัดเพลง จึงได้นำหลักตลาดนำการผลิต มาประยุกต์ใช้จนการดำเนินงานประสบผลสำเร็จเกิด การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภูมิปัญญาดั้งเดิมและสามารถประยุกต์ใช้นวัตกรรมสมัยใหม่ เพื่อพัฒนาคุณภาพ ของสินค้าให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดเพิ่มอำนาจในการต่อรองราคาซึ่งเกษตรกร กลุ่ม แปลงใหญ่มะพร้าวน้ำหอม ตำบลเกาะศาลพระ อำเภอวัดเพลง ก็ยังคงดำเนินกิจกรรมในรูปแบบ สมาชิกกลุ่มได้อย่างต่อเนื่องและมีความเข้มแข็ง สร้างรายได้และผลกำไรให้เกษตรกรอย่างต่อเนื่อง และยั่งยืน

อย่างไรก็ตามสถานการณ์ในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไป ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เกิดการแย่งชิงกันใช้ทรัพยากรและมีการใช้ไปอย่างไม่รู้คุณค่า อีกทั้งสภาพภูมิอากาศแปรปรวนใน ปัจจุบันส่งผลให้พื้นที่เพาะปลูกที่มีศักยภาพในการผลิตลดลง เกษตรกรจึงควรตระหนักถึงความสำคัญ พร้อมทั้งหาแนวทางในการพัฒนากระบวนการผลิต เพื่อเพิ่มศักยภาพในการผลิตให้ได้ผลผลิตที่มี คุณภาพและเพียงพอต่อความต้องการของตลาด

ผู้วิจัยจึงได้สนใจศึกษาขั้นตอนกระบวนการในการผลิต ปัญหาและข้อมูลข้อเสนอแนะ เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและต่อยอดองค์ความรู้ให้เกษตรกรผู้เข้าร่วม แปลงใหญ่ สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด สามารถวางแผนการผลิตเพื่อเพิ่มปริมาณ และคุณภาพของผลผลิต ลดต้นทุน เพิ่มรายได้ให้เกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเอง เป็นการเพิ่มขีด ความสามารถในการแข่งขันทางการตลาด อีกทั้งผู้สนใจและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลไป ใช้ให้เกิดประโยชน์

2. วัตถุประสงค์ในการศึกษา

2.1 เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้านสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่มะพร้าวน้ำหอม ตำบลเกาะศาลพระ อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี

2.2 เพื่อศึกษาการจัดการการผลิตมะพร้าวน้ำหอมของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่มะพร้าวน้ำหอม ตำบลเกาะศาลพระ อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี

2.3 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการจัดการการผลิตของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่มะพร้าวน้ำหอม ตำบลเกาะศาลพระ อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี

3. กรอบแนวคิดการศึกษา

การศึกษาการจัดการการผลิตมะพร้าวน้ำหอมของกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่มะพร้าว น้ำหอม ตำบลเกาะศาลพระ อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาการจัดการการผลิตมะพร้าวน้ำหอมกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่มะพร้าวน้ำหอม ตำบลเกาะศาลพระ อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี มีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

4.1 ขอบเขตเชิงประชากร การศึกษาครั้งนี้มีประชากรที่ศึกษาเป็นกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่มะพร้าวน้ำหอม ตำบลเกาะศาลพระ อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี ที่ลงทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปี 2566/67 จำนวน 34 ราย

4.2 ขอบเขตเชิงเนื้อหา การศึกษาครั้งนี้ศึกษาสภาพสังคมและเศรษฐกิจ สภาพการผลิตมะพร้าวน้ำหอม ความรู้และวิธีการปฏิบัติในการจัดการโรคที่เกิดกับมะพร้าวน้ำหอม ศัตรูพืช สัตว์ศัตรูพืช วัชพืช ที่เกิดขึ้นภายในแปลงผลิตของเกษตรกร สภาพพื้นที่ ปัญหาและการจัดการภายในแปลง รวมทั้งปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการแปลงใหญ่มะพร้าวน้ำหอม โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานด้านสังคมและเศรษฐกิจของกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่มะพร้าวน้ำหอม ตำบลเกาะศาลพระ อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี

ตอนที่ 2 การจัดการการผลิตมะพร้าวน้ำหอมของกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่มะพร้าว น้ำหอม ตำบลเกาะศาลพระ อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะการจัดการการผลิตมะพร้าวน้ำหอมของกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่มะพร้าวน้ำหอม ตำบลเกาะศาลพระ อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี

4.3 ขอบเขตการศึกษาด้านเวลาการวิจัยครั้งนี้มีรายละเอียดการดำเนินการศึกษา ดังนี้

4.3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการใช้แบบสอบถาม ตั้งแต่เดือนเมษายน - มิถุนายน 2567

4.3.2 การจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับสมบูรณ์ ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม - พฤศจิกายน 2567

4.4 ขอบเขตเชิงพื้นที่ การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกลุ่มเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการแปลงใหญ่ ในพื้นที่ตำบลเกาะศาลพระ อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 การเกษตรแบบแปลงใหญ่ หมายถึง การส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มการผลิตและการบริหารจัดการร่วมกัน โดยมีพื้นที่รวมกันไม่น้อยกว่า 300 ไร่ หรือ เกษตรกรสมัครใจเข้าร่วมโครงการไม่น้อยกว่า 30 ราย โดยมีเกษตรกรเป็นศูนย์กลางในการดำเนินงาน เพื่อหาปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพดี ราคาถูก และการใช้เทคโนโลยีการเกษตรที่เหมาะสมเพื่อลดต้นทุน เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ตลอดจนการจัดการด้านการตลาด เพิ่มโอกาสในการแข่งขัน โดยมีหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคีที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในลักษณะประชารัฐ

5.2 เกษตรกร หมายถึง เกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าวน้ำหอมที่เข้าร่วมโครงการแปลงใหญ่ มะพร้าวน้ำหอม ตำบลเกาะศาลพระ อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี และขึ้นทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปี 2566/67 จำนวน 34 ราย

5.3 มะพร้าวน้ำหอมราชบุรี (Ratchaburi Aromatic Coconut และ/หรือ Maphrao Namhom Ratchaburi) หมายถึง มะพร้าวน้ำหอมพันธุ์เดี่ยว สีเขียวที่เรียกว่า หมูสีเขียว มีเปลือกสีเขียวสด ก้านจืด ตรงกลางผลป่องกลม เนื้อหนาสองชั้น น้ำมะพร้าวมีค่าความหวานที่ 7 องศาบริกซ์ขึ้นไปและกลิ่นหอมคล้ายใบเตย ซึ่งปลูกครอบคลุมพื้นที่ 7 อำเภอ อำเภอดำเนินสะดวก อำเภอวัดเพลง อำเภอบ้านโป่ง อำเภอเมืองราชบุรี อำเภอบางแพ อำเภอปากท่อ และอำเภอโพธารามของจังหวัดราชบุรี

5.4 สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ หรือ GI (Geographical Indication) หมายถึง เครื่องหมายที่ใช้กับสินค้าที่มาจากแหล่งผลิตที่เฉพาะเจาะจงซึ่งคุณภาพหรือชื่อเสียงของสินค้านั้นๆ เป็นผลมาจากการผลิตในพื้นที่ดังกล่าว GI จึงเปรียบเสมือนแบรนด์ของท้องถิ่นที่บอกคุณภาพและแหล่งที่มาของสินค้า

5.5 การจัดการการผลิตมะพร้าวน้ำหอม หมายถึง กระบวนการจัดการการผลิตมะพร้าวน้ำหอม ได้แก่ พื้นที่ปลูก การเตรียมดิน การเตรียมพันธุ์ การปลูก การให้น้ำ การใส่ปุ๋ย การกำจัดวัชพืช การกำจัดศัตรูมะพร้าวน้ำหอม การจัดการและกำจัดโรคพืช การจัดการพิเศษ การเก็บเกี่ยวผลผลิต และการตลาด

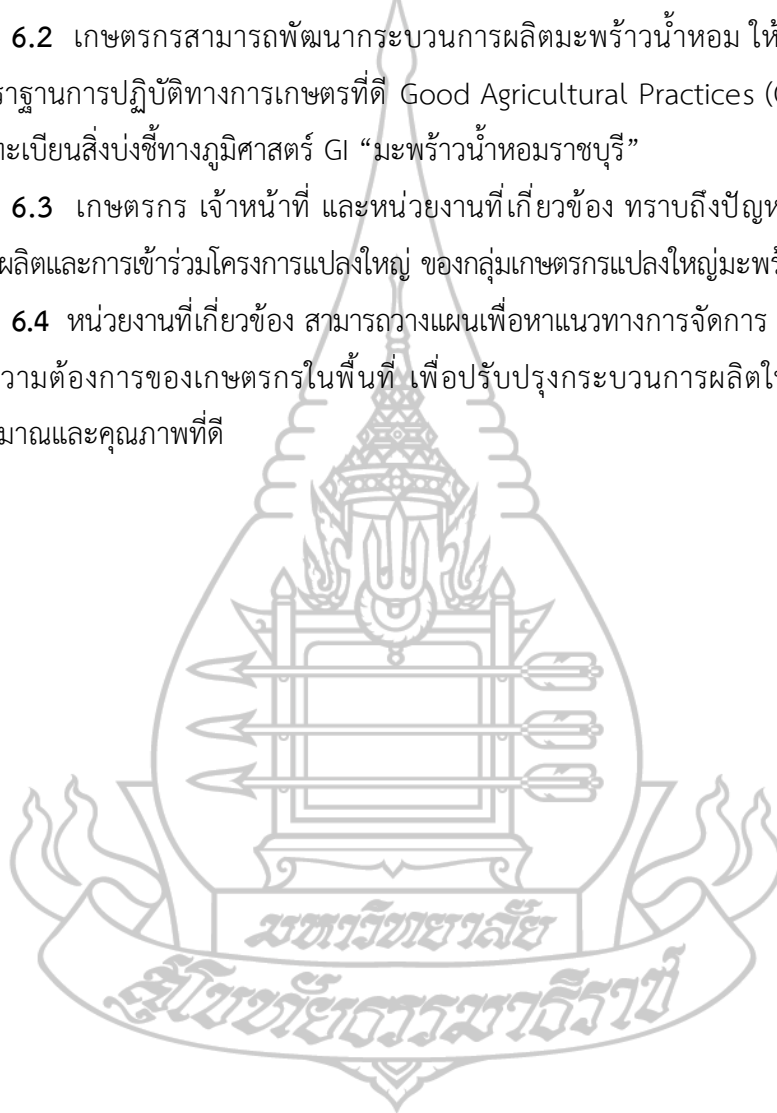
6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 เกษตรกรมีแนวทางในการพัฒนาการผลิตมะพร้าวน้ำหอมให้มีประสิทธิภาพ นอกจากช่วยลดต้นทุนในการผลิตแล้วยังส่งผลให้รายได้เพิ่มอีกด้วย

6.2 เกษตรกรสามารถพัฒนากระบวนการผลิตมะพร้าวน้ำหอม ให้สามารถผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี Good Agricultural Practices (GAP) เพื่อต่อยอดไปสู่การจดทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ GI “มะพร้าวน้ำหอมราชบุรี”

6.3 เกษตรกร เจ้าหน้าที่ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการผลิตและการเข้าร่วมโครงการแปลงใหญ่ ของกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่มะพร้าวน้ำหอม

6.4 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถวางแผนเพื่อหาแนวทางการจัดการ สนับสนุนส่งเสริมที่ตรงตามความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่ เพื่อปรับปรุงกระบวนการผลิตให้มีประสิทธิภาพ ผลผลิตมีปริมาณและคุณภาพที่ดี

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องการจัดการการผลิตมะพร้าวน้ำหอมของกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่มะพร้าว น้ำหอม ตำบลเกาะศาลพระ อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี ผู้ทำการศึกษได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. สภาพพื้นที่อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี
2. พืชศาสตร์ของมะพร้าว น้ำหอม
3. สถานการณ์การผลิต การนำเข้า-ส่งออกมะพร้าว น้ำหอม กลยุทธ์และการตลาด
4. การจัดการการผลิตมะพร้าว น้ำหอม
5. โครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่
6. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ข้อมูลพื้นที่ตำบลเกาะศาลพระ อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี

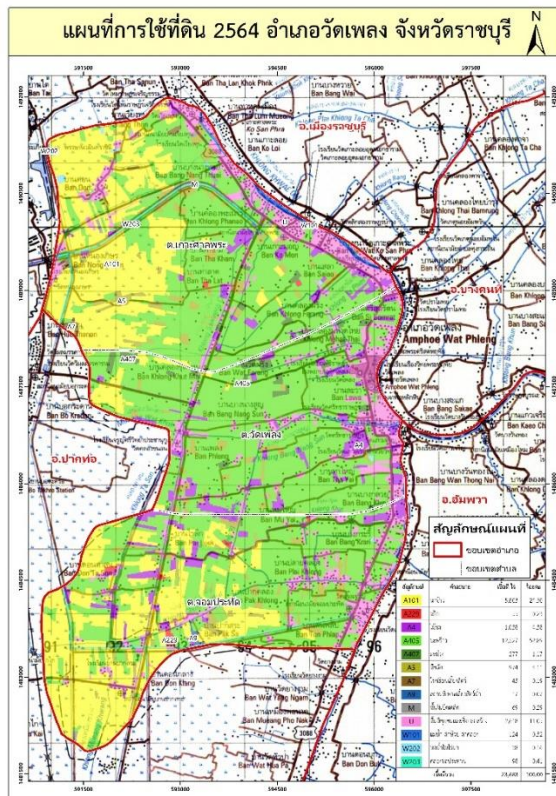
1.1 **สภาพเศรษฐกิจและสังคม** อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี มีเนื้อที่ 37.892 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 23,683 ไร่ เป็นอำเภอที่เล็กที่สุดในประเทศ มี 3 ตำบล ได้แก่ ตำบลจอมประทัด ตำบลวัดเพลง และตำบลเกาะศาลพระ ซึ่งตำบลเกาะศาลพระ มีเนื้อที่ประมาณ 16 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 10,001 ไร่ มีสภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม มีลำคลองธรรมชาติหลายสาย ทำให้มีน้ำใช้ตลอดทั้งปี สภาพดินเป็นดินเหนียว พื้นที่เหมาะสมกับการทำเกษตร ทำนา ทำสวน โดยการทำสวนจะต้องยกร่องปลูกเพื่อช่วยระบายน้ำจึงจะได้ผลดี มีการใช้ประโยชน์ที่ดินด้านการเกษตร ดังนี้ มะพร้าว 12,527 ไร่ นาข้าว 5,803 ไร่ ไม้ผล 1,038 ไร่ พืชผัก 974 ไร่ มะม่วง 277 ไร่ พริก 55 ไร่ ด้านปศุสัตว์ 45 ไร่ และสถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ 17 ไร่ โดยมีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด 20,736 ไร่ (ดัง ภาพที่ 2.1) อำเภอวัดเพลง มีครัวเรือนที่ทำการเกษตรด้านพืช 1,685 ครัวเรือน (เกษตรจังหวัดราชบุรี, 2565)

ที่ตั้งและอาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดต่อกับตำบลบ้านไร่ อำเภอเมืองราชบุรี
ทิศใต้	ติดต่อกับอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม และ อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงครามและ อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับอำเภอเมือง อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี

1.2 การคมนาคม

มีเส้นทางคมนาคมติดต่อระหว่างตำบล อำเภอ และจังหวัดโดยมีถนนสายหลัก คือ ทางหลวงหมายเลข 3088 ราชบุรี-วัดเพลง ส่วนเส้นทางภายในตำบลจะเป็นถนนลาดยาง ถนนคอนกรีต และถนนลูกรัง การคมนาคมใช้รถยนต์ จักรยานยนต์ จักรยาน และรถโดยสารประจำทาง

ภาพที่ 2.1 แผนที่ขอบเขตและการใช้ที่ดิน อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี
ที่มา : กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2564)

1.3 สภาพภูมิประเทศ อำเภอวัดเพลง เดิมเป็น อำเภอท่านัด วัดประดู่ และเมื่อย้ายมาตั้งริมฝั่งแม่น้ำอ้อม เรียกว่า อำเภอแม่น้ำอ้อม ต่อมาเมื่อ ร.ศ.128 ทางราชการเห็นว่า อำเภอต่างๆ ในจังหวัดราชบุรีมีมากเกินไปเกินสมควร จึงได้ตัดอำเภอแม่น้ำอ้อมไปขึ้นอยู่กับจังหวัดสมุทรสงคราม แต่ในปีเดียวกันนั่นเอง ราษฎรในอำเภอแม่น้ำอ้อมได้ร้องเรียนต่อมณฑลราชบุรีว่าการไปมาติดต่อกับสมุทรสงครามไม่สะดวก เพราะราษฎรไม่สันตติทางเรือ ทำให้ได้รับอันตรายบ่อยครั้งจึงขอให้โอนกลับมาขึ้นกับจังหวัดราชบุรีตามเดิม กระทรวงมหาดไทยจึงให้อำเภอแม่น้ำอ้อมมาตั้งเป็นอำเภอปากท่อ และตั้งเป็นกิ่งอำเภอขึ้นแทนอำเภอแม่น้ำอ้อม เป็นกิ่งอำเภอวัดเพลงได้ยกฐานะเป็นอำเภอ เมื่อ พ.ศ.2506 สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบ มีร่องสวน และมีลำประโดงไหลผ่าน สภาพดินจึงมีความอุดมสมบูรณ์ ประชากรส่วนใหญ่ทำการเกษตร ทำนา ทำสวน ทำไร่ ที่ดอนมีเล็กน้อยอยู่ทางด้านทิศตะวันตก ข้อมูลชุดดิน อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี มีชุดดินที่สำคัญ 2 กลุ่มชุดดิน ดังนี้

1.4 ลักษณะของดิน พื้นที่อำเภอวัดเพลง อยู่ใน 2 กลุ่มชุดดิน ดังนี้

1.4.1 ชุดดินที่ 3 ชุดดินบางกอก (Bk) จำนวน 11,679 ไร่

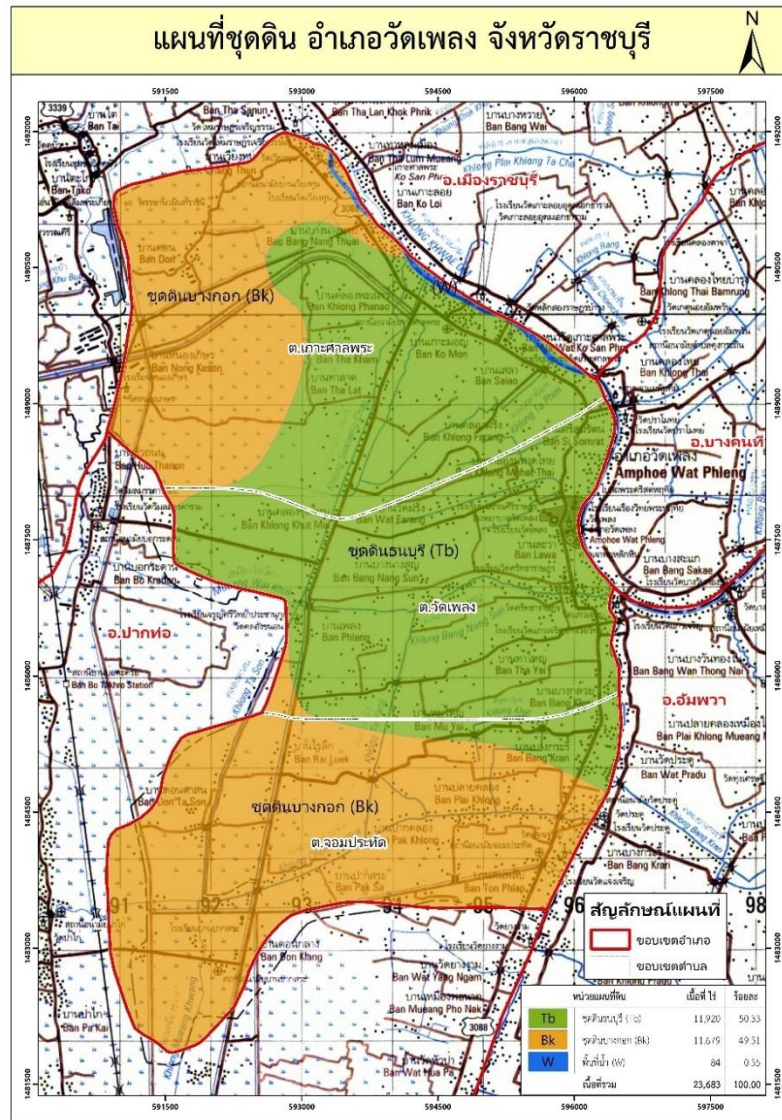
ลักษณะเด่น กลุ่มดินเหนียวลึกมากที่เกิดจากตะกอนน้ำกร่อย ปฏิกริยาดินเป็นกลางถึงเป็นด่าง การระบายน้ำเร็วถึงค่อนข้างเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ปานกลางถึงสูง

สมบัติของดิน เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนผสมของตะกอนลำนํ้าและตะกอนน้ำทะเลแล้วพัฒนาในสภาพน้ำกร่อย พบในบริเวณที่ราบลุ่มหรือที่ราบเรียบ มีเนื้อดินเป็นพวกดินเหนียวหรือดินเหนียวจัด ใช้ทำนา หรือยกร่องปลูกพืชผักและผลไม้ จะมีปัญหาเรื่องน้ำท่วมขังในฤดูฝนทำความเสียหายกับพืชที่ไม่ชอบน้ำ

1.4.2 ชุดดินที่ 8 ชุดดินธนบุรี (Tb) จำนวน 11,920 ไร่

ลักษณะเด่น กลุ่มชุดดินที่มีการยกร่อง เพื่อเปลี่ยนสภาพการใช้ที่ดินจากนาข้าวเป็นพืชผักหรือไม้ผล ทำให้ลักษณะและสมบัติดินในแต่ละพื้นที่ไม่สม่ำเสมอ ขึ้นอยู่กับลักษณะและสมบัติดินเดิมก่อนมีการยกร่องและวิธีการเตรียมแปลงปลูก

สมบัติของดิน เป็นกลุ่มชุดดินที่มีการยกร่อง เนื้อดินส่วนใหญ่เป็นดินเหนียว ดินบนมีลักษณะการทับถมเป็นชั้นๆ ของดินและอินทรีย์วัตถุที่ได้จากการขุดลอกร่องน้ำเกษตรกรได้ตัดแปลงพื้นที่เพื่อใช้ปลูกไม้ผลไม้ยืนต้นหรือพืชไร่ ทำให้สภาพผิวดินเดิมเปลี่ยนแปลงไป ปฏิกริยาของดินไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับสมบัติของดินเดิมที่ยกร่อง แต่ส่วนใหญ่ ปฏิกริยาดินเป็นกรดปานกลางถึงด่างจัด (กรมพัฒนาที่ดิน, 2564)

ภาพที่ 2.2 แผนที่ชุดดิน อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี

ที่มา : กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2564)

1.5 แหล่งน้ำธรรมชาติ ตำบลเกาะศาลพระ มีคลองธรรมชาติ จำนวน 6 สาย คือ

- 1.5.1 คลองแควอ้อม ไหลผ่านหมู่ที่ 2,4,5,6,7,8,9
- 1.5.2 คลองตาข่า ไหลผ่านหมู่ที่ 6,7
- 1.5.3 คลองตาพิม ไหลผ่านหมู่ที่ 7,8,9
- 1.5.4 คลองพะเนาว์ ไหลผ่านหมู่ที่ 5
- 1.5.5 คลองวัดใหม่ ไหลผ่านหมู่ที่ 2
- 1.5.6 คลองแสงจันทร์ ไหลผ่านหมู่ที่ 7,8,9,10

1.6 คลองชลประทาน จำนวน 1 สาย ไหลผ่านหมู่ที่ 1,2,3

1.7 สระน้ำ จำนวน 2 แห่ง คือ

1.7.1 สระบ้านดอนหรือสระหนองส้ม ตั้งอยู่หมู่ที่ 3

1.7.2 สระหนองเกสร ตั้งอยู่หมู่ที่ 1 ตำบลเกาะศาลพระ ยังมีบ่อน้ำตื้น และ
ทำนบกั้นน้ำ 4 แห่ง

1.8 ปริมาณน้ำฝนสะสม รวม 671.6 มิลลิเมตร ระหว่างวันที่ 1 มกราคม-31 สิงหาคม
2565

2. พฤษศาสตร์ของมะพร้าวน้ำหอม

มะพร้าวเป็นไม้ยืนต้น มีระบบรากฝอยขนาดเท่า ๆ กันแผ่กระจายออกรอบต้นไม่แตก
แขนง ใบเป็นใบประกอบ มีใบขนาดใหญ่และยาว ดอกออกเป็นช่อ (จั่น) มีทั้งดอกตัวผู้และดอกตัวเมีย
อยู่ในช่อเดียวกัน โดยมะพร้าวที่ปลูกในประเทศไทยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ มะพร้าวต้นสูง
และมะพร้าวต้นเตี้ย ซึ่งมะพร้าวต้นเตี้ยจะอยู่ในกลุ่มมะพร้าว้ำหอม มะพร้าว้ำหวาน และมะพร้าว
ตาล (ศิวิเรศ อารีกิจ, 2564)

มะพร้าว้ำหอม (Aromatic Coconut หรือ Maphrao Namhom) ชื่อสามัญ Coconut
ชื่อวิทยาศาสตร์ *Cocos nucifera* Linn. เป็นพืชในตระกูลปาล์ม วงศ์ Palmae แม้จะไม่มีหลักฐาน
แน่ชัดระบุถึงถิ่นกำเนิดของมะพร้าว แต่ยอมรับกันว่าถิ่นกำเนิดอยู่ในเขตร้อนของทวีปเอเชียหรือหมู่
เกาะในมหาสมุทรแปซิฟิก (มติชน, 2552) มะพร้าว้ำหอม เกิดจากการกลายพันธุ์มาจากมะพร้าว
พันธุ์หมูสี ซึ่งเป็นพันธุ์พื้นเมืองดั้งเดิมที่ปลูกมากในอำเภอสามพราณและอำเภอนครชัยศรี จังหวัด
นครปฐม และขยายไปปลูกในพื้นที่ใกล้เคียง คือ จังหวัดราชบุรี โดยเฉพาะบริเวณปากน้ำแม่กลอง
และแม่น้ำท่าจีน เกษตรกรนำไปปลูกและคัดเลือกพันธุ์ของตนเองในหลายพื้นที่ จนมีการจดทะเบียน
สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ในนาม มะพร้าว้ำหอมราชบุรี (Ratchaburi Aromatic Coconut และ/หรือ
Maphrao Namhom Ratchaburi) เกิดจากการกลายพันธุ์มาจากมะพร้าวพันธุ์เตี้ยสีเขียว
ที่เรียกว่า หมูสีเขียว มีเปลือกสีเขียวสด ก้านจีบ ตรงกลางผลป้องกัน เนื้อหนาสองชั้น น้ำมะพร้าวมี
รสชาติหวานและกลิ่นหอมคล้ายใบเตย ความหวานอยู่ในช่วง 7-10 องศาบริกซ์ ซึ่งปลูกครอบคลุม
พื้นที่ 7 อำเภอ ได้แก่ อำเภอดำเนินสะดวก อำเภอวัดเพลง อำเภอบ้านโป่ง อำเภอเมืองราชบุรี อำเภอ
บางแพ อำเภอปากท่อ และอำเภอโพธาราม ของจังหวัดราชบุรี (กรมทรัพย์สินทางปัญญา, 2560)

2.1 ลักษณะทางพฤกษศาสตร์มะพร้าวน้ำหอม ประกอบด้วย

2.1.1. ราก (root) มีระบบรากฝอยขนาดเท่า ๆ กันแผ่กระจายออกรอบต้น ไม่มีรากขน (root hair) รากแขนงมีหน้าที่ช่วยในการหายใจหรือแลกเปลี่ยนก๊าซ ส่วนที่ใช้สำหรับดูดซับธาตุอาหาร คือบริเวณหลังปลายหมวกราก (root cap) ที่มีชั้นของผิวราก (epidermis) เพียงชั้นเดียว หลังจากส่วนนี้ผิวรากจะค่อย ๆ หนาขึ้น ตามอายุรากที่มากขึ้น รากส่วนใหญ่อยู่บริเวณผิวดิน กระจายรอบ ๆ โคนต้นรัศมี 1-2 เมตร

2.1.2 ลำต้น (stem) ลำต้นมีลักษณะตรงลำต้นเดียว ไม่มีการแตกแขนงหรือกิ่งก้าน เมื่อปลูกไปแล้ว 3-4 ปี จะหยุดการเจริญด้านความกว้างของลำต้น แต่จะเจริญเติบโตด้านความสูงเพียงอย่างเดียว และความสูงจะเริ่มช้าลงเมื่อให้ผลผลิต โดยทั่วไปลำต้นไม่มีสะเกป หรือมีสะเกปเล็กน้อยลำต้นมีร่องรอยของการหลุดร่วงของทางมะพร้าว ใน 1 ปี จะสร้างใบ (ทางมะพร้าว) ประมาณ 12-14 ใบ ทำให้สามารถคาดเดาได้ว่า มะพร้าวมีอายุกี่ปีจากการนับร่องรอยของทางมะพร้าวที่ลำต้น (กรมวิชาการเกษตร, 2567, น. 35)

2.1.3 ใบ (leaves) มะพร้าวมีเรือนยอด ที่ประกอบด้วยใบที่คลี่ออกแล้วอยู่ที่ส่วนบนของลำต้น เป็นใบรวมแบบขนนก ยอดมะพร้าวประกอบด้วยทางใบที่อยู่ในช่วงกำลังพัฒนาในระยะต่างๆ ประกอบด้วย ใบย่อย (pinnate, leaflet) ทางใบจัดเรียงเป็นเกลียว (spiral phyllotaxy) ซ้อนทับกันเป็นทรงพุ่ม ใบย่อยมีเส้นกลางใบที่แข็งแรง (strong midrib) โคนทางใบติดกับลำต้นเป็นแผ่นคล้ายวงเล็บเชื่อมต่อระหว่างใบกับลำต้นช่วยพยุงทางใบให้สามารถต้านกระแสลม และรองรับทะลายมะพร้าว ลักษณะทรงพุ่มมีทั้งรูปทรงกลม รูปครึ่งทรงกลม ทรงรูปตัวเอ็กซ์ และทรงรูปตัววี

2.1.4 จั่นหรือช่อดอก (inflorescence) พัฒนามาจากจุดเจริญในซอกทางใบ มีความยาว 1.2-1.8 เมตร อวบอ้วน ตั้งตรง คลุมตามความยาวของช่อดอกด้วยกาบหุ้มจั่น (spathe) ปกติจะมีจั่นทุก ๆ ซอกทางใบ ในช่อดอกมีทั้งดอกตัวผู้และดอกตัวเมียเกิดอยู่บนช่อเดียวกันและอยู่แยกช่อกัน ช่อดอกประกอบด้วยก้านช่อดอก เจริญเป็นแกนกลางถึงปลาย มะพร้าว น้ำหอมผลผลิตเฉลี่ย 8-9 ผลต่อจั่น ออกจั่นราวทุก 3 สัปดาห์ ปีละ 15-18 จั่น ในจั่นหนึ่งๆ จะมีดอกเพศเมียจำนวนมากและดอกเพศผู้จะอยู่ปลายช่อ โดยดอกเพศผู้จะทยอยบานจากบนลงล่าง มะพร้าว น้ำหอมมีระยะเวลาการบานของดอกที่ใกล้เคียงกัน จึงทำให้มีการผสมตัวเองภายในจั่นเดียวกันสูง การกลายพันธุ์จึงมีโอกาสน้อย (สถาบันวิจัยพืชสวน กรมวิชาการเกษตร, 2562, น. 17)

2.1.5 ผล (fruit) ผลมะพร้าว สามารถแบ่งออกเป็น 3 ชั้น

1) ชั้นนอกสุด (exocarp) มีลักษณะเป็นชั้นผิวเรียบอยู่นอกสุด (เปลือกผล) มีหลายสีด้วยกัน เช่น สีเขียว สีเหลือง และสีน้ำตาล ขึ้นอยู่กับพันธุ์มะพร้าวแต่ละชนิด

2) *ชั้นกลาง (mesocarp)* ผลอ่อนเป็นเส้นใยสีขาวนํม ผลแก่จะเป็นเส้นใยเหนียวสีน้ำตาล

3) *ชั้นในสุด (endocarp)* มีลักษณะแข็ง เรียกว่า กะลา ซึ่งเป็นเนื้อเยื่อที่แข็งแรงที่สุด ภายในกะลาจะเป็นเมล็ด (สถาบันวิจัยพืชสวน กรมวิชาการเกษตร, 2562, น.17)

โดยทั่วไปชาวสวนนิยมเก็บเกี่ยวมะพร้าวน้ำหอม ที่มีอายุนับจากจั่นบาน 200-210 วัน (6 เดือน 2 สัปดาห์) หรือที่เรียกว่ามะพร้าวเนื้อ 2 ชั้น ซึ่งเป็นระยะที่น้ำมะพร้าวมีรสหวาน และเนื้ออ่อนนุ่มสามารถบริโภคได้ทั้งเนื้อและน้ำ หากเลยระยะของการเก็บเกี่ยวนี้ น้ำมะพร้าวจะเริ่มมีรสหวานออกซ่าและเมื่อผลอายุ 9 เดือน จะกลายเป็นมะพร้าวแก่

3. สถานการณ์การผลิตและการตลาดมะพร้าวน้ำหอม

ประเทศไทยเป็นแหล่งผลิตอาหารที่สำคัญลำดับต้นๆ ของโลก เนื่องจากมีความพร้อมทั้งภูมิประเทศ ทรัพยากร สิ่งแวดล้อมและภูมิอากาศที่เอื้ออำนวย สภาพพื้นที่ทำเลที่ตั้งมีความได้เปรียบ ทรัพยากรมีความหลากหลาย ส่งผลให้สามารถผลิตสินค้าทางการเกษตรที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับและครองตำแหน่งผู้ส่งออกอันดับ 1 หลายรายการ มะพร้าวเป็นหนึ่งในพืชเศรษฐกิจสำคัญของประเทศไทย ที่มีชื่อเสียงระดับโลก มีแนวโน้มการส่งออกสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เป็นที่ต้องการของตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ

3.1 สถานการณ์การผลิตมะพร้าว

การผลิตมะพร้าวของโลก ในปี 2564 อยู่ที่ 63.68 ล้านตัน ซึ่งประเทศที่ผลิตมากที่สุด 5 อันดับแรก คือ ประเทศอินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ อินเดีย ศรีลังกา และบราซิล ตามลำดับ โดยประเทศไทยอยู่ในอันดับ 10 ของโลก การผลิตมะพร้าวของประเทศไทย ในปี 2565 มีเนื้อที่ให้ผล 822,693 ไร่ และผลผลิต 819 ผลต่อไร่ซึ่งมี เนื้อที่ให้ผลและผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปี 2564 (กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน, 2564, น.2-17)

ตารางที่ 2.1 เนื้อที่ให้ผล ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ ของประเทศผู้ผลิตที่สำคัญ 5 อันดับแรกของโลก ปี 2562-2564

ประเทศ	เนื้อที่ให้ผล (1,000 ไร่)			ผลผลิต (1,000 ตัน)			ผลผลิตต่อไร่ (ก.ก./ไร่)		
	2562	2563	2564	2562	2563	2564	2562	2563	2564
อินโดนีเซีย	17,438	17,313	17,654	17,000	16,800	17,160	963	988	1,021
ฟิลิปปินส์	22,824	22,821	22,793	14,765	14,491	14,717	648	981	1,016

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ประเทศ	เนื้อที่ให้ผล (1,000 ไร่)			ผลผลิต (1,000 ตัน)			ผลผลิตต่อไร่ (ก.ก./ไร่)		
	2562	2563	2564	2562	2563	2564	2562	2563	2564
อินเดีย	13,444	13,581	13,744	14,682	14,006	14,301	1,068	954	1,021
ศรีลังกา	3,147	3,158	2,851	2,469	2,234	2,496	866	905	1,117
บราซิล	1,171	1,172	1,165	2,349	2,459	2,458	2,016	1,047	1,000
เวียดนาม	993	1,023	1,048	1,677	1,721	1,866	1,600	1,026	1,084
ปาปัวนิวกินี	1,816	1,788	1,794	1,780	1,780	1,814	992	1,000	1,019
เมียนมา	306	306	291	1,276	1,252	1,238	4,385	981	989
เม็กซิโก	778	776	775	1,090	1,074	1,120	1,406	985	1,043
ไทย	774	777	802	866	827	798	1,079	955	965
ประเทศอื่นๆ	7,999	7,907	7,765	5,792	5,743	5,715	746	992	995
รวมทั้งหมด	70,690	70,622	70,682	63,746	62,387	63,683	15,769	10,814	11,270

ที่มา : ดัดแปลงข้อมูลจาก กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2566, น.2-17 – 2-21)

จากข้อมูลขององค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) ในปี 2564 ปริมาณการส่งออกและนำเข้ามะพร้าวและผลิตภัณฑ์มะพร้าวของโลก มีปริมาณ 4,394,909 ตัน และ 4,522,013 ตัน ขณะที่มูลค่าการส่งออกและนำเข้ามะพร้าวและผลิตภัณฑ์มะพร้าวของโลก มีมูลค่า 5,535.17 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และ 5,905.35 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยประเทศที่มีการส่งออกอันดับแรกคือประเทศฟิลิปปินส์ รองลงมาประเทศอินโดนีเซีย และประเทศเนเธอร์แลนด์ ในขณะที่ประเทศที่มีการนำเข้าอันดับแรก คือ สหรัฐอเมริกา คิดเป็นร้อยละ 17.90 ของมูลค่าการนำเข้าทั้งหมดของโลก รองลงมา สาธารณรัฐประชาชนจีนร้อยละ 13.60 และประเทศเนเธอร์แลนด์คิดเป็นร้อยละ 10.49

3.2 สถานการณ์การผลิตมะพร้าวน้ำหอม

ประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกมะพร้าวน้ำหอมเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2566 ประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกมะพร้าวน้ำหอมทั้งหมด 264,759 ไร่ จังหวัดที่มีพื้นที่ปลูกมากที่สุด คือ จังหวัดราชบุรีมีพื้นที่ปลูก 86,966 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 32.80 ของพื้นที่ปลูกมะพร้าวน้ำหอมทั้งประเทศ รองลงมาได้แก่ จังหวัดสมุทรสาคร นครปฐม ประจวบคีรีขันธ์และสมุทรสงคราม ซึ่งให้ผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้ทั้งหมด 648,825,483 กิโลกรัม โดยจังหวัดราชบุรีมีผลผลิตมากที่สุด 349,207,689 กิโลกรัม คิดเป็นร้อยละ 53.80 ของผลผลิตมะพร้าวน้ำหอมทั้งประเทศ รองลงมา คือ จังหวัดสมุทรสาคร นครปฐม สมุทรสงคราม สงขลา และฉะเชิงเทรา (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2566)

“มะพร้าวน้ำหอมราชบุรี” มีมูลค่าส่งออกสินค้า GI สูงสุดในปี 2564 ปัจจุบันสินค้า GI มีมูลค่าการส่งออกในปี 2564 รวม 5,406,594,788 บาท โดยสินค้า GI ไทยที่มีมูลค่าการส่งออกมากเป็นอันดับหนึ่ง คือ มะพร้าวน้ำหอมราชบุรี ส่งออกได้มูลค่า 3,495 ล้านบาท โดยส่งออกไปจีน และสหรัฐอเมริกา (ประชาชาติธุรกิจ, ออนไลน์ “เศรษฐกิจในประเทศ”) และแนวโน้มการส่งออกมะพร้าวน้ำหอมของไทยยังคงเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีสถิติตัวเลขการส่งออกมะพร้าวน้ำหอม ในปี 2564 มีมูลค่ากว่า 9,363 ล้านบาท โดยในปี 2564 ประเทศไทยมีการส่งออกมะพร้าวน้ำหอม 47,958 ตัน เพิ่มขึ้นจากปี 2563 จำนวน 20,169 ตัน โดยมีมูลค่าการส่งออกประมาณ 9,363 ล้านบาท (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร , 2565)

ภาพที่ 2.3 แผนภูมิแสดงสถิติการส่งออกมะพร้าวน้ำหอม เปรียบเทียบระหว่างปี 2563 – 2564 ที่มา : เว็บไซต์สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2565)

3.3 สถานการณ์การตลาดของมะพร้าวน้ำหอมในประเทศและต่างประเทศ

3.3.1 การส่งขายในตลาดค้าส่งในประเทศ เช่น ตลาดสี่มุมเมือง ตลาดศรีเมือง ฯลฯ แบ่งการรับซื้อตามน้ำหนักผลเป็นขนาด ดังนี้ น้ำหนักน้อยกว่า 800 กรัม เบอร์ XS, น้ำหนัก 800-1,000 กรัม เบอร์ S, น้ำหนัก 1,000-1,150 กรัม เบอร์ M, น้ำหนัก 1,150-1,300 กรัม เบอร์ L, และ น้ำหนัก มากกว่า 1,500 กรัม เบอร์ XL

3.3.2 การจำหน่ายผ่านพ่อค้าคนกลาง ราคาจะไม่แน่นอนขึ้นกับราคาตลาด ณ วันที่เก็บเกี่ยว โดยเกษตรกรเจ้าของแปลงไม่ต้องยุ่งยากในการจัดการ พ่อค้าคนกลางจะเข้ามาตัดเองถึงสวน โดยการเว้นระยะ 20 วันต่อรอบการเก็บเกี่ยว

3.3.3 การขายให้ล้งมะพร้าว หากล้งมะพร้าวนั้นส่งไปโรงงานตัดแต่งผล การส่งออกโดยทั่วไปเกณฑ์ในการรับซื้อจะใช้เกณฑ์น้ำหนักผลอ่อน 1,500 กรัม/ผล และขึ้นอยู่กับ ผู้ประกอบการที่จะกำหนดเกณฑ์รับซื้อตามความต้องการของลูกค้า หากเป็นการส่งให้บริษัทที่ส่งออกไปต่างประเทศด้วยแล้ว ยังจะต้องปฏิบัติตามกฎ ระเบียบและข้อบังคับ หรือเกณฑ์มาตรฐานที่ ผู้ประกอบการรายนั้นเป็นผู้กำหนดอย่างเคร่งครัด เช่น ขนาดเส้นรอบวง น้ำหนักเนื้อมะพร้าว น้ำหนักน้ำ ความหนาของเนื้อมะพร้าว ความหวาน ลักษณะโดยทั่วไป มีโรคหรือแมลงเข้าทำลาย หรือไม่ โดยเฉพาะหากมะพร้าวโดนโรสี้เข้าทำลายจะไม่สามารถส่งออกเป็นมะพร้าวที่มีเปลือกเขียว ได้ เนื่องจากร่องรอยการเข้าทำลายปรากฏชัดเจนบนผิวของมะพร้าว

ภาพรวมของการส่งออกมะพร้าวน้ำหอมผู้นำเข้ารายใหญ่ ในปี 2565 เป็นสาธารณรัฐ ประชาชนจีน มีปริมาณการนำเข้า 527,819 ตัน คิดเป็นมูลค่า 14,388,725,040 บาท รองลงมา สหรัฐอเมริกา มีปริมาณการนำเข้า 13,159 ตัน คิดเป็นมูลค่า 444,778,048 บาท และมาเลเซีย มี ปริมาณการนำเข้า 7,917 ตัน คิดเป็นมูลค่า 110,609,561 บาท (ตารางที่ 2.2)

ตารางที่ 2.2 การส่งออกมะพร้าวน้ำหอมไปยังประเทศคู่ค้า 10 อันดับ ปี 2565

ที่	ประเทศ	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (บาท)
1	สาธารณรัฐประชาชนจีน	527,819	14,388,725,040
2	สหรัฐอเมริกา	13,159	444,778,048
3	มาเลเซีย	7,917	110,609,561
4	ออสเตรเลีย	3,478	139,162,130
5	สิงคโปร์	2,865	93,308,701
6	กัมพูชา	2,699	80,533,578
7	ฮ่องกง	2,377	65,475,251
8	สหรัฐอเมริกาบริติชเวิลด์	2,027	68,099,515
9	เนเธอร์แลนด์	1,757	62,034,703
10	อินโดนีเซีย	1,125	29,057,735
11	อื่นๆ	3,768	118,141,103
	รวมทั้งหมด	568,991	15,599,925,365

ที่มา : กรมวิชาการเกษตร (2567, น. 6)

4. การจัดการการผลิตมะพร้าวน้ำหอม

4.1 พันธุ์มะพร้าวน้ำหอม พันธุ์ต้นเตี้ย (Dwarf coconut) เป็นสายพันธุ์ในกลุ่มมะพร้าวที่มีลำต้นขนาดเล็กเตี้ยสั้น ผลตกและออกผลเร็วอายุเพียง 2 ปีครึ่ง ถึง 3 ปี ก็เริ่มให้ผลผลิต โดยเก็บเกี่ยวได้จนมีอายุถึง 40 ปี เป็นไม้ผลพื้นเมืองของไทยในกลุ่มมะพร้าวหมูสี ที่มีถิ่นกำเนิดในประเทศไทย มีหลากสี เช่น สีเขียว สีเหลือง สีส้ม สีแดง ผลมีขนาดเล็กแต่ตก ใน 1 ทะลาย (ดอกที่ติดผล) มีผล 10-30 ผล และใน 1 ปี จะออกผล 1-15 ทะลาย บางชนิดน้ำมะพร้าวมีรสชาติหวานหอม และมีเนื้ออ่อนนุ่ม หวานมัน โดยเฉพาะพันธุ์ต้นเตี้ยสีเขียวที่ชาวสวนได้พัฒนาเป็น "มะพร้าว น้ำหอม"

4.2 พันธุ์มะพร้าวน้ำหอมที่นิยมปลูก มะพร้าวน้ำหอมจัดอยู่ในกลุ่มต้นเตี้ยหรือที่รู้จักกันในชื่อมะพร้าวพันธุ์หมูสี มีหลายพันธุ์ เช่น มะพร้าวน้ำหอมทุ่งเคล็ด ปะทิว นกคุ้ม ฯลฯ

4.3 ลักษณะของพันธุ์มะพร้าวน้ำหอม มะพร้าวพันธุ์ต้นเตี้ยหรือหมูสีจะมีสีของผลแตกต่างกันไป เช่น สีเขียว สีเหลือง สีส้ม และสีน้ำตาล แต่ที่ปลูกในทางการค้าจะเป็นพันธุ์หมูสีเขียว เนื่องจากมีผลตกและซื้อพันธุ์ได้ง่ายกว่า พันธุ์ที่เกษตรกรนิยมปลูกในปัจจุบันจะเป็นมะพร้าวน้ำหอม เนื่องจากมีคุณสมบัติพิเศษ คือ ความหอม โดยพันธุ์มะพร้าวน้ำหอม พบที่อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ผลมีตั้งแต่ขนาดเล็กจนถึงขนาดใหญ่และมีรูปร่างของผลค่อนข้างกลมจนถึงผลรี นอกจากนี้มีมะพร้าวน้ำหอมผลสีเขียวแล้วยังพบว่ามีสีเหลืองและสีน้ำตาล ซึ่งมีความหอมและความหวานใกล้เคียงกัน แต่ผลสีเขียวจะดกที่สุด โดยลักษณะของพันธุ์มะพร้าวน้ำหอมที่แตกต่างกันมี 5 แบบ ดังนี้

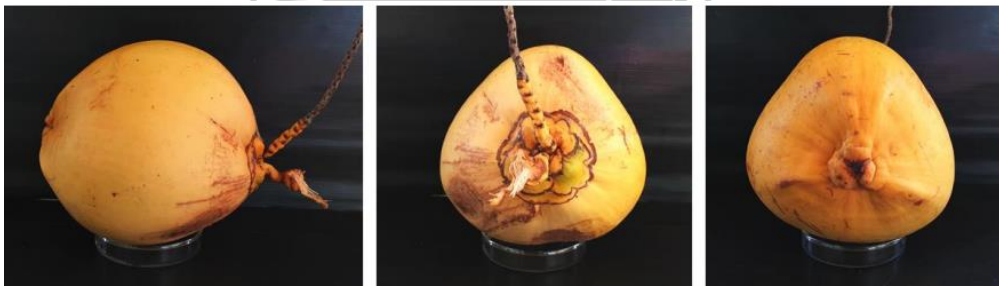
4.3.1 มะพร้าวน้ำหอมก้นกลม ผลสีเขียว ขนาดผลค่อนข้างใหญ่ และกลม ขนาดเส้นรอบวงผลทั้งเปลือกแฉนวนอน มีความยาว 0.51 เมตร แฉวนตั้งมีความยาว 0.51 เมตร ขนาดผลปอกเปลือก แฉนวนอนมีความยาว 0.37 เมตร แฉวนตั้งมีความยาว 0.35 เมตร ปริมาณน้ำในผล 460 มิลลิลิตร และน้ำหนักเนื้อสด ระยะเก็บเกี่ยวผลอ่อน 120 กรัม

ภาพที่ 2.4 มะพร้าวน้ำหอมก้นกลม ผลสีเขียว

ที่มา : สถาบันวิจัยพืชสวน กรมวิชาการเกษตร (2562, น. 19)

4.3.2 มะพร้าวน้ำหอมก้นกลม ผลสีเหลือง ขนาดผลปานกลาง ค่อนข้างกลม ขนาดเส้นรอบวงผลทั้งเปลือกแวนอน มีความยาว 0.52 เมตร แนวตั้งมีความยาว 0.54 เมตร ขนาดผลปอกเปลือก แวนอนมีความยาว 0.35 เมตร แนวตั้งมีความยาว 0.35 เมตร ปริมาณน้ำในผล 390 มิลลิลิตร และน้ำหนักเนื้อสตรระยะเก็บเกี่ยวผลอ่อน 100 กรัม

ภาพที่ 2.5 มะพร้าวน้ำหอมก้นกลม ผลสีเหลือง

ที่มา : สถาบันวิจัยพืชสวน กรมวิชาการเกษตร (2562, น. 19)

4.3.3 มะพร้าวน้ำหอมก้นกลม ผลสีน้ำตาล ขนาดผลปานกลาง ค่อนข้างกลม ขนาดเส้นรอบวงผลทั้งเปลือก แวนอน มีความยาว 0.52 เมตร แนวตั้งมีความยาว 0.54 เมตร ขนาดผลปอกเปลือก แวนอนมีความยาว 0.35 เมตร แนวตั้งมีความยาว 0.35 เมตร ปริมาณน้ำในผล 390 มิลลิลิตร และน้ำหนักเนื้อสตรระยะเก็บเกี่ยวผลอ่อน 100 กรัม

ภาพที่ 2.6 มะพร้าว น้ำหอม ก้นกลม ผลสีน้ำตาล

ที่มา : สถาบันวิจัยพืชสวน กรมวิชาการเกษตร (2562, น. 20)

4.3.4 มะพร้าว น้ำหอม ก้นจีบ ผลสีเขียว ขนาดผลปานกลาง ค่อนข้างรี ขนาดเส้นรอบวงผลทั้งเปลือกแวนอน มีความยาว 0.53 เมตร แนวตั้งมีความยาว 0.58 เมตร ขนาดผลปอกเปลือกแวนอนมีความยาว 0.34 เมตร แนวตั้งมีความยาว 0.33 เมตร ปริมาณน้ำในผล 330 มิลลิลิตร และน้ำหนักเนื้อสตรระยะเก็บเกี่ยวผลอ่อน 90 กรัม

ภาพที่ 2.7 มะพร้าว น้ำหอม ก้นจีบ ผลสีเขียว (ขนาดผลปานกลาง)

ที่มา : สถาบันวิจัยพืชสวน กรมวิชาการเกษตร (2562, น. 20)

4.3.5 น้ำหอม ก้นจีบ ผลสีเขียว ขนาดผลเล็ก ค่อนข้างรี ขนาดเส้นรอบวงผลทั้งเปลือก แวนอน มีความยาว 0.36 เมตร แนวตั้งมีความยาว 0.43 เมตร ขนาดผลปอกเปลือกแวนอนมีความยาว 0.25 เมตร แนวตั้งมีความยาว 0.25 เมตร ปริมาณน้ำในผล 120 มิลลิลิตร และน้ำหนักเนื้อสตรระยะเก็บเกี่ยวผลอ่อน 50 กรัม

ภาพที่ 2.8 มะพร้าว น้ำหอม ก้นจ๊ีบ ผลสีเขียว (ขนาดผลเล็ก)

ที่มา : สถาบันวิจัยพืชสวน กรมวิชาการเกษตร (2562, น. 20)

4.4 การออกแบบโครงสร้าง

เนื่องจากมะพร้าวเป็นพืชสวนที่สามารถเก็บผลผลิตได้ต่อเนื่องยาวนานหลายปีหากได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างดีสามารถเก็บผลผลิตได้นานถึง 40 ปี ถือเป็นการลงทุนในทรัพย์สินระยะยาวที่คุ้มค่า เกษตรกรจึงต้องคำนึงถึงองค์ประกอบสำคัญที่ต้องนำมาพิจารณาด้วยกันหลายประการ คือ ระดับความสูงต่ำของพื้นที่ สถิติระดับน้ำที่เคยท่วมสูงสุดในฤดูน้ำหลากย้อนหลังไป 20 ปี ข้อมูลอุตุนิยมวิทยาย้อนหลัง ทิศทางแสงแดด ทิศทางลมพื้นที่ใกล้เคียง แหล่งน้ำธรรมชาติ แหล่งน้ำต้นทุน (คลองชลประทาน) สระสำรองน้ำ ร่องน้ำรอบคันเพื่อเป็นแหล่งกักเก็บน้ำสำรองไว้ส่วนหนึ่ง เพื่อใช้ในการวางแผนสำรองน้ำให้เพียงพอต่อความต้องการของพืช ตลอดจนความสะดวกในการคมนาคมเพื่อขนส่งผลผลิต ทุกอย่างทีกล่าวมาล้วนมีความสำคัญในการวางแผนการผลิตทั้งสิ้น

4.4.1 การเตรียมพื้นที่ปลูก พื้นที่ลุ่ม หมายถึง พื้นที่ที่มีน้ำท่วมขัง ซึ่งอยู่ต่ำกว่าระดับน้ำทะเลหรือเสมอระดับน้ำทะเล พื้นที่เหล่านี้มีคุณลักษณะของดินที่ดีคือ เป็นดินตะกอนหรือดินเหนียวทับถมอยู่บริเวณริมฝั่งทะเล ส่วนใหญ่อยู่ใกล้อ่าวไทย พื้นดินมีความชื้นและถ่ายเทอากาศได้ดี ทำให้รากมะพร้าวเจริญเติบโตได้เร็ว แต่ถ้าพื้นที่เป็นที่ลุ่มหรือมีน้ำท่วมขัง ต้องระบายน้ำออก แล้ว "ยกร่อง" หรือ "ยกโคก" โดยยกสันร่องเป็นหลังเต่าเพื่อมิให้น้ำท่วมขังบริเวณกลางร่อง เพื่อให้พื้นน้ำ โดยหน้าดินควรสูงกว่าระดับน้ำท่วมสูงสุด ไม่น้อยกว่า 0.80 เมตร ถ้าต่ำหรือสูงกว่านี้มะพร้าวอาจเหี่ยวเฉาหรือต้นโค่นลงได้เมื่อลมพัดแรง สภาพดินที่ปลูกควรมีค่าความเป็นกรด-ด่าง (pH) ของดิน อยู่ที่ 6.7-7.0 ปริมาณฝนตกเฉลี่ยปีละ 1,500-2,000 มิลลิเมตร แสงแดดเฉลี่ยวันละ 5 ชั่วโมง อุณหภูมิเฉลี่ยอยู่ที่ 27-30 องศาเซลเซียส โดยเปลี่ยนแปลงได้ไม่เกิน 5-7 องศาเซลเซียส และมีความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยร้อยละ 70

4.4.2 การคัดเลือกพันธุ์มะพร้าว เนื่องจากมะพร้าวเป็นไม้ยืนต้น ที่เริ่มให้ผลผลิตตั้งแต่ 2.5-3 ปี ขึ้นไปและให้ผลผลิตในระยะยาว 34-40 ปี ฉะนั้นเกษตรกรจึงต้องให้ความสำคัญกับการคัดเลือกพันธุ์มะพร้าวจากแหล่งที่น่าเชื่อถือ แม้ว่าอาจจะมีราคาแพงไปบ้าง แต่เพื่อเป็นการลดความเสี่ยงที่เกษตรกรอาจได้พันธุ์มะพร้าวที่ไม่ใช่พันธุ์มะพร้าวน้ำหอมแท้ และไม่ตรงตามคุณลักษณะที่ดีของพ่อแม่พันธุ์ เนื่องจากมะพร้าวน้ำหอมเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีการลงทุนในระยะยาว ถ้าได้พันธุ์ไม่ดีอาจจะทำให้เสียเวลาและไม่คุ้มค่าแก่การลงทุน และเกิดการกลายพันธุ์ภายในแปลงปลูกได้ในอนาคต ลักษณะต้นกล้าที่สมบูรณ์มีความเหมาะสมมีลักษณะ ดังนี้

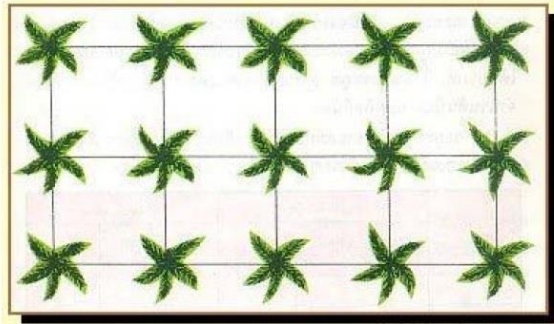
- 1) *ต้นกล้าสมบูรณ์* ต้นตรง ไม่คดงอ
- 2) *รอบโคนต้น* มีขนาดไม่น้อยกว่า 0.08 เมตร โคนใหญ่ไม่เรียวยาวเล็ก
- 3) *ใบกว้าง* มีสีเขียวเข้ม เส้นใบเห็นเด่นชัด
- 4) *สีก้านใบ* สีเขียว ถ้าเป็นสีอื่นแสดงว่า ไม่ตรงตามสายพันธุ์ที่คัดเลือกไว้
- 5) *จำนวนใบจริง* ไม่ต่ำกว่า 5 ใบ
- 6) *ความสูง* ไม่น้อยกว่า 0.40 เมตร วัดจากโคนต้นกล้าถึงปลายใบ
- 7) *อายุต้นกล้า* ไม่ต่ำกว่า 5 เดือน หากคัดเลือกไปปลูกก่อน 5 เดือน จะพบต้นที่มีความผิดปกติ และไม่สมบูรณ์ถึงร้อยละ 15
- 8) *ลักษณะอื่นๆ* ต้นกล้าต้องมีลักษณะอวบ ใบกว้าง แข็งแรง ปราศจากโรคและแมลงเข้าทำลาย
- 9) *เกษตรกรควรพิจารณาว่าพันธุ์มะพร้าวที่คัดเลือกมาปลูกมีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ปลูกของตนเอง* เช่น พื้นที่ลุ่มนิยมปลูก พันธุ์หนูสีเขียว พื้นที่ดอนนิยมปลูก พันธุ์นกคุ้ม พันธุ์ปะทิว พันธุ์ทุ่งเคล็ด เป็นต้น

ภาพที่ 2.9 ลักษณะต้นกล้ามะพร้าวน้ำหอมที่สมบูรณ์

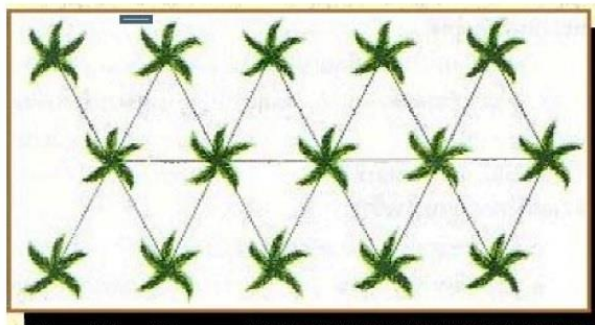
ที่มา : กรมวิชาการเกษตร (2562, น. 29)

4.5 การวางผังแปลง การวางผังแปลงปลูกนิยมปลูก 2 รูปแบบคือ แบบสี่เหลี่ยมจัตุรัส จะมีระยะห่างระหว่างต้น ระยะห่างระหว่างแถวเท่ากัน และแบบสี่เหลี่ยมด้านเท่า จะมีระยะห่างระหว่างต้นยาวกว่าระยะห่างระหว่างแถว แต่ทุกต้นก็มีระยะห่างเท่ากัน เช่นเดียวกับการปลูกแบบสี่เหลี่ยมจัตุรัส การปลูกแบบสี่เหลี่ยมด้านเท่านี้ จะได้จำนวนต้นต่อไร่มากกว่าการปลูกแบบสี่เหลี่ยมจัตุรัสประมาณร้อยละ 15

ภาพที่ 2.10 ผังปลูกแบบสี่เหลี่ยมจัตุรัส

ที่มา : กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2559, น. ผนวก-20)

ภาพที่ 2.11 ผังปลูกแบบสี่เหลี่ยมด้านเท่า

ที่มา : กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2559, น. ผนวก-21)

4.6 การเตรียมหลุมปลูก

4.6.1 ควรเตรียมหลุมในฤดูแล้ง จุดหลุมขนาด 0.50x0.50x0.50 เมตร หากดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ขนาดหลุมควรกว้าง 1.0 x 1.0 x 1.0 เมตร แยกดินส่วนบนไว้ต่างหากตากหลุมอย่างน้อย 1 สัปดาห์ ถ้ามีปลวกให้เผาเศษใบไม้แห้งหรือขยะในหลุมหรืออาจใช้ยากันปลวกโรยกันหลุมแทนการเผา (สัจจา บรรจงศิริ, 2562)

4.6.2 นำดินส่วนบนที่แยกไว้มาสมปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมักในอัตรา 1:7 รองกันหลุม ส่วนดินล่างผสมด้วยปุ๋ยร็อคฟอสเฟตหลุมละครึ่งกิโลกรัม และใส่ฟิวราดาน เพื่อป้องกันปลวกกินผล พันธุ์มะพร้าว นำดินใส่หลุมให้เต็มรองจนถึงฤดูเพาะปลูก

4.7 ระยะเวลาปลูก เป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่ส่งผลต่อจำนวนผลผลิต เกษตรกรจะต้อง คำนึงถึงทรงพุ่มเมื่อมะพร้าวเจริญเติบโตเต็มที่ หากปลูกถี่เกินไปต้นมะพร้าวจะบังร่มกันพืชไม่สามารถ ได้รับแสงเพื่อสังเคราะห์สารอาหารได้อย่างเต็มที่ต้นจะชะงักออกผลไม่ดก ง่ายต่อการแพร่ระบาดของ โรคและศัตรูพืช แต่ถ้าปลูกระยะห่างกันมากเกินไปก็จะเปลืองเนื้อที่ ได้จำนวนต้นน้อย ส่งผลให้ ผลผลิตต่อไร่ค่อยตามลงไปด้วย

ระยะปลูกที่เหมาะสมสำหรับมะพร้าวแต่ละสายพันธุ์ แบบสี่เหลี่ยมจัตุรัสและแบบ สามเหลี่ยมด้านเท่า ดังนี้

ตารางที่ 2.3 ระยะเวลาปลูกของมะพร้าวแต่ละพันธุ์

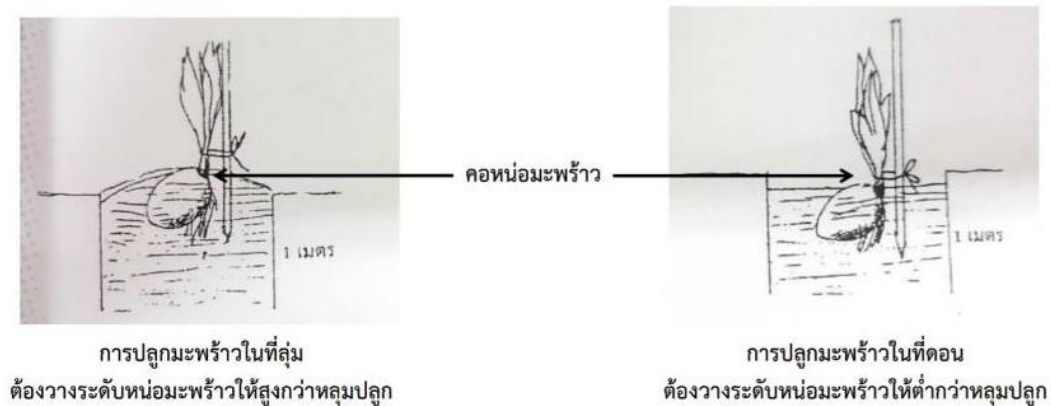
พันธุ์	แบบสี่เหลี่ยมจัตุรัส		แบบสามเหลี่ยมด้านเท่า	
	ระยะปลูก (เมตร) ต้น/แถว	ต้น/ไร่	ระยะปลูก (เมตร) ต้น/แถว	ต้น/ไร่
ต้นเตี้ย	6x6	44	6.5x5.6	43
ต้นสูง	9x9	20	9x7.8	22
ลูกผสม	8.5x8.5	22	8.5x7.4	25

ที่มา : ข้อมูลเขตการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจมะพร้าว กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2559, น. ผก-12)

4.8 วิธีการปลูก ควรปลูกในฤดูฝน ขุดดินบนหลุมปลูกที่เตรียมไว้ให้เป็นหลุมเล็กๆ ขนาดเท่าผลมะพร้าว ปลูกต่ำกว่าปากหลุม 0.15 เมตร

4.8.1 เอาหน่อพันธุ์ที่คัดเลือกไว้ตัดตกแต่งรากที่ซ้ำออก ใช้ปูนขาวหรือยากันเชื้อรา ทาบริเวณรอยที่ตัดเพื่อป้องกันเชื้อราและโรคอื่นๆ

4.8.2 นำดินกลบอย่างน้อย 2/3 ของผล โดยไม่ให้ดินทับคอหน่อมะพร้าวเพราะ จะทำให้คอหน่อถูกรัดจะทำให้ต้นโตช้าแต่เมื่อมะพร้าวโตควรกลบดินให้สูงขึ้น เพื่อป้องกันโคนลอยต้น ไม่ล้มง่าย

ภาพที่ 2.12 ตัวอย่างการวางระดับหน่อมะพร้าว

ที่มา : <https://www.doa.go.th/hort/wp-content/uploads/2020/01/การผลิตมะพร้าว-1.pdf>
(ม.ป.ป., น.23)

4.8.3 การวางต้นมะพร้าวในหลุม หันไปทางทิศตะวันออก โดยหันหน่อไปในทิศทางเดียวกัน โดยให้คอหน่อมะพร้าวโผล่พ้นดินมานิดหน่อย ปัจจุบันเกษตรกรบางกลุ่มนิยมวางแบบแนวนอน 45 องศา

4.8.4 นำไม้ปักเป็นหลักผูกยึดกับต้นไม้ให้แน่น และเหยียบดินรอบโคนหน่อให้แน่น เพื่อป้องกันลมทำให้ต้นโยกและช่วยให้รากเดินดีต้นแข็งแรงเร็ว

4.8.5 ในระยะแรกควรทำร่มบังต้นมะพร้าว เพื่อลดอัตราการถูกแดดเผาทำลายเกษตรกรนิยมใช้ทางมะพร้าวแห้งบังในระยะแรก ควรระมัดระวังด้วงกัดโคนต้นและยอดในช่วงปีแรก เนื่องจากต้นยังไม่แข็งแรงต่อการเข้าทำลายทั้งโรคและแมลงศัตรูพืช

4.9 การใส่ปุ๋ย แม้ว่ามะพร้าวเป็นพืชที่สามารถปลูกได้ในดินแทบทุกชนิด แต่ปริมาณผลผลิตนั้นขึ้นอยู่กับปริมาณธาตุอาหารในดินและการบริหารจัดการฟาร์มอย่างมีประสิทธิภาพ การใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินจึงเป็นแนวทางที่เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิต โดยเกษตรกรเก็บตัวอย่างดินที่ชั้นความลึก 0.15–0.40 เมตร ตามขั้นตอนและวิธีปฏิบัติที่กรมพัฒนาที่ดินแนะนำ และส่งเข้าห้องปฏิบัติการตรวจหาธาตุอาหารในดิน เพื่อวางแผนการใส่ปุ๋ยให้พอเหมาะและตรงต่อความต้องการของมะพร้าวในพื้นที่เพาะปลูกของตนเองได้ และสัมพันธ์กับอายุมะพร้าวดังตารางที่ 2.4

ตารางที่ 2.4 ความต้องการปุ๋ยของมะพร้าว น้ำหอมในแต่ละช่วงอายุ

อายุมะพร้าว (ปี)	ปุ๋ยผสม 13-13-21 , 12-12-17-2 (กก.)	แมกนีเซียมซัลเฟต (กรัม)	โดโลไมท์ (กก.)
1	1	200	-
2	2	300	2
3	3	400	3
4 หรือมากกว่า	4	500	4

ที่มา : ข้อมูลเขตการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจมะพร้าว กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2559, น. ผก-14)

4.9.1 ฤดูกาลที่เหมาะสมที่จะให้ปุ๋ย คือ ช่วงต้นฤดูฝน (เดือนพฤษภาคม) ในช่วงนี้ จะมีความชื้นในอากาศและในดินสูง ซึ่งจะช่วยให้ปุ๋ยได้ดี รากของมะพร้าวกำลังเจริญเติบโตเต็มที่ สามารถดูดซึมปุ๋ยไปใช้ได้ดี และเมื่อถึงช่วงปลายฤดูฝนต้นฤดูหนาว (เดือนตุลาคม) มะพร้าวจะได้เจริญเติบโตไปอย่างต่อเนื่อง

4.9.2 การหว่านปุ๋ย สามารถโรยหรือหว่านได้ตั้งแต่โคนต้นไปจนถึงรัศมี 2 เมตร โดยรอบ แต่ถ้าเป็นมะพร้าวที่ยังเล็กควรโรยใกล้โคนต้นเนื่องจากรากยังเดินได้น้อยไม่ไกลจากโคนต้นมากนัก หลังการหว่านปุ๋ยควรพรวนดินตื้นๆ ลึกประมาณ 0.10 - 0.15 เมตร เพื่อให้ปุ๋ยได้คลุกเคล้ากับดินและป้องกันการชะล้าง

4.9.3 การเพิ่มปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยพืชสด การใส่ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสด เช่น ปุ๋ยปอเทือง และทำการไถกลบหรือสับคลุมดินไว้หากพื้นที่ไม่เอื้อต่อการไถกลบ การใช้วิธีเลี้ยงสัตว์ในสวนมะพร้าวเพื่อได้ประโยชน์จากมูลสัตว์ และเกษตรกรบางรายนิยมใส่เกลือแกง, ขี้แสดนาเกลือเพื่อเพิ่มความหวานและป้องกันผลมะพร้าวแตก อัตราการใส่เกลือแกงดังนี้

ตารางที่ 2.5 อัตราการใส่เกลือแกงในมะพร้าว น้ำหอม

อายุมะพร้าว (ปี)	อัตราการให้เกลือแกง (กรัม/ต้น/ปี)
6 เดือนหลังปลูก	150
1	500
2	750

ตารางที่ 2.5 (ต่อ)

อายุมะพร้าว (ปี)	อัตราการให้เกลือแกง (กรัม/ต้น/ปี)
3	1,100
4	1,300
5 ปีขึ้นไป	1,500

ที่มา : <https://www.doa.go.th/hort/wp-content/uploads/2020/01/การผลิตมะพร้าว.pdf>
(ม.ป.ป., น.30)

4.10 รูปแบบการให้น้ำ

น้ำเป็นปัจจัยที่สำคัญมากสำหรับการปลูกมะพร้าวน้ำหอม เพราะมะพร้าวต้องการความชื้นมาก ในฤดูร้อนต้องรดน้ำให้มากขึ้น อย่าให้ขาดน้ำเกิน 2 เดือน ช่วงฤดูฝนมะพร้าวต้องการน้ำน้อย ดังนั้น ปริมาณน้ำที่ให้ต้องสัมพันธ์กับความชื้นสัมพัทธ์ มะพร้าวที่ยังไม่ให้ผลผลิตควรให้น้ำอย่างน้อย 80 ลิตร/ต้น/สัปดาห์ ส่วนมะพร้าวที่ตกผลแล้วควรให้น้ำอย่างน้อย 385-840 ลิตร/ต้น/สัปดาห์

4.10.1 การให้น้ำในที่ลุ่มหรือร่องสวน

ชาวสวนนิยมใช้เรือร่อนน้ำพัดยขึ้นตามร่องปลูกมะพร้าว โดยใช้แบบเรือเข็น เรือขับ และมีการพัฒนาต่อเนื่องจนเป็นเรือร่อนน้ำอัตโนมัติในปัจจุบัน นอกจากนี้อาจใช้ท่อระบายน้ำเข้า-ออก หรือเปิดให้น้ำไหลตามท่อ และมีคั่นป้องกันน้ำท่วม

ภาพที่ 2.13 การให้น้ำด้วยเรือพ่นน้ำแบบมีคนขับ

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=JtdDlnzjOR8> (2564)

ภาพที่ 2.14 การให้น้ำด้วยเรือพ่นน้ำอัตโนมัติ

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=qqVyYGXdZ40> (2565)

4.10.2 ระบบการปล่อยน้ำตามร่อง เป็นการขุดร่องน้ำให้ลึก 0.25 เมตร ลาดชันไปตามพื้นที่ ขนานไปกับแปลงปลูก แล้วปล่อยน้ำจากที่สูง หรือใช้สูบน้ำจากแหล่งน้ำขึ้นสู่ถังเก็บด้านบนหรือสูบน้ำจากแหล่งน้ำในพื้นที่ราบ แล้วปล่อยน้ำไปตามร่องโดยอาจแตกแขนงไปตามแถวที่ปลูกเพื่อกระจายความชื้นให้ทั่วถึง ให้เหลือประมาณ 0.15 เมตร ถึงหลังร่อง โดยน้ำจะซึมขึ้นไปบนระบบรากได้เองแต่จะสิ้นเปลืองการสูบน้ำเข้าสวนจำนวนมากในครั้งแรกๆ ส่วนครั้งต่อไปจะลดความถี่ลงเกษตรกรอาจใช้ไฟงในการวิดน้ำขึ้นมารดต้นมะพร้าวหากเห็นว่าต้นมะพร้าวแห้งและขาดน้ำ หรือติดตั้งระบบให้น้ำแบบอื่นควบคู่ไปด้วย

ภาพที่ 2.15 ระบบการปล่อยน้ำตามร่องควบคู่กับการใช้สปริงเกอร์

4.11 การจัดการศัตรูพืช ประกอบไปด้วย

4.11.1 การกำจัดวัชพืช

มะพร้าวเป็นพืชที่ทนทานไม่ต้องการการดูแลมากนัก แต่หากปล่อยปลະละเลยจนเกินไป วัชพืชที่อยู่ภายในแปลงอาจส่งผลให้ผลผลิตทางการเกษตรลดลง คุณภาพผลผลิตลดลงไม่ได้มาตรฐาน วัชพืชอาจเป็นที่อยู่อาศัยของโรค แมลง และสัตว์ศัตรูพืช อาจส่งผลให้เกิดการระบาดของศัตรูพืช และเป็นอุปสรรคต่อการทำงานภายในแปลง การกำจัดวัชพืชมีหลายวิธี ดังนี้

1) *วิธีทางกายภาพหรือวิธีกล* เช่น การใช้วัสดุปลูกที่สะอาด โดยการระมัดระวังเมล็ดวัชพืชที่ติดมากับดินปลูกและปุ๋ยคอก โดยเฉพาะมูลสัตว์มีโอกาศปนเปื้อนเมล็ดวัชพืชสูง เกษตรกรอาจนำดินและมูลสัตว์ตากแดด เพื่อให้แน่ใจว่าเมล็ดวัชพืชตายหมดแล้ว การใช้มือถอนหรือการใช้จอบตาก การใช้วัสดุทึบแสงคลุมดินแต่วิธีนี้อาจมีต้นทุนสูงและใช้แรงงานมาก

2) *วิธีเขตกรรม* เช่น การปลูกพืชคลุมดิน เพื่อลดการเกิดวัชพืชงอก เช่น หญ้าใบต่างเหรียญ ปัจจุบันเกษตรกรนิยมปลูกในสวนมะพร้าว หรือพืชตระกูลถั่วอื่น อาทิ ถั่วพุ่ม ถั่วพริ้ว โดยปลูกให้ห่างจากโคนต้นอย่างน้อย 2 เมตร

3) *วิธีทางเคมี* เกษตรกรควรเลือกใช้ให้ตรงตามความต้องการและเหมาะสมของพื้นที่เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยการใช้สารควบคุมวัชพืชประเภทก่อนงอก (Pre-emergence herbicide) เช่น อาทราซีน อะลาคลอร์ อามิทีน อะเซโทคลอร์ ฉีดพ่นหลังจากการเพาะปลูกพืชก่อนที่วัชพืชจะขึ้น และการใช้สารกำจัดวัชพืชพ่นหลังวัชพืชงอก (Post-emergence herbicide) เช่น ฟลูอะซิฟอปพี-บิวทิล โทมีซาเฟน เอทอซอกซีซัลฟูรอน ฉีดพ่นวัชพืชโดยตรงหลังงอก (กลุ่มวิจัยวัชพืช, 2555; สำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช, 2560; เอกรัตน์, 2567) ซึ่งเกษตรกรจะต้องมีจิตสำนึกที่ดีใช้สารเคมีที่ได้รับการขึ้นทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายเท่านั้น และต้องปฏิบัติตามวิธีขึ้นตอนที่ระบุในฉลาก จัดการกับภาชนะที่บรรจุอย่างถูกต้องห้ามทิ้งลงแหล่งน้ำเด็ดขาด

เกษตรกรอาจใช้วิธีการกำจัดและควบคุมวัชพืชผสมผสานกันจากวิธีที่กล่าวมาข้างต้นโดยคำนึงถึงข้อดีข้อเสียของการกำจัดวัชพืชแต่ละวิธี สภาพพื้นที่ และสภาพแวดล้อมในพื้นที่เพาะปลูกของเกษตรกรเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

4.11.2 การป้องกันกำจัดโรคและแมลง

1) *โรคยอดเน่าและผลร่วง* โรคจะเกิดการระบาดหลังจากฝนตกหนักติดต่อกัน 2-7 วัน หลังจากนั้นผลจะเริ่มร่วงโดยเชื้อราสาเหตุสามารถเข้าทำลายผลได้ตั้งแต่เริ่มติดผลจนถึงผลใกล้เก็บเกี่ยวบริเวณขั้วผลเกิดแผลสีน้ำตาลแห้งลุกลามไปบนผลทำให้ผลร่วง เชื้อราเจริญเติบโตเข้าไปในผลทำให้เกิดอาการเน่า ผลที่อายุอ่อนเชื้อราจะทำลายตั้งแต่เปลือกผล กะลาที่ยังอ่อนทำให้เกิดแผลสีน้ำตาลจากบริเวณขั้วลงมา เมื่อมีความชื้นสูงเชื้อราจะสร้างเส้นใยฟูขึ้นที่แผลบนเปลือกผล ผลที่มีอายุมากกะลาแข็ง เชื้อราจะเข้าทางตาไปทำลายเนื้อมะพร้าวทำให้เกิดอาการเน่าใน

มะพร้าวแก่ สีของเปลือกผลมีสีน้ำตาล ทำให้มองอาการแผลบนเปลือกไม่ชัดเจน แต่เมื่อนำมะพร้าวไปเพาะ จะไม่งอกและเมื่อผ่าผลพบว่าภายในมีอาการเน่า

การป้องกันและกำจัด

(1) ทำลายต้นและผลที่แสดงอาการของโรค

(2) ทำความสะอาดบริเวณคอมะพร้าว

(3) เมื่อพบอาการในระยะแรก เก็บส่วนที่แสดงอาการของโรคออกให้

หมด แล้วพ่นด้วยสารป้องกันกำจัดโรคพืชเช่น ฟอสฟิทธิล-อลูมิเนียม เมทาแลกซิล เป็นต้น

2) โรคใบจุด เชื้อสาเหตุ *Bipolaris halodes* (Drechsler) Shoemaker

เป็นโรคในระยะต้นกล้าเริ่มแรกเกิดจุดแผลสีเหลืองบนใบ มีขนาดเท่าหัวเข็มหมุดต่อมาแผลเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลแดงลักษณะบวมลงเล็กน้อย มีวงสีเหลืองล้อมรอบ แผลขยายตัวมีลักษณะรูปไข่ สีน้ำตาลเทา ขนาดแผล 0.03-0.08 x 0.09-0.022 เมตร บริเวณกลางจุดแผลมีสีน้ำตาลแดงใส ขอบแผลมีสีน้ำตาลเข้มล้อมรอบด้วยวงสีเหลือง และมีวงละเอียดสีดำเกิดอยู่บนแผล เมื่ออาการรุนแรง จุดแผลขยายตัวรวมกัน มะพร้าว ชะงักการเจริญเติบโตและตายในที่สุด เชื้อสาเหตุแพร่กระจายไปกับลม น้ำฝน หรือน้ำจากการให้น้ำ โรคจะระบาดรุนแรงมากขึ้นหากมีไรแดงระบาดมาก่อนในช่วงฤดูแล้ง

การป้องกันกำจัด

(1) เผาทำลายใบที่เป็นโรค หรือพ่นด้วยสารป้องกันกำจัดโรคพืช เช่น ไท

แรม 80% WP อัตรา 50 กรัม ต่อน้ำ 20 ลิตร ควรผสมสารจับใบทุกครั้งพ่น ในกรณีเกิดการระบาดมากและรุนแรงควรเพิ่มอัตราสารเคมีที่ใช้ให้มากขึ้น และฉีดพ่นทุกสัปดาห์ติดต่อกันจนกว่าโรคจะลดความรุนแรงลง โดยสังเกตจากใบที่เกิดขึ้นใหม่ (สำนักควบคุมพืชและวัสดุการเกษตร กรมวิชาการเกษตร)

3) *ด้วงแรดมะพร้าว* พบในแหล่งปลูกมะพร้าวและปาล์มมี 2 ชนิด คือ ด้วง

แรดมะพร้าวชนิดเล็ก *Oryctes rhinoceros* (Linnaeus) พบได้บ่อยทั่วทุกภาคของประเทศไทย และ ด้วงแรดมะพร้าวชนิดใหญ่ *Oryctes gnu* Mohner ส่วนใหญ่พบในเขตภาคใต้ของประเทศไทยตั้งแต่ชุมพรลงมา การแพร่กระจายและฤดูการระบาด ด้วงแรดสามารถแพร่กระจายได้ทั่วประเทศและเพิ่มจำนวนได้ตลอดปี ปริมาณมากหรือน้อยขึ้นกับแหล่งเพาะขยายพันธุ์ ในพื้นที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ฤดูที่ด้วงแรดผสมพันธุ์และวางไข่มากที่สุดอยู่ ระหว่างเดือนมิถุนายนถึงเดือนกรกฎาคม ดังนั้นจะพบความเสียหายอยู่ระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนพฤษภาคม

การป้องกันกำจัด ได้แก่ การกำจัดแหล่งขยายพันธุ์ ซึ่งเป็นวิธีที่ดีที่สุด ลงทุนน้อยและสะดวกเพราะอยู่บนพื้นดิน สามารถกำจัดไข่ หนอน ดักด้ และตัวเต็มวัย ไม่ให้เพิ่มปริมาณ ได้แก่

(1) เผาหรือฝิ่งซากลำต้น และตอของมะพร้าว

(2) เกลี่ยกองซากพืช กองมูลสัตว์ให้กระจายออกโดยมีความสูงไม่เกิน

0.15 เมตร

(3) ถ้าจำเป็นต้องทำกองมูลสัตว์นานกว่า 2 - 3 เดือน ควรหมั่นพลิกกลับกองปุ๋ยหมัก หรือนำใส่ถุงปุ๋ยมัดปากให้แน่น นำไปเรียงซ้อนกัน

(4) หมั่นทำความสะอาด บริเวณคอดันมะพร้าว โคนทางใบมะพร้าว หากพบรอยแผลเป็นรูให้ใช้เหล็กแหลมแทงหาด้วงแรดเพื่อกำจัดทิ้ง

(5) ใช้กับดักล่อฟีโรโมน เพื่อล่อจับตัวเต็มวัย และนำมาทำลาย

(6) ควบคุมโดยชีววิธี ใช้เชื้อราเขียวเมทาไรเซียม แอนิโซเพเลีย *Metharhizium anisopliae* คลุกในกองปุ๋ยคอกขนาดกองปุ๋ยคอก 4 ตร.ม ลึกประมาณ 0.5 เมตร คลุกเชื้อราในกองปุ๋ยคอก อัตรา 0.5 - 1 กก./กองปุ๋ย 1 กอง ครอบคลุมพื้นที่ 5 ไร่ (สำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช กรมวิชาการเกษตร, 2566)

4) หนอนหัวดำมะพร้าว *Opisina arenosella* Walker เป็นแมลงศัตรูมะพร้าวต่างถิ่นที่ระบาดเข้ามาในไทย พบการระบาดครั้งแรกที่ประจวบคีรีขันธ์ ตัวเต็มวัยเป็นผีเสื้อกลางคืน ขนาดลำตัววัดจากหัวถึงปลายท้องยาว 0.01- 0.012 เมตร ปีกสีเทาอ่อน มีจุดสีเทาเข้มที่ปลายปีก ลำตัวแบน ชอบเกาะนิ่งแนบตัวติดผิวพื้นที่เกาะ เวลากลางวันจะเกาะนิ่งหลบอยู่ใต้ใบมะพร้าวหรือในที่ร่ม ผีเสื้อเพศเมียมีขนาดใหญ่กว่าเพศผู้เล็กน้อย ขยายพันธุ์แบบอาศัยเพศ ผีเสื้อเพศเมียที่ผสมพันธุ์แล้วเท่านั้นจึงจะสามารถวางไข่ที่ฟักเป็นตัวหนอนได้ ขณะที่ผีเสื้อที่ไม่ได้รับการผสมพันธุ์สามารถวางไข่ได้ แต่ไข่ทั้งหมดจะไม่ฟักเป็นตัวหนอน

การป้องกันกำจัด คือการไม่นำแมลงศัตรูพืชเข้าในพื้นที่ หนอนหัวดำมะพร้าวอาจติดไปกับพืชตระกูลปาล์ม โดยเฉพาะปาล์มประดับต่างๆ ก่อนนำไปปลูกในที่ใหม่ต้องตรวจสอบให้แน่ใจว่าไม่มีหนอนหัวดำติดเข้าไป เมื่อพบการระบาด ควรดำเนินการดังนี้

(1) ตัดใบที่มีหนอนหัวดำ นำลงมาเผาหรือฝังทำลาย

(2) การใช้สารชีวภัณฑ์ เชื้อบีที(Bt) เป็นแบคทีเรีย *Bacillus thuringiensis* ที่มีประโยชน์ใช้ในการควบคุมหนอนผีเสื้อศัตรูพืช อัตรา 80-100 มิลลิลิตร ผสมน้ำ 20 ลิตร ฉีดพ่นต้นละ 3-5 ลิตรให้ทั่วทรงพุ่ม โดยขึ้นอยู่กับขนาดทรงพุ่มและเครื่องพ่น ให้พ่น 3 ครั้ง ติดต่อกัน ห่างกันครั้งละ 7-10 วัน

(3) การใช้แตนเบียนควบคุมหนอนหัวดำมะพร้าว แตนเบียนโกนิโอซัส นิแฟนติดีส แนะนำให้ปล่อย ตัวเต็มวัย อัตรา 50-100 ตัวต่อไร่ ปล่อย 3 ครั้ง แต่ครั้งห่างกัน 1 เดือน หากสามารถปล่อยแตนเบียนโกนิโอซัสได้มากจะทำให้เห็นผลในการควบคุมเร็วขึ้น

(4) การควบคุมด้วยการใช้สารเคมี อีมาเมกติน เบนโซเอต 1.92% EC อัตรา 30 มิลลิลิตร ต่อต้น ฉีดเข้าลำต้น เป็นวิธีที่ใช้ในกรณีที่พบหนอนหัวดำระยะบาตรุนแรง ห้ามใช้กับมะพร้าวที่มีลำต้นสูงน้อยกว่า 12 เมตร และไม่ให้ใช้ในมะพร้าวน้ำหอม มะพร้าวกะทิ และมะพร้าวที่ทำน้ำตาลเนื่องจากอาจส่งผลให้มีสารตกค้างในผลผลิต

5) ไรสีขามะพร้าว *Aceria guerreronis* Keifer เป็นศัตรูที่สำคัญของมะพร้าว มีขนาดเล็กระดับไมครอนจึงไม่สามารถดูได้ด้วยตาเปล่าเกษตรกรจะรู้ได้ว่าโดนไรสีขาเข้าทำลายก็ตอนเห็นความผิดปกติที่เกิดขึ้นกับผลมะพร้าวไปแล้ว การเข้าทำลายสร้างความเสียหายต่อคุณภาพและผลผลิต เริ่มเข้าทำลายผลมะพร้าวตั้งแต่ผลขนาดเล็กเส้นผ่าศูนย์กลาง 0.03 - 0.25 เมตร (สำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช กรมวิชาการเกษตร) เมื่อแกะขั้วผลออกด้านในของขั้วผลเป็นสีน้ำตาล บริเวณผลภายนอกพบแผลที่บริเวณขั้วเป็นสีน้ำตาลแห้ง ลักษณะแผลแตกเป็นร่องลึก แตกเป็นริ้วเหมือนลายไม้สีน้ำตาล ปลายแผลมีลักษณะแหลมคล้ายสามเหลี่ยม และเป็นแผลเกือบโดยรอบของขั้วมะพร้าว ทำให้ผลมะพร้าวชะงักการเจริญเติบโต หรือเจริญเติบโตไม่สมบูรณ์ มะพร้าวมีผลขนาดเล็กไม่ตรงตามความต้องการของตลาด ไม่สามารถส่งออกได้จะต้องควั่นเปลือกออกขายเป็นมะพร้าวควั่นเปลือกหรือมะพร้าวเผา

การป้องกันและกำจัด ให้เน้นพ่นสารฆ่าไรในช่วงระยะมะพร้าวติดจั่นจนถึงระยะผลขนาดเล็กห่างกันประมาณ 1 สัปดาห์ ซึ่งเป็นระยะที่ไรสีขาเริ่มเข้าทำลาย สารฆ่าไรสีขา ได้แก่ สารเคมีกำจัดไรสีขาตามคำแนะนำ ได้แก่ โพรพาร์โกต์ 30% WP อัตรา 30 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร , อะมิทราซ 20% EC อัตรา 40 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร, ไพริดาเบน 20% WP อัตรา 10 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร หรือ กำมะถันผง 80% WP อัตรา 600 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร

4.12 การจัดการผลผลิต

4.12.1 การเก็บเกี่ยว อายุการเก็บเกี่ยวที่เหมาะสมของมะพร้าว พิจารณาจาก

1) ความแห้งของปลายหางหนู ประมาณครึ่งหนึ่งในสภาพแวดล้อมปกติ

ทางหนู

ภาพที่ 2.16 การดูความเหมาะสมในการตัดมะพร้าวที่ความแห้งของทางหนู

ที่มา : <https://www.facebook.com/profile.php?id=100071845015826> (2566)

2) สีสัน บริเวณรอยต่อกลีบเลี้ยงที่ติดอยู่กับตัวผลจะเห็นเป็นวงสีขาว วงสีขาวรอบขั้วผลอาจเริ่มจางหรือเลือนหายไปหรือเหลือเพียงเล็กน้อย เมื่อปอกเปลือกจะเห็นเปลือกขาว (mesocarp) และเส้นใยเป็นสีขาวนวล

3) การนับทะลาย นับทะลายที่จะเก็บเกี่ยวเป็นทะลายที่หนึ่ง แล้วนับทะลายที่ออกตามมาเป็นทะลายที่สอง โดยผลจะมีขนาดเท่ากำปั้น และทะลายที่สามจะเป็นระยะที่จันทันบานและดอกตัวเมียเพิ่งได้รับการผสมพันธุ์บางส่วน เป็นระยะที่มะพร้าวทะลายแรกอยู่ในช่วงที่อ่อนกำลังดี

4) ทะลายที่จะเก็บเกี่ยวได้ ควรมีทะลายที่อยู่เหนือขึ้นไป (ตามแนวเอียงเล็กน้อย) มีขนาดเท่ากำปั้นและทะลายเหนือขึ้นไปอีก มีจันทันแล้ว

5) การนับระยะเวลาการเก็บเกี่ยว โดยปกติเมื่อต้นมะพร้าวมีความสมบูรณ์จะออกจันทันอย่างสม่ำเสมอทั้งปี และเก็บเกี่ยวผลผลิตได้โดยเฉลี่ยทุก 20 วัน แต่วิธีการนี้หากต้นมะพร้าวไม่สมบูรณ์อาจส่งผลต่อการออกจันทันหรือที่เกษตรกรเรียกช่วงนี้ว่า มะพร้าวขาดคอ การนับระยะเวลาเก็บเกี่ยวแบบนี้อาจมีความคลาดเคลื่อนได้

6) การฟังเสียงดีด ต้องใช้ผู้ชำนาญการ

7) การเก็บเกี่ยวมะพร้าว น้ำหอม ส่วนใหญ่ใช้แรงงานคนเนื่องจากเปลือกและกะลาที่ยังอ่อนนุ่มไม่มีความหนาเท่ามะพร้าวแก่ หากใช้แรงงานลิงหรือสอยลงพื้นอาจทำให้ผลผลิตเสียหายได้ โดย พื้นที่ลุ่มกับที่ดอน มีลักษณะการเก็บเกี่ยวดังภาพที่ 2.17 และภาพที่ 2.18

ภาพที่ 2.17 การเก็บเกี่ยวมะพร้าวในที่ดอน ภาพที่ 2.18 การเก็บเกี่ยวมะพร้าวในที่ลุ่มยกทรงสวน
ที่มา : <https://www.doa.go.th/hort/wp-content/uploads/2020/01/การผลิตมะพร้าว-1.pdf>
(ม.ป.ป., น.53-54)

4.13 การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

4.13.1 หลังการเก็บเกี่ยว เกษตรกรบางรายขายมะพร้าวน้ำหอมทั้งทะลายส่งล้างมะพร้าว ก็จะไม่ต้องบริหารจัดการอะไรมากนักอาจแค่ดูขนาดของลูกและร่องรอยการเข้าทำลายของศัตรูพืช โดยเฉพาะหากทะลายไหนโดนไรสีขาเข้าทำลาย อาจทำให้มะพร้าวทะลายนั้นไม่ผ่านเกณฑ์ที่ลังกำหนด หากมีการตัดแต่งผลมะพร้าว และต้องการรักษาสีผิวของมะพร้าวน้ำหอมให้เป็นสีขาว ควรแช่ผลมะพร้าวน้ำหอมในสารละลายโซเดียมเมตาซิลิเฟต ความเข้มข้นประมาณ 3% นาน 3 นาที เพื่อลดการเกิดสีน้ำตาลและป้องกันเชื้อรา และหุ้มผลด้วยฟิล์มพลาสติกเพื่อป้องกันผลเหี่ยว อุณหภูมิในการเก็บรักษาขึ้นอยู่กับรูปแบบของความต้องการ เช่น มะพร้าวที่แต่งเปลือกเขียวออกจนหมดควรเก็บที่อุณหภูมิ 4 องศาเซลเซียส จะเก็บได้นาน 4 สัปดาห์ ถ้าปอกเปลือกนอกออกทั้งหมด เหลือเฉพาะส่วนหัวผลและขั้วกลางเรียบ ควรเก็บรักษาที่อุณหภูมิ 2-4 องศาเซลเซียส แต่ถ้าแต่งเปลือกเขียวออกบางส่วนจะต้องเก็บที่อุณหภูมิ 10 องศาเซลเซียส เพื่อป้องกันความเสียหาย

ภาพที่ 2.19 ทะลายมะพร้าวน้ำหอม

ที่มา : <https://www.facebook.com/profile.php?id=100071845015826> (2566)

ภาพที่ 2.20 มะพร้าวน้ำหอมเจียว

ที่มา : <https://www.facebook.com/profile.php?id=100071845015826> (2566)

ภาพที่ 2.21 มะพร้าวน้ำหอมควั่น

ที่มา : <https://www.facebook.com/profile.php?id=100071845015826> (2566)

5. โครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ (แปลงใหญ่มะพร้าวน้ำหอม)

5.1 หลักการและเหตุผล

การดำเนินโครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ เริ่มครั้งแรกเมื่อปี 2558 ในขณะนั้นสถานการณ์ การผลิตสินค้าเกษตรมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและมีการแข่งขันสูง ทั้งในด้านปริมาณ คุณภาพ และต้นทุนการผลิตที่สูง ทำให้เกษตรกรรายย่อยประสบปัญหาในการผลิต และจำหน่ายสินค้าเกษตร ตลอดจนโอกาสการเข้าถึงข้อมูลแหล่งเงินทุน ทรัพยากรและการตลาด ได้น้อย เกษตรกรรายย่อยต่างคนต่างผลิต ทำให้ยากต่อการจัดการผลผลิตให้มีประสิทธิภาพและได้ผลผลิตที่มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของตลาด เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าว กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงได้มีนโยบายในเรื่องการจัดทำแปลงเกษตรขนาดใหญ่โดยให้เกษตรกรรายย่อย มีการรวมกลุ่มและรวมพื้นที่การผลิตเป็นแปลงขนาดใหญ่ ที่มีผู้จัดการพื้นที่เป็นผู้บริหารจัดการแปลง ตั้งแต่การวางแผนการผลิตตลอดทั้งห่วงโซ่อุปทาน (Supply chain) การสร้างกระบวนการเรียนรู้ ให้เกษตรกรมีความสามารถในการจัดการผลิตสินค้าเกษตรจนถึงการตลาดที่มีมาตรฐานเช่นเดียวกับ ฟาร์มขนาดใหญ่

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มอบหมายให้กรมส่งเสริมการเกษตรเป็นผู้รับผิดชอบหลัก ซึ่งมีการปฏิบัติงานส่งเสริมและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ส่งเสริมการผลิตสินค้าของเกษตรกรให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของสินค้าเกษตร และเพิ่มรายได้ของเกษตรกร ตลอดจนดูแลคุณภาพชีวิตของเกษตรกร จัดทำโครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ ที่มีการบริหารจัดการร่วมกัน ให้เกษตรกรเป็นศูนย์กลางในการดำเนินงาน ผลักดันให้เกษตรกร รวมกลุ่มในการผลิตเพื่อร่วมกันจัดหาปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพดี ราคาถูก และการใช้ เทคโนโลยีการเกษตรที่เหมาะสม เช่น เครื่องจักรกลการเกษตร (Motor Pool) เพื่อลดต้นทุน เพิ่ม ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ตลอดจนการจัดการด้านการตลาด ช่วยพัฒนาเกษตรกรให้มี คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการพัฒนาเชิงพื้นที่ตามศักยภาพ ส่งเสริมพัฒนาคุณภาพสินค้าตามความต้องการ ตลาด ด้วยการบูรณาการทุกภาคส่วน หน่วยงานที่ร่วมบูรณาการได้แก่ กรมปศุสัตว์ กรมประมง กรมชลประทาน กรมวิชาการเกษตร กรมการข้าว กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมพัฒนาที่ดิน กรมตรวจบัญชี สหกรณ์ สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กรมหม่อนไหม สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตร และอาหารแห่งชาติ และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร โดย หน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนและ อำนวยความสะดวก เป็นการเพิ่มอำนาจการต่อรองของเกษตรกรตลอดกระบวนการผลิต ตลอดทั้ง ห่วงโซ่อุปทาน (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2567, น.1)

5.2 วัตถุประสงค์

5.2.1 เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่ม ทำการผลิตสินค้าเกษตร ด้านสินค้าพืช ปศุสัตว์ และประมง มีการบริหารจัดการร่วมกัน เพื่อให้เกิดการรวมกันผลิตและรวมกันจำหน่ายโดยมีตลาดรองรับที่แน่นอน

5.2.2 เพื่อให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิต และมีผลผลิตต่อหน่วยเพิ่มขึ้น รวมทั้งผลผลิตมีคุณภาพได้มาตรฐานภายใต้การบูรณาการของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

5.3 เป้าหมายแปลงใหญ่ แปลงใหญ่ปี 2558 ดำเนินการใน 77 จังหวัด และดำเนินการในพืช 13 ชนิด ได้แก่ ข้าว จำนวน 139 แปลง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ จำนวน 8 แปลง มันสำปะหลัง จำนวน 21 แปลง ทูเรียน จำนวน 10 แปลง ลำไย จำนวน 10 แปลง มะม่วง จำนวน 4 แปลง มังคุด จำนวน 12 แปลง เงาะ จำนวน 1 แปลง ส้มโอ จำนวน 1 แปลง มะพร้าวน้ำหอม จำนวน 1 แปลง สับปะรด จำนวน 3 แปลง ปาล์มน้ำมัน จำนวน 5 แปลง และผัก จำนวน 4 แปลง (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2558) จังหวัดราชบุรีมีแปลงใหญ่ในโครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ ปี 2559 – 2565 รวมจำนวน 87 แปลง เกษตรกร 3,290 ราย พื้นที่ 35,143.01 ไร่ (ที่มา : ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ กรมส่งเสริมการเกษตร <https://co-farm.doae.go.th> , ข้อมูล ณ 30 มิถุนายน 2565) ดังนี้

5.3.1 แปลงใหญ่ปี 2559 หมายถึง แปลงใหญ่ที่ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด ในปีงบประมาณ 2559 และอยู่ในระบบฐานข้อมูลแปลงใหญ่ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป้าหมาย ข้าว จำนวน 1 แปลง พะเพรา จำนวน 1 แปลง และสับปะรด จำนวน 1 แปลง รวมทั้งสิ้นจำนวน 3 แปลง เกษตรกร 231 ราย พื้นที่ 2,986.66 ไร่

5.3.2 แปลงใหญ่ปี 2560 หมายถึง แปลงใหญ่ที่เริ่มดำเนินการในปี 2560 และผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด เสนอให้กรมส่งเสริมการเกษตรในฐานะประธานคณะทำงานขับเคลื่อนการดำเนินงานระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ทราบ เพื่อบรรจุเป็นแปลงใหญ่ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในปีงบประมาณ 2560 เป้าหมาย ข้าว จำนวน 3 แปลง ผัก/สมุนไพร จำนวน 4 แปลง มันสำปะหลัง จำนวน 1 แปลง ไม้ดอกไม้ประดับ จำนวน 1 แปลง ฝรั่ง จำนวน 1 แปลง มะม่วง จำนวน 2 แปลง มะพร้าว จำนวน 1 แปลง และมะพร้าวน้ำหอม จำนวน 4 แปลง รวมทั้งสิ้นจำนวน 17 แปลง เกษตรกร 718 ราย พื้นที่ 8,501.75 ไร่

5.3.3 แปลงใหญ่ปี 2561 หมายถึง แปลงใหญ่ที่ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการขับเคลื่อนงานนโยบายสำคัญและการแก้ไขปัญหาภาคเกษตรระดับจังหวัด (Chief of Operation : COO) และมีข้อมูลในระบบ Co-farm.doae.go.th ณ วันที่ 16 กันยายน 2562

เป้าหมาย แปลงใหญ่ปี 2561 จำนวน 587 แปลง และแปลงใหญ่ปี 2562 เป้าหมาย ข้าว จำนวน 5 แปลง โคนม จำนวน 2 แปลง ผัก/สมุนไพร จำนวน 3 แปลง เห็ดหูหนู จำนวน 2 แปลง ถั่วเขียว จำนวน 1 แปลง สับปะรด จำนวน 1 แปลง อ้อยโรงงาน จำนวน 3 แปลง ไม้ดอกไม้ประดับ จำนวน 1 แปลง กลั้วน้ำว้า จำนวน 1 แปลง ชมพู่ จำนวน 1 แปลง มะม่วง จำนวน 1 แปลง และมะพร้าว น้ำหอม จำนวน 1 แปลง รวมทั้งสิ้นจำนวน 22 แปลง เกษตรกร 755 ราย พื้นที่ 7,830 ไร่

5.3.4 แปลงใหญ่ปี 2562 หมายถึง แปลงใหญ่ที่ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการขับเคลื่อนงานนโยบายสำคัญและการแก้ไขปัญหาภาคเกษตรระดับจังหวัด และมีข้อมูลในระบบฯ ณ วันที่ 16 กันยายน 2562 เป้าหมาย ข้าว จำนวน 1 แปลง ผัก/สมุนไพร จำนวน 1 แปลง เห็ดหูหนู จำนวน 1 แปลง มันสำปะหลัง จำนวน 1 แปลง สับปะรด จำนวน 1 แปลง เงาะ โรงเรียน จำนวน 1 แปลง และมะพร้าวน้ำหอม จำนวน 1 แปลง รวมทั้งสิ้นจำนวน 7 แปลง เกษตรกร 262 ราย พื้นที่ 2,466.50 ไร่

5.3.5 แปลงใหญ่ ปี 2563 หมายถึง แปลงที่สำนักงานเกษตรจังหวัดสำรวจว่ามีศักยภาพในการดำเนินการแบบแปลงใหญ่ พร้อมดำเนินการตามกระบวนการและขั้นตอนการดำเนินการในรูปแบบแปลงใหญ่ในปีงบประมาณ 2563 (รับรองได้ภายใน 31 ธันวาคม 2562) และผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการขับเคลื่อนงานนโยบายสำคัญและการแก้ไขปัญหาภาคเกษตรระดับจังหวัด และมีข้อมูลในระบบฯ ณ วันที่ 10 กันยายน 2563 เป้าหมาย ข้าว จำนวน 1 แปลง ปลายางงาม จำนวน 1 แปลง สุกกร จำนวน 1 แปลง เห็ดนางฟ้า จำนวน 1 แปลง ชมพู่ จำนวน 1 แปลง ฝรั่ง จำนวน 1 แปลง มะนาว จำนวน 1 แปลง ลำไย จำนวน 1 แปลง มะพร้าว จำนวน 2 แปลง มะพร้าวน้ำหอม จำนวน 1 แปลง และยางพารา จำนวน 1 แปลง รวมทั้งสิ้น 12 แปลง เกษตรกร 412 ราย พื้นที่ 4,369.45 ไร่

5.3.6 แปลงใหญ่ ปี 2564 หมายถึง แปลงที่สำนักงานเกษตรจังหวัดสำรวจว่ามีศักยภาพในการดำเนินการแบบแปลงใหญ่พร้อมดำเนินการตามกระบวนการและขั้นตอนการดำเนินการในรูปแบบแปลงใหญ่ในปีงบประมาณ 2564 (รับรองได้ภายใน 31 ธันวาคม 2563) ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด และมีข้อมูลในระบบฯ ณ วันที่ 10 กันยายน 2564 เป้าหมาย ปลายาลิต จำนวน 1 แปลง ถั่วพูลู จำนวน 1 แปลง ผัก/สมุนไพร จำนวน 5 แปลง เห็ดหูหนู จำนวน 1 แปลง มันสำปะหลัง จำนวน 3 แปลง หม่อนผลสด จำนวน 1 แปลง มะนาว จำนวน 1 แปลง มะม่วง จำนวน 1 แปลง กาแฟ จำนวน 1 แปลง และมะพร้าวน้ำหอม จำนวน 4 แปลง รวมทั้งสิ้น 19 แปลง เกษตรกร 683 ราย พื้นที่ 6,086.90 ไร่

5.3.7 แปลงใหญ่ ปี 2565 หมายถึง แปลงที่สำนักงานเกษตรจังหวัดสำรวจว่ามีศักยภาพในการดำเนินการแบบแปลงใหญ่พร้อมดำเนินการตามกระบวนการและขั้นตอนการดำเนินการในรูปแบบแปลงใหญ่ในปีงบประมาณ 2565 (รับรองได้ภายใน 31 ธันวาคม 2564) ผ่าน

ความเห็นชอบจากคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด และมีข้อมูลในระบบฯ ณ วันที่ 10 กันยายน 2565 เป้าหมาย กุ้งก้ามกราม จำนวน 1 แปลง มะพร้าวน้ำหอม จำนวน 5 แปลง และกล้วย จำนวน 1 แปลง รวมทั้งสิ้น 7 แปลง เกษตรกร 229 ราย พื้นที่ 2,901.75 ไร่

5.3.8 แปลงใหญ่ ปี 2566 หมายถึง แปลงใหญ่ที่ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด และมีข้อมูลในระบบฯ ณ วันที่ 18 สิงหาคม 2566 เป้าหมาย มันสำปะหลัง จำนวน 1 แปลง ทุเรียน จำนวน 1 แปลง มะพร้าวน้ำหอม จำนวน 4 แปลง และมะพร้าวแก่ จำนวน 1 แปลง รวมทั้งสิ้น 7 แปลง เกษตรกร 252 ราย พื้นที่ 2,692.545 ไร่

5.3.9 แปลงใหญ่ ปี 2567 หมายถึง แปลงที่สำนักงานเกษตรจังหวัดสำรวจว่ามีศักยภาพในการดำเนินการแบบแปลงใหญ่ พร้อมดำเนินการตามกระบวนการและขั้นตอนการดำเนินการในรูปแบบแปลงใหญ่ในปีงบประมาณ 2567 (รับรองได้ภายใน 31 ธันวาคม 2566) เป้าหมาย ข้าว จำนวน 1 แปลง กุ้งก้ามกราม จำนวน 1 แปลง และมะพร้าวน้ำหอม จำนวน 1 แปลง รวมทั้งสิ้น 3 แปลง เกษตรกร 98 ราย พื้นที่ 1,472.25 ไร่

5.4 เจือปนในการเข้าร่วมโครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ มีดังนี้

5.4.1 เกษตรกรสมัครใจรวมกลุ่ม เข้าร่วมดำเนินการโดยเป็นการรวมแปลงผลิตสินค้าชนิดเดียวกัน แปลงไม่จำเป็นต้องอยู่ติดกันเป็นผืนเดียว แต่ควรอยู่ในชุมชนที่ใกล้เคียงกัน

5.4.2 ขนาดพื้นที่และจำนวนเกษตรกร

จำแนกเป็น 3 ประเภทสินค้า ดังนี้

- 1) ข้าว พืชไร่ ปาล์มน้ำมัน และยางพารา มีพื้นที่รวมกันไม่น้อยกว่า 300 ไร่ และเกษตรกรสมัครใจเข้าร่วมโครงการไม่น้อยกว่า 30 ราย
- 2) ไม้ผล พืชผัก ไม้ดอกไม้ประดับ สมุนไพร หรือพืชอื่นๆ มีพื้นที่รวมกันไม่น้อยกว่า 300 ไร่ หรือ เกษตรกรสมัครใจเข้าร่วมโครงการไม่น้อยกว่า 30 ราย
- 3) ประมง ปศุสัตว์ มังสวิรัติและแมลงเศรษฐกิจ มีพื้นที่รวมกันไม่น้อยกว่า 300 ไร่ หรือเกษตรกรสมัครใจเข้าร่วมโครงการไม่น้อยกว่า 30 ราย โดยมีการแบ่งขนาดแปลง ดังนี้

- (1) แปลงขนาดเล็ก (สมาชิกน้อยกว่า 51 ราย)
- (2) แปลงขนาดกลาง (สมาชิก 51-70 ราย)
- (3) แปลงขนาดใหญ่ (สมาชิก 71-100 ราย)
- (4) แปลงขนาดใหญ่มาก (สมาชิกมากกว่า 100 ราย)

หมายเหตุ แปลงใหญ่ที่มีระบบปลูกพืชหลายชนิดในพื้นที่เดียวกัน หรือสลับการใช้พื้นที่ในการปลูกพืชตามฤดูกาล เช่น แปลงใหญ่ข้าวที่มีการปลูกพืชหลังนา ให้ทำการปรับปรุงข้อมูลในระบบ ตั้งแต่การแก้ไขชื่อแปลงโดยเพิ่มเติมชื่อสินค้าที่ปลูก เช่น แปลงนาข้าว/ถั่วลิสง และปรับปรุงข้อมูลในแผนการผลิตรายบุคคล

5.5 การบริหารจัดการแปลงใหญ่

5.5.1 วิเคราะห์จัดทำแผนและปรับปรุงข้อมูล โดยสำนักงานเกษตรจังหวัดราชบุรี และสำนักงานเกษตรอำเภอวัดเพลง ดำเนินการ ดังนี้

1) **การประชาสัมพันธ์** ชี้แจงเกษตรกรให้เห็นถึงประโยชน์ ความสำคัญ และวิธีการดำเนินงานของโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่

2) **การวิเคราะห์จัดทำแผนรายแปลงและจัดทำแผนธุรกิจ** โดยการจัดเวทีวิเคราะห์ เพื่อทบทวนและปรับปรุงแผนและเป้าหมายการพัฒนาาร่วมกันของกลุ่ม โดยใช้เครื่องมือ Individual Farm Production Plan : IFPP ในการวิเคราะห์และวางแผนการผลิตรายบุคคล แผนบริหารจัดการกลุ่ม ในการลดต้นทุน และยกระดับรายได้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย 5 ด้าน ได้แก่ การลดต้นทุนการผลิต การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การพัฒนาคุณภาพ การบริหารจัดการ และการตลาด นำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานตามแบบจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานรายบุคคลสมาชิกแปลงใหญ่ ให้สามารถเปรียบเทียบผลการดำเนินงานจากการเข้าร่วมโครงการต่อไป

3) **การจัดเก็บข้อมูล** โดยจัดทำทะเบียนสมาชิกและบันทึกข้อมูลระบบฯ ทบทวนบัญชีรายชื่อและข้อมูลพื้นฐานของสมาชิกให้เป็นปัจจุบัน ประเมินผล และจัดเก็บข้อมูลผลการดำเนินงานของกลุ่ม/ สมาชิกในปีที่ผ่านมา ในประเด็นต่างๆ ได้แก่ ผลผลิตที่ได้ ต้นทุนการผลิต คุณภาพมาตรฐานการผลิต และการตลาด นำไปสู่การปรับปรุงข้อมูลในระบบให้ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน

5.5.2 การพัฒนาแปลง ยึดหลักการดำเนินการแบบบูรณาการที่สำคัญ คือ

1) **ให้มีการบูรณาการ** การทำงานร่วมกันของทุกหน่วยงานภายในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และหน่วยงานอื่นๆ โดยสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเป็นเจ้าภาพหลัก บริหารจัดการร่วมกับกรมวิชาการเกษตร กรมชลประทาน กรมพัฒนาที่ดิน กรมการข้าว สำนักงานมาตรฐานและสินค้าและอาหารแห่งชาติ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมปศุสัตว์ กรมประมง สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กรมหม่อนไหม เพื่อให้การบูรณาการสอดคล้องกับระบบส่งเสริมการเกษตร (T&V System)

ภาพที่ 2.22 กรอบการดำเนินงานระบบส่งเสริมการเกษตร (Training and Visit System)
ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร (2560, น. 5)

2) สำนักงานเกษตรจังหวัดราชบุรี จัดให้มีการบูรณาการทีมงานในทุกกลุ่ม เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของสำนักงานเกษตรอำเภอวัดเพลง โดยมีกิจกรรมหลักดังนี้

(1) การวิเคราะห์จัดทำแผนรายแปลง จัดทำแผนธุรกิจปรับปรุงข้อมูลพื้นฐานแปลงใหญ่ ติดตาม และประเมินผล จัดเก็บข้อมูลผลการดำเนินงานของกลุ่มในประเด็นต่างๆ ได้แก่ ผลผลิตที่ได้ ต้นทุนการผลิต คุณภาพมาตรฐานการผลิต และการตลาด ด้วยการจัดเวทีเพื่อทบทวนและปรับปรุงเป้าหมายการพัฒนาของกลุ่มอย่างต่อเนื่อง และนำมาบันทึกในระบบฯ

(2) การถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่เกษตรกร โดยเน้นการพัฒนาคุณภาพ การเชื่อมโยงตลาด และการบริหารจัดการกลุ่ม ในรูปแบบของการจัดเวทีถ่ายทอดความรู้ การศึกษาดูงาน การพบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่ม โดยการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานๆ อื่นในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ตามความเชี่ยวชาญในด้านต่างๆ ของแต่ละหน่วยงาน ให้ความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่และความต้องการของเกษตรกร เพื่อเป็นการสนับสนุนการรวมกลุ่ม มีการบริหารจัดการร่วมกัน ร่วมกันผลิต และร่วมกันจำหน่ายโดยมีตลาดรองรับที่แน่นอน โดยใช้แนวทางการพัฒนา Smart Group ของกรมส่งเสริมการเกษตร คือมีความสามารถในการบริหารจัดการใน 6 ด้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้ ด้านการบริหารจัดการองค์กร ด้านการบริหารทุนและทรัพยากร ด้านการจัดการผลประโยชน์ของสมาชิก ด้านการพัฒนาความรู้ความสามารถของสมาชิก และองค์กรเกษตรกร ด้านการให้ความสำคัญกับชุมชน ด้านการจัดการสินค้าหรือบริการ

(3) *หน่วยงานหลักและหน่วยงานบูรณาการ* สนับสนุนวัสดุและปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพเพื่อลดต้นทุนและเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร เช่น กรมพัฒนาที่ดิน โดยสถานีพัฒนาที่ดินราชบุรี มีงบประมาณในการดำเนินการ อาทิเช่น จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด การส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสด การผลิตน้ำหมักชีวภาพ บริการวิเคราะห์ดิน และการถ่ายทอดองค์ความรู้

5.6 การบริหารจัดการโครงการ

5.6.1 บริหารจัดการพัฒนาเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ กรมส่งเสริมการเกษตร พัฒนาเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ เพื่อเป็นวิทยากรในการจัดการความรู้ให้กับเกษตรกร เพิ่มทักษะการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อให้สามารถเป็นวิทยากรให้เกษตรกรได้อย่างต่อเนื่องโดยปรับเปลี่ยนตามศักยภาพพื้นที่และความพร้อมของเกษตรกร

5.6.2 พัฒนาเกษตรกรผู้จัดการแปลง กรมส่งเสริมการเกษตร จัดอบรมเกษตรกรประธานแปลงใหญ่ โดยพัฒนาความรู้ทักษะ ทักษะในการบริหารจัดการกลุ่ม การวางแผนการผลิต การตลาด ตามแนวทางตลาดนำการผลิต ให้สามารถพัฒนาเป็นผู้จัดการแปลง ที่บริหารจัดการกลุ่มให้มีความเข้มแข็งยั่งยืน

5.6.3 มีการประชุมเชื่อมโยงการดำเนินงาน คณะกรรมการเครือข่าย ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) และแปลงใหญ่ โดยจัดประชุมเครือข่าย คณะกรรมการแปลงใหญ่ ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด ระดับเขต และระดับประเทศ เครือข่ายละ 4 ครั้ง เพื่อวางแผนการพัฒนาแปลงใหญ่

5.6.4 การจัดทำบัตรประจำตัว คณะกรรมการเครือข่ายแปลงใหญ่ทุกระดับให้จังหวัดดำเนินการจัดทำบัตรประจำตัวคณะกรรมการเครือข่ายแปลงใหญ่ทุกระดับ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด ต้องมีการจัดทำทะเบียนคุมการออกบัตรประจำตัว โดยวันที่บัตรหมดอายุ คือ วันที่ 10 พฤศจิกายน 2569 (หมดอายุพร้อมกันทั้งประเทศ)

5.6.5 จัดงานประชาสัมพันธ์ สร้างการรับรู้ให้กับสมาชิกแปลงใหญ่และผู้สนใจ กรมส่งเสริมการเกษตร ประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ให้กับสมาชิกแปลงใหญ่และผู้สนใจ ผลงานการส่งเสริมตามโครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ โดยจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ เช่น สื่อออนไลน์ สื่อโทรทัศน์ สื่อมวลชน และอื่นๆ ตามความเหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆ

5.6.6 การติดตามและประเมินผลโครงการ ติดตาม กำกับการทำงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยกรมส่งเสริมการเกษตร สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร และสำนักงานเกษตรจังหวัด และประเมินผลโครงการโดย สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

5.6.7 จัดทำฐานข้อมูลกลางสมาชิกแปลงใหญ่ สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร ร่วมกับศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ปรับปรุงและพัฒนาโปรแกรมการบันทึกข้อมูลสมาชิกแปลงใหญ่ ประมวลผลและรายงาน

5.6.8 การประกวดแปลง กรมส่งเสริมการเกษตร จัดทำหลักเกณฑ์การประกวดแปลงใหญ่ ปี 2566 จัดส่งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป สำนักงานเกษตรจังหวัดราชบุรี สำนักงานเกษตรอำเภอวัดเพลง ร่วมผลักดันและเตรียมความพร้อมในการประกวดแปลงใหญ่ดีเด่นระดับประเทศ

5.6.9 การบริหารจัดการ สำนักงานขับเคลื่อนโครงการฯ จัดประชุม ประสานงาน คณะกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินงานระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและจัดทำรายงาน พร้อมทั้งบริหารจัดการโครงการฯ ในทุกๆ ด้าน

6. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการผลิตมะพร้าวน้ำหอม

กฤษฎา กฤษณพุกต์ และคณะ (2559, น. 12) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาศักยภาพการผลิตมะพร้าวอ่อนเพื่อการส่งออกครบวงจร” โครงการวิจัยที่ 1 การศึกษาเรื่องการออกดอกและติดผล ของมะพร้าวน้ำหอม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบลักษณะการออกดอก ติดผล และการพัฒนาของผลมะพร้าวน้ำหอมในรอบปี ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ อุณหภูมิ และความชื้น รวมทั้งอาหารสะสม (คาร์โบไฮเดรต) ภายในต้นมะพร้าว เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะนำไปสู่แนวทางที่จะควบคุมการออกดอกและติดผลของมะพร้าวน้ำหอมได้ตามต้องการ ผลการศึกษาที่ 1.1 การศึกษาการเกิดช่อดอก (จั่น) ของมะพร้าวน้ำหอมในรอบปี พบว่ามะพร้าวน้ำหอมในแปลงของภาควิชาว และต้นมะพร้าว น้ำหอมในแปลงของเกษตรกร คือ คุณสมศรีฯ แปลงพื้นที่ อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ลักษณะการให้ผลผลิตของมะพร้าวน้ำหอมทั้งสองที่เป็นไปในทำนองเดียวกัน คือ ตั้งแต่เดือนสิงหาคม ถึงเดือนพฤศจิกายน มะพร้าวจะมีการแทงจั่นเพื่อออกดอกน้อยลง แต่ในราวเดือนพฤษภาคม จะเริ่มมีการออกจั่นถี่ขึ้น ไปจนช่วงหน้าฝนอาจถึงเดือนกรกฎาคม ถ้ามีการจัดการที่ดีเช่นสวนของคุณสมศรี แต่ถ้ามีการจัดการไม่ค่อยดี เช่นต้นมะพร้าวในแปลงของภาควิชาว การออกจั่นในเดือนมิถุนายน ถึงกรกฎาคม ก็อาจลดลง Menon และคณะ (1958) ศึกษาการสร้างจั่นหรือตาดอกของมะพร้าวกลุ่มต้นสูงที่ปลูกในแหล่งต่างกัน 2 แหล่งในอินเดีย พบว่าการออกจั่นของมะพร้าวทั้งสองแหล่งมีรูปแบบใกล้เคียงกัน คือมะพร้าวจะมีการแทงจั่นมากระหว่างเดือนมีนาคมถึงพฤษภาคม และการแทงจั่นจะลดลงอย่างมากกระหว่างเดือนตุลาคมถึงมกราคม ดังนั้นจะเห็นได้ว่ามะพร้าวน้ำหอมซึ่งแม้จะเป็นมะพร้าวกลุ่มต้นเตี้ย แต่ก็มีรูปแบบการแทงจั่นในรอบปีคล้ายกันกับมะพร้าวกลุ่มต้นสูง แต่ระยะเวลาอาจจะคลาดเคลื่อนกันไปบ้าง และการที่มะพร้าวน้ำหอมเริ่มมีการออกดอกน้อยลงช่วงตั้งแต่เดือน

สิงหาคม ถึงเดือนพฤศจิกายน สอดคล้องกับผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้ในช่วงแล้งไม่เพียงพอ เพราะจันทมะพร้าวที่ออกในช่วงนี้จะไปเก็บผลได้ในราวเดือน มีนาคม ถึงเมษายน

ธนันท์ สนสาขา (2560, น. 92-93) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การส่งเสริมการผลิตมะพร้าวอินทรีย์ของเกษตรกรในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์” พบว่า เกษตรกรพึ่งพาตนเองด้านปัจจัยสำหรับการผลิตมะพร้าว คือ 1) การผลิตปัจจัยไว้ใช้เองมากที่สุด 3 ลำดับคือ การทำปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ ผลิตสารสกัดจากสมุนไพร และ2) การใช้ปัจจัยการผลิตมะพร้าวอื่นๆ พบว่าเกษตรกรมีการใช้ปัจจัยการผลิตอื่นๆ ในการจัดการแปลงมะพร้าว มากที่สุด 3 ลำดับ คือ การใช้ปุ๋ยคอก ปุ๋ยชีวภาพ การใช้แมลงตัวทำ-ตัวเบียน ร่วมกับปุ๋ยเคมี เกษตรกรที่ใช้สารเคมีอย่างเดียวนั้นมีเพียงร้อยละ 10 ดังนั้น การส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตมะพร้าวตามระบบเกษตรอินทรีย์สามารถดำเนินการได้บนพื้นฐานการพึ่งพาตนเองของเกษตรกร

บุญชริกา ไจกระจำง และคณะ (2560, น. 156-157) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ศักยภาพและผลตอบแทนของการปลูกมะพร้าวน้ำหอมเปรียบเทียบกับการปลูกปาล์มน้ำมันยางพาราและมะพร้าวท่ากะทิในจังหวัดสุราษฎร์ธานี” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา รวบรวมข้อมูลเบื้องต้นและสถานการณ์การปลูกมะพร้าวน้ำหอมในจังหวัดสุราษฎร์ธานี และศึกษาศักยภาพและผลตอบแทนของการปลูกมะพร้าวน้ำหอมเปรียบเทียบกับปาล์มน้ำมันยางพาราและมะพร้าวท่ากะทิ ครอบคลุมศักยภาพด้านการปลูกและดูแลสวนของพืช การตลาด และด้านรายได้ เงินลงทุนเริ่มแรก และค่าใช้จ่ายในการปลูกพืชแต่ละชนิด เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์เปรียบเทียบผลตอบแทนในการปลูกมะพร้าวน้ำหอมและพืชเศรษฐกิจแต่ละชนิด รวมถึงการเสนอแนะโมเดลเบื้องต้นในการปลูกพืชให้ได้ผลตอบแทนสูงสุด ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยเสี่ยงในการปลูกพืชแบ่งออกเป็นปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน ความเสี่ยงจากปัจจัยภายในจะครอบคลุมประเด็นความเสี่ยงที่เกิดจากเกษตรกรและพันธุ์พืชที่ปลูก ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะหมดไปหากเกษตรกรมีความรู้และการบริหารจัดการการปลูกพืชที่ดี ในขณะที่ความเสี่ยงจากปัจจัยภายนอกส่วนนี้จะเกี่ยวข้องกับระบบเศรษฐกิจมหภาคของตลาดสินค้า นโยบายของภาครัฐที่เกี่ยวข้อง การเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศที่มีผลต่อการปลูกพืช และปัจจัยอื่นๆ เช่น การเปิดเสรีทางการค้า การกีดกันทางการค้าที่ส่งผลในการส่งออกพืชเกษตรนั้นๆ

สมเกียรติ สีสนอง และคณะ (2562, น. 108) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การเกษตรแม่นยำในการจัดการสวนมะพร้าวน้ำหอม” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระบบการปลูกและระบบการจัดการสวนมะพร้าวน้ำหอมแบบแม่นยำ ที่มีการเก็บข้อมูลต้น สภาพแวดล้อมในการปลูกมะพร้าวน้ำหอมที่สะดวก ถูกต้อง นำมาใช้เพื่อการบริหารจัดการสวนมะพร้าวน้ำหอมที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ พร้อมการทดสอบระบบการเก็บข้อมูลและการสั่งงานระบบการให้น้ำและปุ๋ยที่เหมาะสม เพื่อใช้เป็นต้นแบบในการถ่ายทอดแก่ผู้ปลูกมะพร้าวน้ำหอม ผลการวิจัยการให้

น้ำสำหรับแปลงทดลองแบ่งออกเป็น 2 ระบบ คือ แบบที่เกษตรกรทั่วไปปฏิบัติโดยการท่อน้ำเข้าร่อง โดยยกกระดပ်น้ำในร่องขึ้นมาให้มีระดับต่ำกว่าผิวดินของร่องประมาณ 0.05-0.10 เมตร และจะยกกระดပ်น้ำเมื่อน้ำในร่องมีระดับต่ำกว่าผิวดิน 0.30-0.50 เมตร (ร่องที่ 1) และแบบที่มีระบบการให้น้ำ คือ การให้น้ำแบบมินิสปริงเกอร์อัตรา 120 ลิตร/ชั่วโมง โดยร่องที่ 3 ให้น้ำสัปดาห์ละ 3 ครั้ง และในร่องที่ 4 ให้น้ำสัปดาห์ละครั้ง ปริมาณที่ให้ขึ้นอยู่กับข้อมูลจากการตรวจวัดของสถานีวัดอากาศ โดยปริมาณน้ำที่ให้แก่มะพร้าวน้ำหอม ปี 2561 ในร่องที่ 1 มีการสูบน้ำเติมลงในร่องน้ำเพื่อยกกระดပ်น้ำให้ถึงจุดที่กำหนดทั้งหมด 5 เดือน คือ มกราคมถึงเมษายน และธันวาคม รวม $1,047.61 \text{ m}^3$ (502.66 mm) และปริมาณน้ำที่ให้แก่มะพร้าวน้ำหอมในร่องที่ 3 และร่องที่ 4 เท่ากับ 627.65 และ 527.49 mm ตามลำดับ จากปริมาณการใช้น้ำ (ETc) ของมะพร้าวน้ำหอมเท่ากับ 1,129.02 mm ในปี 2562 ในร่องที่ 1 มีการสูบน้ำเติมลงในร่องน้ำทั้งหมด 10 เดือน ของปี 2562 ยกเว้นในเดือนกันยายนและตุลาคมเท่านั้น โดยมีการเติมน้ำรวม $2,419.27 \text{ m}^3$ (1,163.11 mm) มีการให้น้ำทางระบบมินิสปริงเกอร์กับมะพร้าวน้ำหอมเท่ากับ 1,148.06 และ 1,140.67 mm ในร่องที่ 3 และร่องที่ 4 ตามลำดับ จากปริมาณความต้องการใช้น้ำของมะพร้าวเท่ากับ 1,525.70 mm ความชื้นที่วัดได้โดยปริมาตรเฉลี่ย (%V) เท่ากับร้อยละ 69.37, 68.44 และ 68.28 ในร่องที่ 1, 3 และ 4 ตามลำดับ ความชื้นสูงสุดที่วัดได้ในแปลงทดลองเท่ากับร้อยละ 73.41, 70.93 และ 72.14 ในร่องที่ 1, 3 และ 4 ตามลำดับ ความชื้นต่ำที่สุดที่วัดได้เท่ากับร้อยละ 66.63, 63.02 และ 60.17 ในร่องที่ 1, 3 และ 4 ตามลำดับ

มนัสชนน์ ฉลองชาติ (2564, น. 72-73) ได้ทำการวิจัย เรื่อง“แนวทางการส่งเสริมการจัดการศัตรูมะพร้าวน้ำหอมโดยวิธีผสมผสานของเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าวน้ำหอม อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี” พบว่า เกษตรกรมีความต้องการความรู้จากสารธรรมชาติ ชีววิธี และสารเคมี รองลงมาคือวิธีเขตกรรม วิธีฟิสิกส์ และวิธีกล ผู้วิจัยได้นำความต้องการของเกษตรกรมาวิเคราะห์เป็นแนวทางการส่งเสริม ดังนี้ 1) ส่งเสริมการทำสื่อเรียนรู้การจัดการศัตรูมะพร้าวน้ำหอมโดยวิธีผสมผสาน และการจัดทำแปลงเรียนรู้ 2) ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 3) ภาครัฐส่งเสริมการสำรวจแปลงและมีการทำปฏิทินแจ้งเตือนเฝ้าระวังการระบาดฯ 4) ส่งเสริมการผลิตสารชีวภัณฑ์ของเกษตรกรให้ได้มาตรฐานฯ และ 5) ส่งเสริมการใช้สารเคมีอย่างถูกต้องและปลอดภัย

6.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่

จิรวุฒ มงคล (2557, น. 41-42) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความต้องการการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรในจังหวัดสกลนคร” ผลการศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการทำเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรทั้งหมด (ร้อยละ 100.00) มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องขั้นตอนการจัดทำข้อมูลเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่และขั้นตอนการวางแผนดำเนินงานโครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ รองลงมาร้อยละ 99.30 มีความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนการวางแผนในด้านตลาดร้อยละ 98.60

มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการประเมินผลการดำเนินงานโครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ ร้อยละ 97.90 มีความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนการคัดเลือกพื้นที่เข้าร่วมโครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ ส่วนน้อยร้อยละ 88.90 มีความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนการปรับปรุงการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ตามลำดับ

กิตติกร นาคะชัย (2560, น. 47) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “เทคโนโลยีการพัฒนาที่ดินของกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าวแปลงใหญ่ อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย” พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกข้าวในระบบแปลงใหญ่ส่วนใหญ่เข้าสู่วัยผู้สูงอายุ มีแนวโน้มเฉลี่ยของเกษตรกรจะเพิ่มมากขึ้น จะมีผลกระทบต่อ การปรับตัวเรียนรู้รับเทคโนโลยีใหม่ๆ ซึ่งปัจจุบันองค์ความรู้สามารถถ่ายทอดทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ทำให้เป็นจุดด้อยของเกษตรกรที่ยังล้าสมัยอยู่ไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลองค์ความรู้ด้านการปรับปรุงบำรุงดิน ยังต้องพึ่งพาจากเจ้าหน้าที่เพียงช่องทางเดียว เกษตรกรควรมีการปรับตัวเรียนรู้ตลอดเวลา

สุนิษา เจริญวรรณ (2560, น. 132-133) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางในการพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ฝั่งโขง อำเภอสะเตา จังหวัดสงขลา” พบว่า การบริหารจัดการกลุ่มของกลุ่มแปลงใหญ่ฝั่งโขง ประเด็นที่สมาชิกมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด คือ การอำนวยความสะดวก ได้แก่ ในการประชุมแต่ละครั้งจะเปิดโอกาสให้สมาชิกได้แสดงความคิดเห็น และประเด็นที่สมาชิกมีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ การควบคุม มีการประเมินประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน โดยมีการบริหารจัดการกลุ่ม แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ การวางแผนการจัดโครงสร้างองค์การ การจัดคนเข้าทำงาน การอำนวยความสะดวก และการควบคุม

เอื้องพร นพคุณ (2563, น. 110) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการบริหารจัดการโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่มะพร้าว น้ำหอมบ้านแพ้ว” ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ พบว่า การสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ช่องทางการสื่อสาร การให้ข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานของรัฐ อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ การร่วมบูรณาการของหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนการดำเนินโครงการ อยู่ในระดับมาก การสนับสนุนองค์ความรู้ การผลิตสินค้า และการจัดหาตลาดให้กับเกษตรกร อยู่ในระดับมาก การสนับสนุนงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ และปัจจัยการผลิตจากหน่วยงานภาครัฐ อยู่ในระดับมาก และอันดับสุดท้ายการลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมเพื่อให้การช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่ หน่วยงานภาครัฐ อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

บรรพต ศรีชัย (2564, น. 82-83) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาการผลิตหอมแดงตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของกลุ่มแปลงใหญ่หอมแดงบ้านโคกก่อ ตำบลข้าวปุ้น อำเภอภูซำปวน จังหวัดอุบลราชธานี” พบว่า สาเหตุที่ไม่ปฏิบัติตามระบบการปฏิบัติ

ทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร ดังนี้ 1) ด้านการเตรียมการก่อนผลิต พบว่า เกษตรกรมีสาเหตุการไม่ปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร 1 ประเด็น คือ (1) ใช้น้ำมาจากแหล่งน้ำธรรมชาติ 2) ด้านการจัดการผลผลิตให้ปลอดภัยจากศัตรูพืช พบว่า เกษตรกรมีสาเหตุการไม่ปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร 2 ประเด็น ได้แก่ (1) อ่านหนังสือไม่ออก และ (2) ยุ่งยากในการปฏิบัติ 3) ด้านการจัดการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว พบว่า เกษตรกรมีสาเหตุการไม่ปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร 4 ประเด็น ได้แก่ (1) ลดต้นทุนในการผลิต (2) แรงงานไม่เพียงพอในการตัดแยกผลผลิต (3) ลดการสัมผัสผลผลิตโดยตรง และ (4) ผลผลิตมีปริมาณมากทำให้ตัดแยกยาก และ 4) ด้านการจดบันทึกข้อมูลประจำแปลง พบว่า เกษตรกรมีสาเหตุการไม่ปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร 3 ประเด็น ได้แก่ (1) ลืมจดบันทึก (2) ผลิตตามประสบการณ์ และ (3) เขียนหนังสือไม่ได้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดการการผลิตมะพร้าวน้ำหอมของกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ มะพร้าวน้ำหอม ตำบลเกาะศาลพระ อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีการเก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล มีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษาครั้งนี้ คือ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการแปลงใหญ่มะพร้าวน้ำหอม ตำบลเกาะศาลพระ อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี ขึ้นทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปี 2566/67 จำนวน 34 ราย เก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมดโดยไม่มีกลุ่มตัวอย่าง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือแบบสอบถาม โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 การสร้างเครื่องมือ

2.1.1 ดำเนินการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย เพื่อหาข้อมูลประกอบการออกแบบ แบบสอบถาม

2.1.2 กำหนดขอบเขตเนื้อหาของคำถาม ให้สอดคล้องและครอบคลุมทุกวัตถุประสงค์ของการศึกษา

2.1.3 เสนอเครื่องมือที่ออกแบบและสร้างขึ้นมา ต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อให้คำแนะนำ และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

2.1.4 นำแบบสอบถามไปทดสอบกับเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าวน้ำหอม จังหวัดราชบุรี ที่มีลักษณะประชากรใกล้เคียงกับประชากรที่จะศึกษาจำนวน 30 ตัวอย่าง เพื่อทดสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

2.1.5 ตรวจสอบความถูกต้องและปรับปรุงข้อมูล ให้แบบสอบถามมีความถูกต้อง สมบูรณ์ก่อนนำไปใช้เก็บข้อมูลจริงกับประชากรที่ต้องการศึกษา

2.2 รายละเอียดของเครื่องมือ

2.2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามปลายเปิด และ ปลายปิด ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

1) ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานด้านสังคมและเศรษฐกิจ ของเกษตรกรที่เข้าร่วม โครงการแปลงใหญ่มะพร้าวน้ำหอม เป็นคำถามปลายเปิดแบบกรอกข้อมูลและคำถามปลายปิดแบบ เลือกรับ ซึ่งประกอบไปด้วยคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน การจ้างแรงงาน ประสบการณ์ในการปลูกมะพร้าวน้ำหอม เหตุผลที่ปลูกมะพร้าวน้ำหอม จำนวนพื้นที่ ทำการเกษตร แหล่งเงินทุน และต้นทุนในการผลิต

2) ตอนที่ 2 การจัดการการผลิตมะพร้าวน้ำหอม ของเกษตรกรที่เข้าร่วม โครงการแปลงใหญ่มะพร้าวน้ำหอม เป็นคำถามปลายเปิดแบบกรอกข้อมูลและคำถามปลายปิดแบบ เลือกรับ ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ

(1) พื้นที่เพาะปลูกมะพร้าว ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ ลักษณะสภาพ พื้นที่เพาะปลูก สภาพดิน การตรวจวิเคราะห์ดิน และการใช้ประโยชน์จากค่าวิเคราะห์ดิน

(2) การเตรียมพันธุ์มะพร้าวน้ำหอม ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ ลักษณะพันธุ์มะพร้าวน้ำหอม การขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ GI แหล่งที่มาของพันธุ์มะพร้าวที่ นำมาปลูก และอายุของต้นพันธุ์ที่นำมาปลูก

(3) การปลูกมะพร้าวน้ำหอม ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ ช่วงเวลา ในการปลูก รูปแบบในการปลูก ขนาดหลุมปลูก การใส่วัสดุรองก้นหลุม ระยะห่าง อัตราการปลูก และ ลักษณะการวางต้นพันธุ์ในหลุมปลูก

(4) การให้น้ำและการใส่ปุ๋ย ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ การตรวจ วิเคราะห์น้ำ และการใช้ประโยชน์จากค่าวิเคราะห์น้ำ แหล่งน้ำต้นทุนที่ใช้ ปริมาณการให้น้ำ ช่วงเวลา ที่มะพร้าวต้องการน้ำ ปุ๋ยและสารเคมีที่ใช้

ก. วิธีการป้องกันและกำจัดวัชพืช ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ วัชพืชที่พบภายในแปลงและการบริหารจัดการ

ข. วิธีการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ ศัตรูพืชที่พบภายในแปลงและการบริหารจัดการ

ค. การจัดการพิเศษภายในแปลง ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ ความถี่ในการลอกเลน วิธีการพัฒนาคุณภาพของมะพร้าวน้ำหอม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

ค. การเก็บเกี่ยวผลผลิต ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ อายุของ มะพร้าวที่เริ่มให้ผลผลิต วิธีการสังเกตมะพร้าวน้ำหอมที่พร้อมเก็บเกี่ยว ความถี่ในการเก็บเกี่ยว และ วิธีการเก็บเกี่ยวผลผลิต

ง. การตลาด ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ การคัดขนาดผลผลิต รูปแบบการจำหน่าย การกำหนดราคาขาย การสมทบทุนเข้าร่วมโครงการแปลงใหญ่ การส่งเสริมการขาย การบันทึกข้อมูลการผลิต และความคาดหวังจากการเข้าร่วมโครงการแปลงใหญ่มะพร้าวน้ำหอม

3) ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ ความคิดเห็นของเกษตรกร ในการจัดการการผลิตมะพร้าวน้ำหอมของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการแปลงใหญ่ เป็นคำถามปลายเปิดแบบ กรอกข้อมูล แบ่งออกเป็น ปัญหาและข้อเสนอแนะด้านต้นทุนการผลิต ปัญหาและข้อเสนอแนะด้านการผลิต ปัญหาและข้อเสนอแนะด้านการจัดการตลาด ปัญหาและข้อเสนอแนะด้านการจัดการกลุ่ม ปัญหาและข้อเสนอแนะอื่นๆ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น ดำเนินการเก็บรวบรวม ข้อมูลจากประชากรที่เป็นเกษตรกรสมาชิกแปลงใหญ่มะพร้าวน้ำหอม ตำบลเกาะศาลพระ อำเภอ วัดเพลง จังหวัดราชบุรี ที่ขึ้นทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปี 2566/67 จำนวน 34 ราย โดยประสานงานกับประธานโครงการแปลงใหญ่ เพื่อใช้แบบสอบถาม ในการเก็บข้อมูลประชากรทั้งหมด ให้ได้ข้อมูล ดังนี้

3.1.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ

- 1) อายุ เพศ
- 2) จำนวนสมาชิกในครัวเรือน
- 3) จำนวนแรงงานเกษตรในภาคครัวเรือน
- 4) ประสบการณ์ในการปลูกมะพร้าว
- 5) จำนวนพื้นที่ทำการเกษตร
- 6) จำนวนมะพร้าวที่ปลูก
- 7) ต้นทุนในการผลิต
- 8) จำนวนผู้ขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ หรือ GI
- 9) อายุต้นพันธุ์มะพร้าวที่เลือกมาปลูก
- 10) ระดับการศึกษา

- 11) เหตุผลที่ปลูกมะพร้าวน้ำหอม
- 12) แหล่งเงินทุนในการผลิต
- 13) ลักษณะพื้นที่เพาะปลูก , สภาพดิน
- 14) การตรวจวิเคราะห์ดินและน้ำ
- 15) ลักษณะพันธุ์มะพร้าวน้ำหอมที่เลือกมาปลูก
- 16) แหล่งที่มาของพันธุ์มะพร้าวน้ำหอม
- 17) ช่วงเวลาในการปลูก, รูปแบบการปลูก
- 18) การกำจัดศัตรูพืช, โรคพืช, วัชพืช, สัตว์ศัตรูพืช
- 19) การจัดการพิเศษ
- 20) การเก็บเกี่ยวผลผลิต
- 21) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว
- 22) การตลาด (การคัดขนาด, การจำหน่าย, รูปแบบการจำหน่าย)

3.1.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ

- 1) ความคาดหวังของเกษตรกร ผู้เข้าร่วมโครงการแปลงใหญ่
- 2) ปัญหาและข้อเสนอแนะ ด้านต้นทุนการผลิต, ด้านการผลิต, การจัดการกลุ่ม, การจัดการตลาด และปัญหาข้อเสนอแนะด้านอื่นๆ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ทำการศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการประมวลผลทางสถิติ และมีการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

4.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ : ใช้สถิติ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าต่ำสุดและค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ : ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา โดยการวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะด้านต้นทุนการผลิตมะพร้าวน้ำหอม ปัญหาและข้อเสนอแนะด้านการผลิตมะพร้าว น้ำหอม ปัญหาและข้อเสนอแนะด้านการจัดการการตลาด ปัญหาและข้อเสนอแนะการจัดการโครงการแปลงใหญ่มะพร้าว น้ำหอม ปัญหาและข้อเสนอแนะในด้านอื่น ๆ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่อง การจัดการการผลิตมะพร้าวน้ำหอมของกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่มะพร้าว น้ำหอม ตำบลเกาะศาลพระ อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี ผู้ทำการศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลจาก แบบสอบถามเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าวน้ำหอมที่เข้าร่วมโครงการแปลงใหญ่และขึ้นทะเบียนกับกรม ส่งเสริมการเกษตรปี 2566/67 จำนวน 34 คน ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานด้านสังคมและเศรษฐกิจของกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ มะพร้าว น้ำหอม

ตอนที่ 2 การจัดการการผลิตมะพร้าว น้ำหอมของกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่มะพร้าว น้ำหอม

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะการจัดการการผลิตมะพร้าว น้ำหอมของกลุ่ม เกษตรกรแปลงใหญ่มะพร้าว น้ำหอม

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานด้านสังคมและเศรษฐกิจของกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่มะพร้าว น้ำหอม

การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรแปลงใหญ่มะพร้าว น้ำหอม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา แรงงาน สมาชิกในครัวเรือน จำนวนแรงงานและการจ้างงาน ประสพการณ์ ในการปลูก การประกอบอาชีพก่อนหันมาปลูกมะพร้าว น้ำหอม เหตุผลและแรงจูงใจในการปลูกมะพร้าว น้ำหอม จำนวนพื้นที่ทำการเกษตร จำนวนพื้นที่ปลูกมะพร้าว น้ำหอม จำนวนมะพร้าวที่ปลูกในพื้นที่ แหล่ง เงินทุน ต้นทุนในการผลิต และรายได้ จากการศึกษาพบว่า

1.1 สภาพสังคมของกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่มะพร้าว น้ำหอม ตำบลเกาะศาลพระ อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี

1.1.1 เพศ ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรเพศชาย จำนวน 14 คน คิดเป็น ร้อย ละ 41.18 และเพศหญิง จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 58.82

1.1.2 อายุ ผลการศึกษาระดับอายุพบว่า เกษตรกรร้อยละ 50.00 มีอายุในช่วง 61 ปีขึ้นไป รองลงมาร้อยละ 32.35 มีอายุในช่วง 51-60 ปี ร้อยละ 14.71 มีอายุในช่วง 41-50 ปี

และร้อยละ 2.94 มีอายุในช่วง 31-40 ปี อายุต่ำสุดอยู่ที่ 37 ปี สูงสุดอยู่ที่ 74 ปี อายุเฉลี่ยอยู่ที่ 59.62 ปี

1.1.3 ระดับการศึกษา ผลการศึกษาระดับการศึกษาของเกษตรกรพบว่า เกษตรกรร้อยละ 29.41 จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า ร้อยละ 20.59 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 20.59 จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 26.47 จบการศึกษาระดับอนุปริญญา และร้อยละ 2.94 จบการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี

1.1.4 ประสบการณ์ในการปลูกมะพร้าวน้ำหอม ผลการศึกษาประสบการณ์ในการปลูกมะพร้าวน้ำหอมพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 47.06 มีประสบการณ์ในการปลูกมะพร้าวน้ำหอม 6-15 ปี รองลงมา ร้อยละ 32.35 มีประสบการณ์ในการปลูกมะพร้าวน้ำหอม 16-25 ปี ร้อยละ 14.71 มีประสบการณ์ในการปลูกมะพร้าวน้ำหอม มากกว่า 25 ปี และร้อยละ 5.88 มีประสบการณ์ในการปลูกมะพร้าวน้ำหอม 1-5 ปี โดยเกษตรกรที่มีประสบการณ์ในการปลูกมากที่สุด 35 ปี ประสบการณ์ในการปลูกน้อยที่สุด 4 ปี โดยเฉลี่ยเกษตรกรมีประสบการณ์ในการปลูกมะพร้าวน้ำหอม 16.56 ปี

1.1.5 อาชีพก่อนเริ่มปลูกมะพร้าวน้ำหอม ผลการศึกษาอาชีพเดิมก่อนเกษตรกรหันมาเริ่มปลูกมะพร้าวน้ำหอมพบว่า ร้อยละ 2.94 ว่างงาน รองลงมา ร้อยละ 17.65 ทำงานบริษัทเอกชน ร้อยละ 14.71 แรงงานภาคการเกษตร ร้อยละ 29.41 ทำงานในหน่วยงานของราชการ/รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 29.41 ทำงานอาชีพต่างๆ เช่น ธุรกิจส่วนตัว ค้าขาย รับจ้างทั่วไป และทำการเกษตร เช่น มะม่วง ชมพู ฝรั่ง พริก ทำนา ทำสวน และร้อยละ 5.88 ทำงานโรงงาน

1.1.6 เหตุผลที่ปลูกมะพร้าวน้ำหอม ผลการศึกษาเหตุผลในการปลูกมะพร้าว น้ำหอมพบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 44.12 ปลูกตามบรรพบุรุษ รองลงมา ร้อยละ 41.18 สนใจปลูกด้วยตนเอง ร้อยละ 5.88 ปลูกตามเพื่อนบ้าน ร้อยละ 5.88 ปลูกเพราะเหตุผลอื่น เช่น ปลูกให้คนเช่า ปลูกเพราะต้องการหารายได้เสริม และร้อยละ 2.94 ปลูกเพราะหน่วยงานราชการเข้ามาส่งเสริม

1.1.7 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนแรงงานเกษตรในครัวเรือน และการจ้างแรงงานภาคการเกษตร ผลการศึกษาจำนวนสมาชิกในครัวเรือนพบว่า เกษตรกรที่มีสมาชิกครัวเรือนน้อยที่สุด จำนวน 1 คน มากที่สุด จำนวน 12 คน แรงงานภาคเกษตรในครัวเรือนน้อยที่สุด จำนวน 1 คน มากที่สุด จำนวน 6 คน และการจ้างแรงงานภาคการเกษตรจากภายนอกน้อยที่สุด จำนวน 1 คน มากที่สุด จำนวน 4 คน บางรายมีการจ้างแรงงานตามฤดูกาลผลิตและจ้างตามความเหมาะสมแต่ละขั้นตอนการผลิต

1.1.8 จำนวนพื้นที่ทำการเกษตรและปลูกมะพร้าวน้ำหอม ผลการศึกษาจำนวนพื้นที่ทำการเกษตร เฉลี่ยอยู่ที่ 22.96 ไร่ และเป็นพื้นที่ปลูกมะพร้าวน้ำหอมโดยเฉลี่ย อยู่ที่ 22.96 ไร่ เกษตรกรบางรายนิยมปลูกพืชอายุสั้น ที่รกรากกินบริเวณหน้าดิน การเจริญเติบโตไม่

รบกวนมะพร้าว เช่น พริก มะเขือ มะละกอ ผักชี ฯ เพื่อเป็นการเสริมรายได้ในช่วง 1-2 ปีแรก ก่อนมะพร้าวน้ำหอมให้ผลผลิต พบว่ากรรมสิทธิ์ในที่ดินส่วนใหญ่ เป็นที่ดินตนเองร้อยละ 97.06 เป็นพื้นที่ เช่าร้อยละ 2.94 และมีเกษตรกร จำนวน 7 ราย นอกจากปลูกบนที่ดินตนเองแล้วยังเช่าเพิ่มเติม

ตารางที่ 4.1 สภาพสังคมของกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ฯ

(N=34)

สภาพทางสังคมของเกษตรกร	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1.1.1 เพศ		
ชาย	14	41.18
หญิง	20	58.82
1.1.2 อายุ		
31-40 ปี	1	2.94
41-50 ปี	5	14.71
51-60 ปี	11	32.35
61 ขึ้นไป	17	50.00
Mean = 59.62	Min = 37	Max = 74
		S.D = 10.08
1.1.3 ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	7	20.59
มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า	10	29.41
อนุปริญญา	9	26.47
ปริญญาตรี	7	20.59
สูงกว่าปริญญาตรี	1	2.94
1.1.4 ประสบการณ์ในการปลูกมะพร้าวน้ำหอม		
1-5 ปี	2	5.88
6-15 ปี	16	47.06
16-25 ปี	11	32.35
มากกว่า 25 ปี	5	14.71
Mean = 16.56	Min = 4	Max = 35
		S.D = 8.62

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

(N=34)

สภาพทางสังคมของเกษตรกร	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1.1.5 อาชีพก่อนเริ่มปลูกมะพร้าวน้ำหอม		
ว่างงาน	1	2.94
บริษัทเอกชน	6	17.65
แรงงานภาคการเกษตรอื่นๆ	5	14.71
หน่วยงานราชการ	10	29.41
โรงงาน	2	5.88
อาชีพอื่นๆ	10	29.41
1.1.6 เหตุผลที่ปลูกมะพร้าวน้ำหอม		
ปลูกตามบรรพบุรุษ	15	44.12
สนใจปลูกด้วยตนเอง	14	41.18
หน่วยงานราชการเข้ามาส่งเสริม	1	2.94
ปลูกตามเพื่อนบ้าน	2	5.88
เหตุผลอื่นๆ	2	5.88
1.1.7 สมาชิกในครัวเรือน		
1-3 คน	16	47.06
4-5 คน	14	41.18
มากกว่า 5 คน	4	11.76
Mean = 3.79 Min = 1 Max = 12 S.D = 2.04		
แรงงานในครัวเรือน		
1-3 คน	28	82.35
4-5 คน	5	14.71
มากกว่า 5 คน	1	2.94
Mean = 2.24 Min = 1 Max = 6 S.D = 1.19		

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

(N=34)

สภาพทางสังคมของเกษตรกร	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
การจ้างแรงงาน		
ไม่มีการจ้างแรงงาน	14	41.18
1-3 คน	19	55.88
มากกว่า 3 คน	1	2.94
Mean = 0.85 Min = 0 Max = 4		S.D = 1.03
1.1.8 จำนวนพื้นที่ทางการเกษตร		
1-10 ไร่	13	38.24
11-30 ไร่	13	38.24
31-50 ไร่	5	14.70
มากกว่า 50 ไร่	3	8.82
Mean = 22.96 Min = 3 Max = 115		S.D = 22.38
การใช้ประโยชน์พื้นที่ทางการเกษตร		
ปลูกมะพร้าวน้ำหอม	34	100.00
กรรมสิทธิ์ในที่ดิน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ที่ตนเอง	33	97.06
ที่เช่า	1	2.94
ที่ตนเองและเช่าเพิ่ม	7	20.59

1.2 สภาพเศรษฐกิจของกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่มะพร้าวน้ำหอม

1.2.1 เงินทุนในการผลิตมะพร้าวน้ำหอม ผลการศึกษาแหล่งเงินทุนในการผลิตมะพร้าวน้ำหอมของเกษตรกรส่วนใหญ่พบว่า ร้อยละ 91.18 ใช้เงินทุนของตนเอง ร้อยละ 8.82 กองทุนหมู่บ้าน ร้อยละ 8.82 กู้ยืมจากสหกรณ์การเกษตรที่ตนเองเป็นสมาชิก ร้อยละ 8.82 กู้ยืมจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ ร้อยละ 8.82 กู้ยืมจากแหล่งเงินทุนของรัฐดอกเบี้ยต่ำ และไม่มีใครกู้ยืมเงินจากหนี้อกกระทบ

1.2.2 ต้นทุนในการผลิตมะพร้าวน้ำหอม ผลการศึกษาต้นทุนในการผลิตมะพร้าวน้ำหอมพบว่าส่วนใหญ่ ร้อยละ 47.06 ใช้เงินทุนระหว่าง 1,000 – 4,000 บาทต่อไร่ รองลงมา ร้อยละ 26.47 ใช้เงินทุนระหว่าง 4,001- 7,000 บาทต่อไร่ ร้อยละ 14.71 ใช้เงินทุนมากกว่า 10,000 บาทต่อไร่ และร้อยละ 11.76 ใช้เงินทุนระหว่าง 7,001 – 10,000 บาทต่อไร่ เกษตรกรใช้เงินทุนในการผลิตสูงสุด 20,000 บาทต่อไร่ ใช้เงินทุนน้อยที่สุด 1,000 บาทต่อไร่ โดยเฉลี่ยอยู่ที่ 5,408.48 บาทต่อไร่

ตารางที่ 4.2 สภาพทางเศรษฐกิจของกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ฯ

(N=34)

สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1.2.1 เงินทุนในการผลิตมะพร้าวน้ำหอม		
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ของตนเอง	31	91.18
กองทุนหมู่บ้าน	3	8.82
กลุ่ม / สหกรณ์	3	8.82
ธกส.	3	8.82
แหล่งเงินทุนของรัฐ	3	8.82
1.2.2 จำนวนต้นทุนในการปลูกมะพร้าวน้ำหอม		
1,000 - 4,000 บาทต่อไร่	16	47.06
4,001 - 7,000 บาทต่อไร่	9	26.47
7,001 - 10,000 บาทต่อไร่	4	11.76
มากกว่า 10,000 บาทต่อไร่	5	14.71
Mean = 5,408.48 Min = 1,000 Max = 20,000 S.D = 4,229.09		

สรุปตอนที่ 1

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการผลิตมะพร้าวน้ำหอมแบบแปลงใหญ่เป็นเพศหญิง 20 คน เพศชาย 14 คน อายุเฉลี่ย 59.62 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีประสบการณ์ในการปลูกมะพร้าวมาแล้ว 17 ปี ก่อนปลูกมะพร้าวน้ำหอมทำงานบริษัทเอกชนและ

หน่วยงานราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4 คน เป็นแรงงานภาคเกษตรเฉลี่ย 2 คน และมีการจ้างแรงงานเฉลี่ย 2 คน มีการจ้างงานเพิ่มเติมมาน้อยแล้วแต่ช่วงฤดูการผลิตที่แตกต่างกัน พื้นที่ในการเพาะปลูกเป็นที่ดินตนเอง มีเงินทุนของตนเองในการผลิต ต้นทุนในการผลิตเฉลี่ยอยู่ที่ 5,408.48 บาทต่อไร่ โดยปลูกตามบรรพบุรุษสืบทอดกันมา

ตอนที่ 2 การจัดการการผลิตมะพร้าวน้ำหอมของกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่

การศึกษาการจัดการการผลิตมะพร้าวน้ำหอมของกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่มะพร้าว น้ำหอม ตำบลเกาะศาลพระ อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี ได้แก่ ลักษณะพื้นที่ปลูกมะพร้าว น้ำหอม สภาพดินที่ปลูก การเตรียมดิน การตรวจวิเคราะห์ดินและน้ำ การเตรียมการเพาะปลูกตั้งแต่การเลือกพันธุ์ การเลือกช่วงเวลาในการเพาะปลูก การขอขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ GI การเตรียมแปลง การจัดการ ศัตรูพืช โรคพืช วัชพืช สัตว์ศัตรูพืช การจัดการพิเศษ การเก็บเกี่ยวผลผลิต การตลาด การรวมกลุ่มและการ สมทบทุนเข้าร่วมโครงการแปลงใหญ่

2.1 พื้นที่เพาะปลูกมะพร้าว น้ำหอม

2.1.1 ลักษณะพื้นที่ปลูกมะพร้าว น้ำหอม ผลการศึกษาลักษณะพื้นที่ปลูก มะพร้าว น้ำหอมของเกษตรกรส่วนใหญ่พบว่า ร้อยละ 91.18 เป็นพื้นที่ยกทรง และ ร้อยละ 8.82 เป็นพื้นที่ราบลุ่ม ไม่มีเกษตรกรปลูกบนที่ดอน

2.1.2 สภาพดินที่ปลูกมะพร้าว น้ำหอม ผลการศึกษาสภาพดินที่ปลูกมะพร้าว น้ำหอมของเกษตรกรส่วนใหญ่พบว่า ร้อยละ 85.30 เป็นดินเหนียว ร้อยละ 8.82 เป็นดินร่วน และร้อยละ 5.88 เป็นดินร่วนปนทราย

2.1.3 การตรวจวิเคราะห์ดิน ผลการศึกษาการตรวจวิเคราะห์ดินของเกษตรกร พบว่า ร้อยละ 58.82 ไม่มีการตรวจวิเคราะห์ดิน และร้อยละ 41.18 มีการตรวจวิเคราะห์ดิน เกษตรกรบางรายใช้ข้อมูลจากการตรวจวิเคราะห์ดินมาวางแผนการผลิตเพื่อลดต้นทุนในการใส่ปุ๋ย แต่เกษตรกรบางรายไม่ได้ใช้ข้อมูลจากการตรวจวิเคราะห์ดิน เพื่อวางแผนการผลิต

ตารางที่ 4.3 พื้นที่เพาะปลูก

(N=34)

พื้นที่เพาะปลูกมะพร้าวน้ำหอม	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
2.1.1 ลักษณะพื้นที่ปลูกมะพร้าวน้ำหอม		
พื้นที่ราบลุ่ม	3	8.82
พื้นที่ยกร่อง	31	91.18
2.1.2 สภาพดินที่ปลูกมะพร้าวน้ำหอม		
ดินร่วน	3	8.82
ดินร่วนปนทราย	2	5.88
ดินเหนียว	29	85.30
2.1.3 การตรวจวิเคราะห์ดิน		
ไม่มีการตรวจวิเคราะห์ดิน	20	58.82
มีการตรวจวิเคราะห์ดิน	14	41.18

2.2 การเตรียมพันธุ์มะพร้าวน้ำหอม

2.2.1 ลักษณะพันธุ์มะพร้าวน้ำหอมที่ปลูก ผลการศึกษาลักษณะพันธุ์มะพร้าว น้ำหอมที่เกษตรกรส่วนใหญ่นิยมปลูก พบว่า ร้อยละ 52.94 เป็นมะพร้าว น้ำหอมพันธุ์หมูสีเขียว รองลงมา ร้อยละ 41.18 เป็นมะพร้าว น้ำหอมพันธุ์ก้นจีบ ร้อยละ 2.94 เป็นมะพร้าว น้ำหอมพันธุ์ ผลรี และร้อยละ 2.94 เป็นมะพร้าว น้ำหอมพันธุ์ผลกลม

2.2.2 การขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ GI ผลการศึกษาการขึ้นทะเบียน สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ GI ของเกษตรกรพบว่า ร้อยละ 50.00 เกษตรกรได้รับการตรวจแปลงจนได้ ขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ GI เรียบร้อยแล้ว และร้อยละ 50.00 ไม่ได้ขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทาง ภูมิศาสตร์ GI ซึ่งเกษตรกรบางส่วนอยู่ในระหว่างดำเนินการขอขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ GI

2.2.3 แหล่งที่มาของพันธุ์มะพร้าว น้ำหอม ผลการศึกษาแหล่งที่มาของพันธุ์ มะพร้าว น้ำหอมของเกษตรกรส่วนใหญ่พบว่า ร้อยละ 76.47 เกษตรกรซื้อจากแหล่งจำหน่ายพันธุ์ ที่น่าเชื่อถือ ร้อยละ 20.59 เกษตรกรเพาะพันธุ์เอง และร้อยละ 2.94 ได้รับจากหน่วยงานราชการ

2.2.4 อายุของต้นพันธุ์มะพร้าวที่เลือกมาปลูก ผลการศึกษาอายุของต้นพันธุ์มะพร้าวที่เกษตรกรเลือกมาปลูก พบว่า ร้อยละ 38.24 เลือกต้นพันธุ์มะพร้าวที่อายุมากกว่า 5 เดือน ขึ้นไป ร้อยละ 32.35 เลือกต้นพันธุ์มะพร้าวที่อายุ 5 เดือน ร้อยละ 20.59 เลือกต้นพันธุ์มะพร้าวที่อายุ 3-4 เดือน และมีเพียงร้อยละ 8.82 เลือกต้นพันธุ์มะพร้าวที่อายุต่ำกว่า 3 เดือน

ตารางที่ 4.4 การเตรียมพันธุ์มะพร้าว

(N=34)		
การเตรียมพันธุ์มะพร้าว	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
2.2.1 ลักษณะพันธุ์มะพร้าวที่ปลูก		
มะพร้าวพันธุ์หมูสีเขียว	18	52.94
มะพร้าวพันธุ์ผลลิ	1	2.94
มะพร้าวพันธุ์ผลกลม	1	2.94
มะพร้าวพันธุ์กันจิบ	14	41.18
2.2.2 การขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ GI		
ขึ้นทะเบียนแล้ว	17	50.00
ยังไม่ได้ขึ้นทะเบียน	17	50.00
2.2.3 แหล่งที่มาของพันธุ์มะพร้าว		
หน่วยงานราชการ	1	2.94
เกษตรกรซื้อจากแหล่งจำหน่ายพันธุ์ที่นำเชื่อถือ	26	76.47
เพาะพันธุ์เอง	7	20.59
2.2.4 อายุของต้นพันธุ์มะพร้าวที่ใช้ปลูก		
ต่ำกว่า 3 เดือน	3	8.82
3-4 เดือน	7	20.59
5 เดือน	11	32.35
มากกว่า 5 เดือน ขึ้นไป	13	38.24

2.3 การปลูกมะพร้าวน้ำหอม

2.3.1 ช่วงเวลาในการปลูกมะพร้าวน้ำหอม

ผลการศึกษาช่วงเวลาที่เหมาะสมในการเลือกปลูกมะพร้าวน้ำหอม ส่วนใหญ่พบว่า ร้อยละ 73.53 ปลูกมะพร้าวน้ำหอมระหว่างเดือน พฤษภาคม - สิงหาคม ร้อยละ 17.65 ปลูกมะพร้าวน้ำหอมระหว่างเดือน กันยายน - ธันวาคม และ ร้อยละ 8.82 ปลูกมะพร้าวน้ำหอมระหว่างเดือน มกราคม - เมษายน

2.3.2 รูปแบบการปลูกมะพร้าวน้ำหอม ผลการศึกษารูปแบบการปลูกมะพร้าว น้ำหอมของเกษตรกรส่วนใหญ่ พบว่า ร้อยละ 85.29 ปลูกแบบแถวเดี่ยว ร้อยละ 11.77 ปลูกแบบ แถวคู่ และร้อยละ 2.94 ปลูกแบบสี่เหลี่ยมจัตุรัส

2.3.3 ขนาดหลุมปลูกมะพร้าวน้ำหอม ผลการศึกษาขนาดหลุมปลูกมะพร้าว น้ำหอมของเกษตรกรส่วนใหญ่ พบว่า ร้อยละ 85.30 ขนาดหลุมปลูกมะพร้าว น้ำหอม 0.5x0.5x0.5 เมตร ร้อยละ 5.88 มีขนาดหลุมปลูกมะพร้าว น้ำหอม 1x1x1 เมตร ร้อยละ 5.88 มีขนาดหลุมปลูก มะพร้าว น้ำหอมอื่นๆ (ไม่ขุดแค่ฝังเอาหัวลงใต้ และขนาดไม่แน่นอนแล้วแต่สภาพพื้นที่) และมีเพียง ร้อยละ 2.94 ขนาดหลุมปลูกมะพร้าว น้ำหอม 1.5x1.5x1.5 เมตร

2.3.4 การใส่ปุ๋ยรองก้นหลุม ผลการศึกษาการใส่ปุ๋ยรองก้นหลุมของเกษตรกร ส่วนใหญ่ พบว่า ร้อยละ 61.76 ไม่ใส่ปุ๋ยรองก้นหลุม และ ร้อยละ 38.24 ใส่ปุ๋ยรองก้นหลุม

2.3.5 ลักษณะการวางต้นมะพร้าวในหลุมปลูก ผลการศึกษาลักษณะการวาง ต้นมะพร้าวในหลุมปลูกของเกษตรกรพบว่า ร้อยละ 47.06 ปลูกต่ำกว่าปากหลุม 0.15 เมตร รองลงมา ร้อยละ 41.18 ปลูกพอดีกับปากหลุม ร้อยละ 8.82 ลักษณะการวางต้นมะพร้าวในหลุมปลูก แบบอื่นๆ (วางแบบต้นเอียงต่ำกว่าปากหลุม กลบดินครึ่งลูกของต้นพันธุ์ แล้วแต่สภาพพื้นที่) และ มีเพียงร้อยละ 2.94 ปลูกต่ำกว่าปากหลุม 0.30 เมตร

2.3.6 ระยะห่างในการปลูกมะพร้าวน้ำหอม ผลการศึกษาระยะห่างในการปลูก มะพร้าว น้ำหอมของเกษตรกรส่วนใหญ่ พบว่า ร้อยละ 76.47 ระยะห่างในการปลูกมะพร้าว น้ำหอม 6x6 เมตร ร้อยละ 20.59 ระยะห่างในการปลูกมะพร้าว น้ำหอม 6.5x6.5 เมตร และมีเพียงร้อยละ 2.94 ระยะห่างในการปลูกมะพร้าว น้ำหอม 7x7 เมตร

2.3.7 อัตราการปลูกต่อไร่ ผลการศึกษ้อัตราการปลูกต่อไร่ของเกษตรกร ส่วนใหญ่พบว่า ร้อยละ 70.59 ปลูกมะพร้าว น้ำหอม ระหว่าง 21-40 ต้นต่อไร่ ร้อยละ 29.41 ปลูก มะพร้าว น้ำหอมมากกว่า 40 ต้นต่อไร่ และ ไม่มีใครปลูกมะพร้าว น้ำหอมระหว่าง 1-20 ต้นต่อไร่ โดยอัตราการปลูกมะพร้าว น้ำหอม น้อยที่สุด 30 ต้นต่อไร่ และปลูกมะพร้าว น้ำหอมมากที่สุด 50 ต้น ต่อไร่ เฉลี่ยเกษตรกรมีอัตราการปลูกมะพร้าว น้ำหอม 40.79 ต้นต่อไร่

ตารางที่ 4.5 การปลูग्มะพร้าว้ำน้ำหอม

(N=34)

การปลูग्มะพร้าว้ำน้ำหอม	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
2.3.1 ช่วงเวลาในการปลูग्มะพร้าว้ำน้ำหอม		
มกราคม - เมษายน	3	8.82
พฤษภาคม - สิงหาคม	25	73.53
กันยายน - ธันวาคม	6	17.65
2.3.2 รูปแบบการปลูग्มะพร้าว้ำน้ำหอม		
ปลูग्แบบแถวคู่	4	11.77
ปลูग्แบบแถวเดี่ยว	29	85.29
ปลูग्แบบสี่เหลี่ยมจัตุรัส	1	2.94
2.3.3 ขนาดหลุมปลูग्มะพร้าว้ำน้ำหอม		
0.5x0.5x0.5 เมตร	29	85.30
1x1x1 เมตร	2	5.88
1.5x1.5x1.5 เมตร	1	2.94
อื่นๆ	2	5.88
2.3.4 การใส่ปุ๋ยรองกันหลุม		
ไม่ใส่	21	61.76
ใส่	13	38.24
2.3.5 ลักษณะการวางต้นมะพร้าว้ำในหลุมปลูग्		
ปลูग्พอดีกับปากหลุม	14	41.18
ปลูग्ต่ำกว่าปากหลุม 0.15 เมตร	16	47.06
ปลูग्ต่ำกว่าปากหลุม 0.30 เมตร	1	2.94
อื่นๆ	3	8.82
2.3.6 ระยะห่างในการปลูग्มะพร้าว้ำน้ำหอม		
6x6 เมตร	26	76.47
6.5x6.5 เมตร	7	20.59
7x7 เมตร	1	2.94

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

(N=34)

การปลูกมะพร้าวน้ำหอม	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
2.3.7 อัตราการปลูกต่อไร่		
21 – 40 ต้น	24	70.59
มากกว่า 40 ต้นขึ้นไป	10	29.41
Mean = 40.79	Min = 30	Max = 50
		S.D = 4.59

2.4 การให้น้ำแก่มะพร้าวน้ำหอม

2.4.1 การตรวจวิเคราะห์น้ำ ผลการศึกษาการตรวจวิเคราะห์น้ำของเกษตรกรพบว่าทั้งหมด ไม่มีการเก็บตัวอย่างน้ำเพื่อส่งตรวจวิเคราะห์

2.4.2 แหล่งน้ำต้นทุน ผลการศึกษาแหล่งน้ำต้นทุนพบว่า เกษตรกรร้อยละ 70.59 ใช้น้ำจากคลองชลประทานเป็นหลัก ร้อยละ 44.12 ใช้น้ำจากคลองธรรมชาติเป็นหลัก และร้อยละ 20.59 ใช้น้ำฝน ซึ่งเกษตรกรอาจใช้น้ำจากแหล่งน้ำต้นทุนอื่นร่วมด้วย หากเห็นว่ามีน้ำจากแหล่งน้ำหลักที่ตนเองใช้ไม่เพียงพอและมะพร้าวเริ่มแสดงอาการขาดน้ำ

2.4.3 วิธีการให้น้ำ ผลการศึกษาวีธีการให้น้ำพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 88.24 ใช้เรือพ่นน้ำในการให้น้ำภายในแปลง รองลงมาร้อยละ 8.82 ปล่อยน้ำตามร่องสวน และมีเพียงร้อยละ 2.94 ติดตั้งระบบสปริงเกอร์ในการให้น้ำ

2.4.4 ความถี่ในการให้น้ำแก่มะพร้าวน้ำหอม ผลการศึกษาคความถี่ในการให้น้ำแก่มะพร้าวน้ำหอมพบว่าเกษตรกร ให้น้ำมะพร้าวน้ำหอมโดยเฉลี่ย 5.26 ครั้งต่อเดือน ให้น้ำน้อยที่สุด 1 ครั้งต่อเดือน และให้น้ำมากที่สุด 10 ครั้งต่อเดือน

ตารางที่ 4.6 การให้น้ำแก่มะพร้าวน้ำหอม

(N=34)

การให้น้ำแก่มะพร้าวน้ำหอม	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
2.4.1 การตรวจวิเคราะห์น้ำ		
ไม่มีการตรวจวิเคราะห์น้ำ	34	100.00
2.4.2 แหล่งน้ำต้นทุน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
น้ำฝน	7	20.59
คลองธรรมชาติ	15	44.12
คลองชลประทาน	24	70.59
2.4.3 วิธีการให้น้ำ		
เรือพ่นน้ำ	30	88.24
ระบบสปริงเกอร์	1	2.94
ปล่อยน้ำตามร่องสวน	3	8.82
2.4.4 ความถี่ในการให้น้ำแก่มะพร้าวน้ำหอม		
1-2 ครั้งต่อเดือน	4	11.76
3-4 ครั้งต่อเดือน	16	47.06
มากกว่า 4 ครั้งต่อเดือน	14	41.18
Mean = 5.26	Min = 1	Max = 10
		S.D = 2.49

2.5 การให้ปุ๋ยแก่มะพร้าวน้ำหอม

2.5.1 ชนิดปุ๋ยที่ใช้ ผลการพิจารณาสูตรปุ๋ยที่เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้ พบว่า ร้อยละ 88.23 ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ (มูลไก่, มูลวัว) รองลงมาร้อยละ 44.12 ใช้ปุ๋ยเคมี สูตร 16-16-16 ร้อยละ 8.82 ใช้น้ำหมักชีวภาพสูตรต่างๆ ร้อยละ 5.88 ใช้ปุ๋ยเคมี สูตร 15-15-15 ร้อยละ 2.94 ใช้ปุ๋ยเคมี สูตร 21-0-0 และร้อยละ 2.94 ใช้ปุ๋ยสูตรอื่นๆ แตกต่างไป โดยบางรายมีการใช้ปุ๋ยสูตรต่างๆ มากกว่า 1 สูตร ในช่วงฤดูการผลิต โดยพิจารณาจากความต้องการของพืชในแต่ละช่วง

2.5.2 วิธีการให้ปุ๋ย ผลการศึกษาวิธีการให้ปุ๋ยของเกษตรกรพบว่าส่วนใหญ่ร้อยละ 91.18 ใช้วิธีหว่านบริเวณรอบทรงพุ่ม และมีเพียง ร้อยละ 8.82 ใช้วิธีอื่นๆ เช่น ผสมน้ำหมักชีวภาพรดทางใบ โคนต้น และการทำถุงบรรจุปุ๋ยวางบริเวณใกล้โคนต้น

ตารางที่ 4.7 การให้ปุ๋ยแก่มะพร้าว น้ำหอม

(N=34)

การให้ปุ๋ยแก่มะพร้าว น้ำหอม	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
2.5.1 ชนิดปุ๋ยที่ใช้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ปุ๋ยอินทรีย์	30	88.23
16-16-16	15	44.12
21-0-0	1	2.94
15-15-15	2	5.88
น้ำหมักชีวภาพ	3	8.82
อื่นๆ	1	2.94
2.5.2 วิธีการให้ปุ๋ย		
หว่านบริเวณรอบทรงพุ่ม	31	91.18
อื่นๆ	3	8.82

2.6 การป้องกันและกำจัดวัชพืช

2.6.1 การสำรวจวัชพืชภายในแปลง ผลการศึกษาการสำรวจวัชพืชภายในแปลงของเกษตรกรพบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 73.53 เกษตรกรพบวัชพืชภายในแปลง และเกษตรกรร้อยละ 26.47 ไม่พบวัชพืชภายในแปลง

2.6.2 วัชพืชที่พบภายในแปลง ผลการพิจารณาวัชพืชที่พบภายในแปลงของเกษตรกร ร้อยละ 55.88 เป็นวัชพืชและหญ้าต่างๆ ที่เกษตรกรไม่ทราบชื่อพันธุ์ ร้อยละ 20.59 ต้อยตึง ร้อยละ 14.71 หญ้านกสีชมพู ร้อยละ 17.65 หญ้าคา และร้อยละ 2.94 หญ้าดอกแดง

2.6.3 การจัดการวัชพืชภายในแปลง ผลการพิจารณาการจัดการวัชพืชภายในแปลงของเกษตรกร พบว่า ส่วนใหญ่ ร้อยละ 91.18 ไม่ใช้สารเคมี เว้นแต่หากวัชพืชมีมากเกินการควบคุม เกษตรกรบางรายใช้สารเคมีบ้างในการควบคุม ร้อยละ 11.76 ใช้การเขตรกรรม และร้อยละ 8.82 ใช้สารเคมี

ตารางที่ 4.8 การป้องกันและกำจัดวัชพืช

(N=34)

การป้องกันและกำจัดวัชพืช	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
2.6.1 การสำรวจวัชพืชภายในแปลง		
พบ	9	26.47
ไม่พบ	25	73.53
2.6.2 วัชพืชที่พบภายในแปลง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
หญ้าคา	6	17.65
หญ้าดอกแดง	1	2.94
หญ้านกสีชมพู	5	14.71
ต้อยติ่ง	7	20.59
อื่นๆ	19	55.88
2.6.3 การจัดการวัชพืชภายในแปลง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ใช้สารเคมี	3	8.82
ไม่ใช้สารเคมี	31	91.18
การเขตกรรม	4	11.76

2.7 การป้องกันและการจัดการโรคพืช

2.7.1 การสำรวจโรคพืชที่พบภายในแปลง ผลการพิจารณาการสำรวจโรคพืชภายในแปลงของเกษตรกรพบว่า ร้อยละ 52.94 เกษตรกรพบโรคพืชภายในแปลง และเกษตรกรร้อยละ 47.06 ไม่พบโรคพืชภายในแปลง

2.7.2 โรคพืชที่พบภายในแปลง ผลการพิจารณาโรคพืชที่พบภายในแปลงของเกษตรกร ร้อยละ 23.53 พบโรคยอดเน่าและผลร่วง ร้อยละ 17.65 พบโรคใบจุดสีเทา ร้อยละ 11.76 พบโรคโคนต้นผุ และมีเพียงร้อยละ 2.94 พบโรครากเน่า

2.7.3 การจัดการโรคพืชที่พบภายในแปลง ผลการพิจารณาการจัดการโรคพืชที่พบภายในแปลงของเกษตรกรพบว่า ร้อยละ 61.11 ใช้สารเคมี รองลงมาร้อยละ 38.89 ปล່อยไว้ไม่ทำอะไร และร้อยละ 16.66 ใช้การเกษตรกรรม แต่หากมีการระบาดของโรคที่รุนแรงมากขึ้นเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้สารเคมีร่วมด้วย

ตารางที่ 4.9 การป้องกันและการจัดการโรคพืช

(N=34)

การป้องกันและการจัดการโรคพืช	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
2.7.1 การสำรวจโรคพืชภายในแปลง		
พบ	18	52.94
ไม่พบ	16	47.06
2.7.2 โรคพืชที่พบภายในแปลง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
โรคยอดเน่าและผลร่วง	8	23.53
โรคใบจุดสีเทา	6	17.65
โรครากเน่า	1	2.94
โรคโคนต้นผุ	4	11.76
2.7.3 การจัดการโรคพืชภายในแปลง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ปล່อยไว้ไม่ทำอะไร	7	38.89
ใช้สารเคมี	11	61.11
การเกษตรกรรม	3	16.66

2.8 การป้องกันและกำจัดศัตรูพืช

2.8.1 การสำรวจศัตรูพืชภายในแปลง ผลการพิจารณาการสำรวจศัตรูพืชภายในแปลงของเกษตรกรพบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 73.53 เกษตรกรพบศัตรูพืชภายในแปลง และเกษตรกร ร้อยละ 26.47 ไม่พบศัตรูพืชภายในแปลง

2.8.2 ศัตรูพืชที่พบภายในแปลง ผลการพิจารณาศัตรูพืชที่พบภายในแปลงของเกษตรกร ร้อยละ 58.82 พบด้วงชนิดต่างๆ เช่น ด้วงแรด ด้วงงวง ด้วงไฟ รองลงมาร้อยละ 41.18 พบหนอนหัวดำ ร้อยละ 35.29 พบแมลงดำหนาม และร้อยละ 17.65 พบโรสীชา

2.8.3 การจัดการศัตรูพืชที่พบภายในแปลง ผลการพิจารณาการจัดการศัตรูพืชที่พบภายในแปลงของเกษตรกรพบว่า ร้อยละ 50.00 ใช้สารเคมี ร้อยละ 14.70 ใช้วิธีการเกษตรกรรม แต่บางส่วนร้อยละ 14.70 ปล่อยไว้ไม่ทำอะไร และร้อยละ 2.94 ไม่ใช้สารเคมี แต่หากมีการรุกรานที่รุนแรงมากขึ้นเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้สารเคมีร่วมด้วยก่อนเกิดการระบาด

ตารางที่ 4.10 การป้องกันและกำจัดศัตรูพืช

(N=34)

การป้องกันและกำจัดศัตรูพืช	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
2.8.1 การสำรวจศัตรูพืชภายในแปลง		
พบ	25	73.53
ไม่พบ	9	26.47
2.8.2 ศัตรูพืชที่พบภายในแปลง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
หนอนหัวดำ	14	41.18
ด้วงชนิดต่างๆ	20	58.82
แมลงดำหนาม	12	35.29
โรสীชา	6	17.65
2.8.3 การจัดการศัตรูพืชภายในแปลง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ปล่อยไว้ไม่ทำอะไร	5	14.70
ใช้สารเคมี	17	50.00
ไม่ใช้สารเคมี	1	2.94
การเกษตรกรรม	5	14.70

2.9 การป้องกันและกำจัดสัตว์ศัตรูพืช

2.9.1 การสำรวจสัตว์ศัตรูพืชภายในแปลง ผลการพิจารณาการสำรวจสัตว์ศัตรูพืชภายในแปลงของเกษตรกรพบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 61.76 เกษตรกรพบสัตว์ศัตรูพืชภายในแปลง และเกษตรกร ร้อยละ 38.24 ไม่พบสัตว์ศัตรูพืชภายในแปลง

2.9.2 สัตว์ศัตรูพืชที่พบภายในแปลง ผลการพิจารณาสัตว์ศัตรูพืชที่พบภายในแปลงของเกษตรกร ร้อยละ 67.65 พบกระรอก และร้อยละ 58.82 พบหนู

2.9.3 การจัดการสัตว์ศัตรูพืชที่พบภายในแปลง ผลการพิจารณาการจัดการสัตว์ศัตรูพืชที่พบภายในแปลงของเกษตรกรพบว่า ร้อยละ 44.12 ใช้สารเคมี ร้อยละ 8.82 ใช้วิธีการเกษตรกรรม ร้อยละ 5.28 ปล่อยไว้ไม่ทำอะไร และร้อยละ 2.94 ไม่ใช้สารเคมี โดยเกษตรกรใช้กับดักจับหนูและกระรอก

ตารางที่ 4.11 การป้องกันและกำจัดสัตว์ศัตรูพืช

(N=34)

การป้องกันและกำจัดศัตรูพืช	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
2.9.1 การสำรวจสัตว์ศัตรูพืชภายในแปลง		
พบ	21	61.76
ไม่พบ	13	38.24
2.9.2 สัตว์ศัตรูพืชที่พบภายในแปลง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
กระรอก	23	67.65
หนู	20	58.82
2.9.3 การจัดการสัตว์ศัตรูพืชภายในแปลง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ปล่อยไว้ไม่ทำอะไร	2	5.28
ใช้สารเคมี	15	44.12
ไม่ใช้สารเคมี	1	2.94
การเกษตรกรรม	3	8.82

2.10 การจัดการพิเศษ

2.10.1 การลอกเลน ผลการศึกษาการลอกเลนตามท้องร่องในแปลงมะพร้าว น้ำหอมพบว่า เกษตรกรร้อยละ 52.94 ไม่มีการลอกเลนตามท้องร่อง ส่วนเกษตรกรที่มีการลอกเลน 2 ครั้งต่อปี และ 3-5 ครั้งต่อปี มีร้อยละ 20.59 เท่ากัน ส่วนเกษตรกรที่ลอกเลนครั้งละ 1 ปี มีเพียงร้อยละ 5.88

2.10.2 การพัฒนาคุณภาพมะพร้าวน้ำหอมโดยการใส่เกลือแกง ผลการศึกษาการพัฒนาคุณภาพน้ำหอมโดยการใส่เกลือแกงพบว่า เกษตรกรร้อยละ 50.00 ไม่ใส่เกลือแกง และร้อยละ 50.00 ใส่เกลือแกงเพื่อเพิ่มคุณภาพโดยเฉลี่ย อัตราเฉลี่ย 30.50 กิโลกรัมต่อไร่ ใส่เกลือแกงน้อยที่สุด 17 กิโลกรัมต่อไร่ และใส่เกลือแกงมากที่สุด 45 กิโลกรัมต่อไร่

ตารางที่ 4.12 การจัดการพิเศษภายในแปลง

(N=34)

การจัดการพิเศษภายในแปลง	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
2.10.1 การลอกเลน		
ไม่ได้ดำเนินการ	18	52.94
ดำเนินการ 1 ครั้งต่อปี	2	5.88
ดำเนินการ 2 ครั้งต่อปี	7	20.59
ดำเนินการ 3-5 ครั้งต่อปี	7	20.59
2.10.2 การพัฒนาคุณภาพมะพร้าวน้ำหอมโดยการใส่เกลือแกง		
ใส่	17	50
ไม่ใส่	17	50

2.11 การเก็บเกี่ยวผลผลิตมะพร้าวน้ำหอม

2.11.1 ระยะเวลาที่มะพร้าวน้ำหอมให้ผลผลิตครั้งแรก ผลการศึกษาระยะเวลาที่มะพร้าวน้ำหอมให้ผลผลิต พบว่า หลังจากเกษตรกรเริ่มปลูกมะพร้าวน้ำหอมครั้งแรกจะเริ่มให้ผลผลิตเมื่อปลูกไปแล้วโดยเฉลี่ยที่ 2.88 ปี ให้ผลผลิตเร็วที่สุดเมื่อปลูกไปแล้ว 2.10 ปี ให้ผลผลิตช้าที่สุดเมื่อปลูกไปแล้ว 4 ปี

2.11.2 วิธีการสังเกตมะพร้าวน้ำหอมที่พร้อมเก็บเกี่ยว ผลการศึกษาวិธีการ

สังเกตมะพร้าว น้ำหอมที่พร้อมเก็บเกี่ยว พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 64.71 นับจำนวนวัน/รอบการตัด ร้อยละ 26.47 ใช้วิธีดูสีเปลือกมีสีเขียวไม่อ่อนหรือแก่เกินไป ร้อยละ 5.88 นับวันหลังจากจันทมะพร้าวออก และมีเพียงร้อยละ 2.94 สังเกตที่ปลายหางหนูมีสีน้ำตาลประมาณครึ่งหนึ่งจึงเก็บเกี่ยว

2.11.3 ความถี่ในการเก็บเกี่ยวมะพร้าว น้ำหอม ผลการศึกษาความถี่ในการเก็บเกี่ยวมะพร้าว น้ำหอม พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 85.29 เก็บเกี่ยวผลผลิตทุก 20 วัน และร้อยละ 14.71 เกษตรกรไม่มีวงรอบการเก็บเกี่ยวที่แน่นอน

2.11.4 ผู้ดำเนินการเก็บเกี่ยวมะพร้าว น้ำหอม ผลการศึกษาผู้ดำเนินการเก็บเกี่ยวมะพร้าว น้ำหอม พบว่าส่วนใหญ่ร้อยละ 91.18 ผู้รับซื้อเป็นผู้เข้ามาตัดเองภายในแปลง ร้อยละ 5.88 เจ้าของแปลงเป็นผู้เก็บเกี่ยวเอง และมีเพียงร้อยละ 2.94 จ้างแรงงาน

ตารางที่ 4.13 การเก็บเกี่ยวผลผลิตมะพร้าว น้ำหอม

(N=34)

การเก็บเกี่ยวผลผลิตมะพร้าว น้ำหอม	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
2.11.1 ระยะเวลาที่มะพร้าว น้ำหอมเริ่มให้ผลผลิตครั้งแรก (ปี)		
2-3 ปี	32	94.12
มากกว่า 3 ปี	2	5.88
Mean = 2.88 Min = 2.10 Max = 4		S.D. = 0.8
2.11.2 วิธีการสังเกตมะพร้าว น้ำหอมที่พร้อมเก็บเกี่ยว		
สีของเปลือกมีสีเขียวไม่อ่อนหรือแก่เกินไป	9	26.47
ปลายหางหนูมีสีน้ำตาลประมาณครึ่งหนึ่ง	1	2.94
นับวันหลังจากจันทมะพร้าวออก	2	5.88
นับจำนวนวัน / รอบการตัด	22	64.71
2.11.3 ความถี่ในการเก็บเกี่ยวมะพร้าว น้ำหอม		
ทุก 20 วัน	29	85.29
การนับวันไม่แน่นอน	5	14.71
2.11.4 ผู้ดำเนินการเก็บเกี่ยวมะพร้าว น้ำหอม		
เก็บเกี่ยวเอง	2	5.88
จ้างแรงงาน	1	2.94
ผู้รับซื้อเป็นผู้มาตัดเองในแปลง	31	91.18

2.12 การตลาด

2.12.1 การคัดขนาดมะพร้าวน้ำหอมก่อนเก็บเกี่ยว ผลการศึกษาการคัดขนาดมะพร้าวน้ำหอมก่อนเก็บเกี่ยว พบว่า ร้อยละ 64.71 ผู้ขายและผู้รับซื้อมีการคัดขนาดก่อนจำหน่าย และร้อยละ 35.29 ไม่มีการคัดขนาดผลผลิตก่อนจำหน่าย

2.12.2 รูปแบบการจำหน่ายมะพร้าวน้ำหอม ผลการศึกษารูปแบบการจำหน่ายมะพร้าวน้ำหอม พบว่า ร้อยละ 97.06 จำหน่ายผลสด ร้อยละ 5.88 จำหน่ายเป็นมะพร้าวควันเขียว/ควันขาว และมีเพียง ร้อยละ 2.94 จำหน่ายแบบแยกเนื้อ แยกน้ำ

2.12.3 การกำหนดราคาขายมะพร้าวน้ำหอม ผลการศึกษาการกำหนดราคาขายมะพร้าวน้ำหอม พบว่าส่วนใหญ่ร้อยละ 88.24 พ่อค้าคนกลางที่มารับซื้อหน้าสวนเป็นผู้กำหนด ร้อยละ 8.82 ใช้ราคาตลาดกลางเป็นผู้กำหนด และมีเพียง ร้อยละ 2.94 เกษตรกรเจ้าของแปลงเป็นผู้กำหนดราคา

2.12.4 การจำหน่ายมะพร้าวน้ำหอม ผลการศึกษาการจำหน่ายมะพร้าวน้ำหอม พบว่าส่วนใหญ่ ร้อยละ 61.77 จำหน่ายผ่านพ่อค้าคนกลาง ร้อยละ 29.41 รวมผลผลิตที่ประธานกลุ่มแปลงใหญ่ ร้อยละ 5.88 จำหน่ายผลผลิตเอง และมีเพียง ร้อยละ 2.94 ส่งโรงงานอุตสาหกรรม

2.12.5 การทำสัญญาซื้อขาย ผลการศึกษาการทำสัญญาซื้อขายของเกษตรกร พบว่า ร้อยละ 61.76 ไม่มีการทำสัญญาซื้อขายกับผู้รับซื้อ ร้อยละ 38.24 มีการทำสัญญาซื้อขายกับผู้รับซื้อ โดยเป็นการทำสัญญาระหว่างผู้ซื้อกับผู้ขายตกลงกัน ร้อยละ 23.08 และสัญญาแบบรวมกลุ่มแปลงใหญ่ ร้อยละ 76.92

2.12.6 การสมทบทุนหลังการขาย ผลการศึกษาการสมทบทุนหลังการขายให้โครงการแปลงใหญ่ พบว่า ร้อยละ 70.59 ไม่มีการสมทบทุนเข้าร่วมโครงการแปลงใหญ่ และร้อยละ 29.41 มีการสมทบทุน

2.12.7 การส่งเสริมการขาย ผลการศึกษาการส่งเสริมการขายพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 94.12 ไม่มีนโยบายการส่งเสริมการขาย และร้อยละ 5.88 มีการส่งเสริมการขาย

2.12.8 การบันทึกข้อมูลการผลิต ผลการศึกษาการบันทึกข้อมูลการผลิตพบว่า ร้อยละ 55.88 ไม่มีการบันทึกข้อมูลการผลิต และร้อยละ 44.12 มีการบันทึกข้อมูลการผลิต

ตารางที่ 4.14 การตลาด

(N=34)

การตลาด	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
2.12.1 การคัดขนาดมะพร้าว น้ำหอม ก่อนเก็บเกี่ยว		
ไม่มีการคัดขนาด	12	35.29
มีการคัดขนาด	22	64.71
2.12.2 รูปแบบการจำหน่ายมะพร้าว น้ำหอม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ผลสด	33	97.06
แยกน้ำ / แยกเนื้อ	1	2.94
มะพร้าวควั่นเขียว / ขาว	2	5.88
2.12.3 การกำหนดราคาขายมะพร้าว น้ำหอม		
เกษตรกรเจ้าของแปลง	1	2.94
พ่อค้าที่มารับซื้อหน้าสวน	30	88.24
ตลาดกลาง	3	8.82
2.12.4 การจำหน่ายมะพร้าว น้ำหอม		
รวมที่ประธานกลุ่ม	10	29.41
จำหน่ายผ่านพ่อค้าคนกลาง	21	61.77
จำหน่ายเอง	2	5.88
ส่งโรงงานอุตสาหกรรม	1	2.94
2.12.5 การทำสัญญาซื้อขาย		
ทำสัญญาซื้อขาย	13	38.24
ไม่ได้ทำ	21	61.76
2.12.6 การสมทบทุนหลังการขาย		
สมทบทุนเข้าร่วมโครงการแปลงใหญ่	10	29.41
ไม่สมทบทุน	24	70.59

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

(N=34)

การตลาด	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
2.12.7 การส่งเสริมการขาย		
มีการส่งเสริมการขาย	2	5.88
ไม่มีการส่งเสริมการขาย	32	94.12
2.12.8 การบันทึกข้อมูลการผลิต		
ไม่บันทึกข้อมูล	19	55.88
บันทึกข้อมูล	15	44.12

2.13 ความคาดหวังของเกษตรกรหลังการเข้าร่วมโครงการแปลงใหญ่

ผลการศึกษาความคาดหวังของเกษตรกรหลังการเข้าร่วมโครงการแปลงใหญ่พบว่า เกษตรกรร้อยละ 35.29 ต้องการลดต้นทุนในการผลิต ร้อยละ 35.29 ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้และนวัตกรรม ร้อยละ 29.41 ต้องการรายได้เพิ่มมากขึ้น ร้อยละ 26.47 ต้องการผลผลิตเพิ่มมากขึ้น ร้อยละ 23.53 ต้องการมีตลาดรองรับผลผลิต ร้อยละ 17.65 มีเครือข่ายดำเนินงาน

ตารางที่ 4.15 ความคาดหวังของเกษตรกรหลังการเข้าร่วมโครงการแปลงใหญ่

(N=34)

รายการ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
2.13 ความคาดหวังหลังการเข้าร่วมโครงการแปลงใหญ่ของเกษตรกร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
รายได้เพิ่มมากขึ้น	10	29.41
ลดต้นทุนในการผลิต	12	35.29
ผลผลิตเพิ่มมากขึ้น	9	26.47
มีตลาดรองรับ	8	23.53
มีเครือข่ายดำเนินงาน	6	17.65
ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้และนวัตกรรม	12	35.29

สรุปตอนที่ 2

การจัดการการผลิตของกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่มะพร้าวน้ำหอม ตำบลเกาะศาลพระ อำเภอดงหลวง จังหวัดราชบุรี พบว่าพื้นที่ปลูกมะพร้าวน้ำหอมของเกษตรกรเป็นดินเหนียวที่ทำการยกร่องเพื่อปลูก เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการส่งดินเพื่อตรวจวิเคราะห์หาธาตุอาหาร แต่ก็มีเกษตรกรบางส่วนที่เก็บตัวอย่างดินเพื่อนำผลการวิเคราะห์ดินที่ได้มาวางแผนการผลิตเป็นการลดต้นทุนการใส่ปุ๋ยให้ตรงตามความต้องการของพืช มะพร้าวพันธุ์หมูสีเขียวได้รับความนิยมจากเกษตรกรเลือกมาปลูกมากที่สุด และนำไปสู่การขอขึ้นทะเบียน สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ GI “มะพร้าวน้ำหอมราชบุรี” เกษตรกรซื้อกล้ามะพร้าวจากแหล่งเพาะพันธุ์ที่เชื่อถือได้ โดยเลือกต้นที่อายุมากกว่า 5 เดือนขึ้นไปมาปลูกในช่วงระหว่างเดือน พฤษภาคม - สิงหาคม รูปแบบการปลูกเป็นแบบแถวเดี่ยว ขนาดหลุมปลูกกว้าง 0.5x0.5x0.5 เมตร ส่วนใหญ่ไม่ใส่ปุ๋ยรองกันหลุม ระยะห่างในการปลูกแต่ละต้นอยู่ที่ขนาด 6x6 เมตร ลักษณะการวางต้นมะพร้าวในหลุมปลูก ต่ำกว่าปากหลุม 0.15 เมตร อัตราการปลูกต่อไร่เฉลี่ย 40.79 ต้นต่อไร่ เกษตรกรไม่มีการเก็บตัวอย่างน้ำเพื่อส่งตรวจวิเคราะห์ แหล่งน้ำต้นทุนใช้จากคลองชลประทานเป็นหลัก ใช้เรือพ่นน้ำในการให้น้ำ เฉลี่ยเดือนละ 5.26 ครั้งต่อเดือน ใช้ปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยเคมี โดยใช้วิธีการหว่านรอบทรงพุ่มห่างจากโคนต้นประมาณ 1.5-2 เมตร เกษตรกรส่วนใหญ่พบวัชพืชภายในแปลง วัชพืชที่เจอเป็นหญ้าหลากหลายพันธุ์ เกษตรกรไม่ได้ใช้สารเคมีในการกำจัดวัชพืช ยกเว้นหากมีมากจนเกินการควบคุมอาจใช้สารเคมีร่วมด้วย โรคพืชที่พบภายในแปลง ได้แก่ โรคยอดเน่าและผลร่วง โรคใบจุดสีเทา โรคโคนต้นผุ และโรครากเน่า ส่วนใหญ่เกษตรกรใช้สารเคมีในการจัดการ ศัตรูพืชที่พบในแปลง ได้แก่ ตัวงแสด ตัวงวง ตัวงไฟ หนอนหัวดำ แมลงดำหนาม และไรสีขา เกษตรกรใช้สารเคมีในการจัดการ สัตว์ศัตรูพืชที่พบ ได้แก่ กระจอก และหนู เกษตรกรใช้สารเคมีในการจัดการ เกษตรกรเกินครึ่งหนึ่งไม่ลอกเลน และมีอีกส่วนหนึ่งมีการลอกเลนประมาณ 2-5 ครั้งต่อปี มีการใส่เกลือแกงเพื่อเพิ่มความหวานและลดอาการผลแตก เฉลี่ย 30.50 กิโลกรัมต่อไร่ มะพร้าวน้ำหอมเริ่มให้ผลผลิตครั้งแรกหลังจากปลูกไปแล้วโดยเฉลี่ยประมาณ 2.88 ปี เกษตรกรนับรอบในการตัดผลผลิต โดยเก็บเกี่ยวทุก 20 วัน และผู้ซื้อเข้ามาตัดเองที่แปลง มีการคัดขนาดมะพร้าวหากมะพร้าวไม่ได้ขนาดที่กำหนดจะเป็นการนับควบ 2 ลูก ให้ราคาเท่ากับมะพร้าวที่ได้ขนาดที่กำหนด 1 ลูก เกษตรกรนิยมจำหน่ายผลสดทั้งทะเลสาบ โดยพ่อค้าคนกลางเป็นผู้กำหนดราคาซื้อขายตามราคาตลาดในแต่ละวัน หากเกษตรกรรายใดทำสัญญาซื้อขายจะมีการประกันราคารับซื้อขั้นต่ำที่กำหนด เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการสมทบทุนเข้าร่วมโครงการแปลงใหญ่หลังซื้อขายมะพร้าว น้ำหอม แต่ก็มีเกษตรกรบางรายสมทบทุนเข้าร่วมโครงการแปลงใหญ่ มูลค่าลูกละ 1 บาท ต่อการตัดแต่ละรอบ เกษตรกรไม่มีการส่งเสริมการขาย และเกินครึ่งหนึ่งของเกษตรกรไม่มีการบันทึกข้อมูลการผลิต โดยความคาดหวังของเกษตรกรคือต้องการลดต้นทุนในการผลิต ได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยี และนวัตกรรมสมัยใหม่ เพื่อทำให้รายได้เพิ่มมากขึ้น

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะของกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ในการจัดการการผลิตและการดำเนินโครงการเกษตรแบบแปลงใหญ่

3.1 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการจัดการการผลิตมะพร้าวน้ำหอมแบบแปลงใหญ่

3.1.1 ปัญหาของเกษตรกรด้านต้นทุนการผลิตมะพร้าวน้ำหอม พบว่า วัสดุการเกษตรต่าง ๆ มีราคาแพง โดยเฉพาะค่าปุ๋ย ค่าสารเคมีกำจัดศัตรูพืช สารเคมีในการกำจัดวัชพืช บางชนิดที่เคยใช้ได้ผลดี ปัจจุบันเป็นสินค้าต้องห้ามไม่สามารถซื้อขายได้

ข้อเสนอแนะ ด้านต้นทุนการผลิตมะพร้าวน้ำหอม คณะกรรมการแปลงใหญ่เน้นย้ำให้สมาชิกมีการรวมกลุ่มกันอย่างเข้มแข็ง เพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรองราคาในการซื้อปัจจัยการผลิต เช่น การซื้อปุ๋ย ซื้อสารเคมี วัสดุการเกษตร ขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาหาวิธีทำปุ๋ยใช้เอง ตลอดจนเกษตรกรรู้จักบริหารจัดการภายในแปลงให้เหลือวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรน้อยที่สุด เพื่อเป็นการประหยัดทรัพยากรและลดต้นทุนการผลิต

3.1.2 ปัญหาด้านการผลิตมะพร้าวน้ำหอม พบว่า สภาพอากาศที่แปรปรวน อุณหภูมิที่สูงขึ้นในปัจจุบันส่งผลกระทบต่อการออกดอกและติดผลของมะพร้าวน้ำหอม ดอกร่วงมากกว่าปกติ ทำให้เกิดอาการมะพร้าวขาดคอ ผลผลิตของเกษตรกรขาดช่วง บางจันทติดผลผลิตน้อยจนถึงขั้นไม่ติดผลผลิตเลย สวนที่ไม่ใช้สารเคมีถูกรุกรานจากศัตรูพืชมากกว่าสวนที่ใช้สารเคมี และในบางเดือนน้ำชลประทานไม่เพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกร

ข้อเสนอแนะ ด้านการผลิตมะพร้าวน้ำหอม คณะกรรมการแปลงใหญ่เน้นย้ำให้สมาชิกดูแลตรวจแปลงอย่างใกล้ชิด เพื่อเป็นการป้องกันก่อนเกิดการรุกรานจนไปถึงการระบาดของโรค แมลง และศัตรูพืช ภาครัฐและเอกชนสนับสนุนองค์ความรู้และนวัตกรรมที่ทันสมัย เข้าใจง่าย นำไปสู่การปฏิบัติได้จริงภายในแปลง เกษตรกรหาแหล่งน้ำต้นทุนไว้ใช้สำรองหากเกิดวิกฤติการขาดแคลนน้ำ เพื่อแก้ไขปัญหาผลผลิตขาดช่วง (มะพร้าวขาดคอ) และเพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพของผลผลิต ให้ตรงตามความต้องการของตลาดตามนโยบายตลาดนำการผลิต

3.1.3 ปัญหาด้านการจัดการตลาด พบว่า เกษตรกรถูกกดราคาจากพ่อค้าคนกลาง ไม่มีหน่วยงานไหนที่เข้ามาแก้ปัญหาอย่างจริงจัง ผู้รับซื้อบางรายไม่ซื่อสัตย์ การนับจำนวนมะพร้าวไม่เป็นไปตามความจริง ทำให้เกษตรกรเจ้าของแปลงไม่สามารถตรวจสอบนับจำนวนมะพร้าวที่ถูกต้องได้

ข้อเสนอแนะ ด้านการจัดการตลาด ประธานและคณะกรรมการกลุ่มแปลงใหญ่ รวมทั้งเจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสร้างการรับรู้แก่สมาชิก ชี้แจงให้เห็นถึงข้อดี ข้อเสีย ในการรวมกลุ่มกันเพื่อทำสัญญาซื้อขายกับเอกชน เพื่อเป็นการประกันราคาสินค้า ให้อยู่ในเกณฑ์

ที่เกษตรกรมีรายได้ที่ดี การขายผลผลิตในราคาที่เป็นธรรม ลดความเสี่ยงในด้านราคาผลผลิตตกต่ำ และสินค้าล้นตลาด

3.1.4 ปัญหาด้านการจัดการกลุ่มแปลงใหญ่มะพร้าวน้ำหอม พบว่า สมาชิกแปลงใหญ่ยังไม่เห็นความสำคัญในการประชุมเพื่อระดมความคิดเห็นเท่าที่ควร เกษตรกรที่มาประชุมจะเป็นกลุ่มเดิมๆ การรวมกลุ่มยังไม่เข้มแข็งเท่าที่ควร สมาชิกขาดการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและการสนับสนุนปัจจัยต่างๆ ไม่ทั่วถึง แปลงที่มีพื้นที่เพาะปลูกขนาดเล็กอาจยังไม่ได้รับการใส่ใจเท่าที่ควร

ข้อเสนอแนะ ด้านการจัดการกลุ่มแปลงใหญ่มะพร้าวน้ำหอม เจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสร้างสื่อประชาสัมพันธ์ที่สมาชิกทุกคนเข้าถึงง่าย ชี้แจงให้เห็นถึงความสำคัญของโครงการแปลงใหญ่ เน้นให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการระดมความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ปัญหาและอุปสรรคที่เจอ ความต้องการที่อยากได้ร่วมกัน โดยให้หน่วยงานของทางราชการเข้ามาเป็นตัวกลางในการพิจารณาการสนับสนุนปัจจัยการผลิตอย่างทั่วถึงทุกแปลง

บทที่ 5

สรุปการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

1. สรุปการศึกษา

การศึกษาเรื่อง การจัดการการผลิตมะพร้าวน้ำหอมของกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่มะพร้าว น้ำหอม ตำบลเกาะศาลพระ อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี ผู้ทำการศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลจาก แบบสอบถามเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าวน้ำหอมที่เข้าร่วมโครงการแปลงใหญ่และขึ้นทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตรปี 2566/67 จำนวน 34 คน มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้าน สังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกกลุ่ม 2) เพื่อศึกษาการจัดการการผลิตมะพร้าวน้ำหอมของสมาชิกกลุ่ม และ 3) เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการจัดการการผลิตของสมาชิกกลุ่ม ประชากรที่ ทำการศึกษา คือ กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่มะพร้าว น้ำหอม ตำบลเกาะศาลพระ อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี เก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมดโดยไม่มีการสุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บ รวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าต่ำสุดและค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์ เนื้อหา โดยสามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานด้านสังคมและเศรษฐกิจของกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่มะพร้าว น้ำหอม

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการผลิตมะพร้าว น้ำหอมแบบแปลงใหญ่เป็นเพศหญิง 20 คน เพศชาย 14 คน อายุเฉลี่ย 60 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มี ประสบการณ์ในการปลูกมะพร้าวมาแล้ว 17 ปี ก่อนปลูกมะพร้าว น้ำหอมทำงานบริษัทเอกชนและ หน่วยงานราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4 คน เป็นแรงงานภาคเกษตรเฉลี่ย 2 คน และมีการจ้างแรงงานเฉลี่ย 2 คน มีการจ้างงานเพิ่มเติมมาน้อยแล้วแต่ช่วงฤดูการผลิตที่แตกต่าง กัน พื้นที่ในการเพาะปลูกเป็นที่ดินตนเอง มีเงินทุนของตัวเองในการผลิต ต้นทุนในการผลิตเฉลี่ยอยู่ที่ 5,408.48 บาทต่อไร่ โดยปลูกตามบรรพบุรุษสืบทอดกันมา

ตอนที่ 2 การจัดการการผลิตมะพร้าวน้ำหอมของกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่

2.1 พื้นที่เพาะปลูกมะพร้าวน้ำหอม

2.1.1 ลักษณะพื้นที่ปลูกมะพร้าวน้ำหอม พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกมะพร้าวน้ำหอมบนพื้นที่ที่มีการยกร่องสวน ไม่มีเกษตรกรรายใดปลูกบนที่ดอน ลักษณะดินส่วนใหญ่เกือบทั้งหมดเป็นดินเหนียว เกษตรกรมีการเก็บตัวอย่างดินเพื่อตรวจวิเคราะห์ดิน ร้อยละ 41.18 เกษตรกรเกินกว่าครึ่งหนึ่งไม่มีการตรวจวิเคราะห์ดิน เกษตรกรบางรายใช้ข้อมูลจากการตรวจวิเคราะห์ดินมาวางแผนการผลิตเพื่อลดต้นทุนในการใส่ปุ๋ย แต่เกษตรกรบางรายไม่ได้ใช้ข้อมูลจากการตรวจวิเคราะห์ดิน เพื่อวางแผนการผลิต

2.2 การเตรียมพันธุ์มะพร้าวน้ำหอม

2.2.1 ลักษณะพันธุ์มะพร้าวน้ำหอมที่ปลูก พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่นิยมปลูกมะพร้าวน้ำหอมพันธุ์หมูสีเขียว รองลงมา เป็นมะพร้าวน้ำหอมพันธุ์กันจิบ มะพร้าวน้ำหอมพันธุ์ผลรี และมะพร้าวน้ำหอมพันธุ์ผลกลม ตามลำดับ เกษตรกรครึ่งหนึ่งได้รับการตรวจแปลงจนได้ขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ GI เรียบร้อยแล้ว เกษตรกรอีกครึ่งหนึ่งยังไม่ได้ขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ GI ซึ่งเกษตรกรบางส่วนอยู่ในระหว่างดำเนินการขอขึ้นทะเบียน แหล่งที่มาของพันธุ์มะพร้าวน้ำหอมเกษตรกรซื้อจากแหล่งจำหน่ายพันธุ์ที่น้ำเชื้อถือ มีบ้างที่เกษตรกรเพาะพันธุ์เองในรุ่นถัดไปหรือมีการเพาะพันธุ์ไว้ปลูกทดแทนต้นที่ตาย มีเพียงส่วนน้อยมากที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานราชการ โดยอายุของต้นพันธุ์มะพร้าวน้ำหอมที่เกษตรกรนิยมเลือกมาปลูกใกล้เคียงกัน คือ เลือกต้นพันธุ์มะพร้าวน้ำหอมสำหรับปลูกที่อายุ 5 เดือน และต้นพันธุ์มะพร้าวน้ำหอมสำหรับปลูกที่อายุมากกว่า 5 เดือน ขึ้นไป

2.3 การปลูกมะพร้าวน้ำหอม

2.3.1 ช่วงเวลาในการปลูกมะพร้าวน้ำหอม พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่คิดว่าช่วงเวลาที่เหมาะสม อยู่ระหว่างเดือน พฤษภาคม - สิงหาคม รูปแบบการปลูกมะพร้าวน้ำหอม นิยมปลูกแบบแถวเดี่ยว ซึ่งง่ายต่อการให้น้ำทางเรือพ่น ขนาดหลุมปลูกมะพร้าวน้ำหอม มีขนาดปากหลุมและความลึกที่ 0.5x0.5x0.5 เมตร มีบ้างที่ไม่ขุดหลุมลึกแค่ฝังเอาหัวต้นพันธุ์ลงได้แล้วกลบดินไม่ถึงคอกหน่อมะพร้าวเพื่อให้ต้นสามารถแทงใบขึ้นมาได้สะดวก หากคอกหน่อถูกกัดจะทำให้ต้นโตช้า และพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ใส่ปุ๋ยรองกันหลุม

2.3.2 ลักษณะการวางต้นมะพร้าวในหลุมปลูก พบว่าส่วนใหญ่ ปลูกต่ำกว่าปากหลุม 0.15 เมตร รองลงมา ปลูกพอดีกับปากหลุม โดยดูทิศทางแสงหันไปทางทิศตะวันออก ระยะห่างในการปลูกมะพร้าวน้ำหอมเกษตรกรส่วนใหญ่ เว้นระยะห่างในการปลูกมะพร้าวน้ำหอม 6x6 เมตร อัตราการปลูกต่อไร่ เฉลี่ยที่ 40.79 ต้นต่อไร่

2.4 การให้น้ำแก่มะพร้าวน้ำหอม

2.4.1 การตรวจวิเคราะห์น้ำ พบว่าเกษตรกรทั้งหมด ไม่มีการเก็บตัวอย่างน้ำเพื่อส่งตรวจวิเคราะห์ เนื่องจากสภาพคลองธรรมชาติและคลองชลประทานโดยรอบไม่เกิดการเน่าเสีย และไม่อยู่ใกล้แหล่งโรงงานอุตสาหกรรม เกษตรกรจึงไม่เก็บตัวอย่างน้ำเพื่อวิเคราะห์ แหล่งน้ำต้นทุน เกษตรกร ใช้น้ำจากคลองชลประทาน และคลองธรรมชาติเป็นหลัก เกษตรกรอาจใช้น้ำจากแหล่งน้ำต้นทุนอื่นร่วมด้วย หากเห็นว่าน้ำจากแหล่งน้ำหลักที่ตนเองใช้ไม่เพียงพอและมะพร้าวเริ่มแสดงอาการขาดน้ำ

2.4.2 วิธีการให้น้ำ พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ ใช้เรือพ่นในการให้น้ำภายในแปลง และ ปล่อน้ำตามร่องสวนร่วมด้วย โดยการใช้เรือพ่นมีหลายแบบตามขนาดพื้นที่และความเหมาะสมอื่นๆ แปลงขนาดเล็กจะใช้เรือพ่นพลังงานแบตเตอรี่แล้วใช้เชือกจูงเรือพ่นตามร่องสวน เกษตรกรเจ้าของแปลงสามารถดำเนินการคนเดียวได้ทั้งการขนย้ายและใช้งาน ไม่ต้องเสียค่าจ้างแรงงานและสามารถดำเนินการเองได้แม้เป็นผู้หญิงหรือสูงอายุ ในแปลงที่มีขนาดพื้นที่ใหญ่กว่าอาจต้องสูญเสียพลังงาน ทรัพยากร และแรงงานมากกว่าแปลงขนาดเล็กในการให้น้ำแต่ละรอบ ความถี่ในการให้น้ำแก่มะพร้าว น้ำหอม เกษตรกรให้น้ำมะพร้าว น้ำหอมโดยเฉลี่ย 5.26 ครั้งต่อเดือน ให้น้ำน้อยที่สุด 1 ครั้งต่อเดือน และให้น้ำมากที่สุด 10 ครั้งต่อเดือน ถึงแม้มะพร้าว น้ำหอมจะเป็นพืชที่ทนแล้ง แต่หากต้องการผลผลิตที่มีปริมาณมากและมีคุณภาพเกษตรกรจะต้องให้น้ำอย่างสม่ำเสมอ โดยเกษตรกรบางรายอาจรดน้ำก่อนวันตัดผลผลิตเพื่อให้น้ำมะพร้าวมีรสชาติหวานยิ่งขึ้น

2.5 การให้ปุ๋ยแก่มะพร้าว น้ำหอม

2.5.1 ชนิดปุ๋ยที่ใช้ พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่นิยมใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ได้แก่ มูลไก่ มูลวัว ปุ๋ยเคมี สูตร 16-16-16 สูตร 15-15-15 สูตร 21-0-0 และใช้น้ำหมักชีวภาพ สูตรน้ำหมักปลา น้ำหมักฮอร์โมนไข่ น้ำหมักหน่อกล้วย น้ำหมักจากขยะสดจากการปรุงอาหาร โดยบางสูตรผสมสารเร่งซูเปอร์พด. 2 ตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่สถานีพัฒนาที่ดินราชบุรี เพื่อช่วยเร่งกระบวนการย่อยให้เร็วยิ่งขึ้น โดยเกษตรกรบางรายมีการใช้ปุ๋ยต่างๆ มากกว่า 1 ชนิด ร่วมกันในช่วงฤดูการผลิต โดยพิจารณาจากความต้องการของพืชในแต่ละช่วง ซึ่งเกษตรกรจะต้องระวังสิ่งปนเปื้อนที่มากับปุ๋ยอินทรีย์ เช่น วัชพืช ศัตรูพืชที่อยู่ในมูลสัตว์ โดยเฉพาะด้วงซึ่งเป็นตัวอันตรายกับมะพร้าวอย่างมาก อาจอยู่ในมูลวัวหรือขุยมะพร้าวในปุ๋ยอินทรีย์ที่ยังหมักและย่อยสลายไม่ดี

2.5.2 วิธีการให้ปุ๋ย พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่หว่านบริเวณรอบทรงพุ่ม หากเป็นน้ำหมักชีวภาพฉีดพ่นทางใบ โคนต้น บางรายผสมน้ำหมักชีวภาพในน้ำร่องสวนตอนให้น้ำมะพร้าว น้ำหอมด้วยเรือพ่น แม้จะเป็นวิธีที่สะดวกแต่สิ้นเปลืองน้ำหมักชีวภาพโดยใช่เหตุ เกษตรกรบางรายใช้วิธีวางถุงปุ๋ยไว้ใกล้โคนต้นเพื่อลดการสูญเสียปุ๋ยไปกับการให้น้ำ แต่ให้พืชค่อยๆ ได้รับปุ๋ยจากการละลายออกมาจากถุงปุ๋ยที่วางไว้

2.6 การป้องกันและกำจัดวัชพืช

2.6.1 การสำรวจวัชพืชภายในแปลง พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่พบวัชพืชครั้งหนึ่งที่พบ เป็นวัชพืชและหญ้าต่างๆ ที่เกษตรกรไม่ทราบชื่อพันธุ์ รองลงมาพบต้อยติ่ง หญ้านกสีชมพู หญ้าคา และหญ้าดอกแดง การจัดการวัชพืชภายในแปลง ส่วนใหญ่เกษตรกรไม่ใช้สารเคมี เว้นแต่หากวัชพืชมีมากเกินการควบคุม เกษตรกรบางรายใช้สารเคมีบ้างในการควบคุม ร่วมกับการเขตกรรม

2.7 การป้องกันและการจัดการโรคพืช

2.7.1 การสำรวจโรคพืช พบว่าเกษตรกรเกินครึ่งหนึ่งพบโรคพืชภายในแปลง เช่น โรคยอดเน่าและผลร่วง โรคใบจุดสีเทา โรคโคนต้นผุ และพบโรครากเน่าเพียงเล็กน้อย การจัดการโรคพืชที่พบภายในแปลง พบว่า เกษตรกรใช้สารเคมี รองลงมาปล่อยให้ไม่ทำอะไร และใช้การเขตกรรมร่วมด้วย แต่หากมีการรุกรานที่รุนแรงมากขึ้นเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้สารเคมีเพื่อป้องกันการระบาด

2.8 การป้องกันและกำจัดศัตรูพืช

2.8.1 การสำรวจศัตรูพืช พบว่า ส่วนใหญ่เกษตรกรพบศัตรูพืชภายในแปลง และมีเพียงส่วนน้อยที่ไม่พบศัตรูพืชภายในแปลง ศัตรูพืชที่พบได้แก่ ตัวงชนิดต่างๆ เช่น ตัวแรด มะพร้าว ตัวงวง ตัวงไฟ หนอนหัวดำ แมลงดำหนาม และไรสีขา แต่ไรสีขาเกษตรกรไม่สามารถเห็นได้ด้วยตาเปล่า เกษตรกรจะรู้ก็ตอนมะพร้าวแสดงอาการแล้ว การจัดการศัตรูพืชที่พบภายในแปลง ส่วนใหญ่ ใช้สารเคมี รองลงมาใช้วิธีการเขตกรรม แต่บางแปลงปล่อยให้ไม่ทำอะไร และไม่ใช้สารเคมีหากเห็นว่าไม่มีการเข้าทำลายมากนัก แต่หากมีการรุกรานที่รุนแรงมากขึ้นเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้สารเคมีร่วมด้วยก่อนเกิดการระบาด

2.9 การป้องกันและกำจัดสัตว์ศัตรูพืช

2.9.1 การสำรวจสัตว์ศัตรูพืช พบว่าส่วนใหญ่ภายในแปลง พบกระรอก และหนู การจัดการสัตว์ศัตรูพืชที่พบภายในแปลง เกษตรกรใช้สารเคมี โดยเลือกช่วงที่ไม่มีฝนตกติดเหยื่อไว้ที่ลำต้นเพื่อล่อให้กระรอกและหนูมากิน เกษตรกรบางรายใช้วิธีการเขตกรรม ร่วมด้วย เกษตรกรบางรายใช้กับดักจับหนูและกระรอก โดยนำกระรอกไปขายและนำมาเป็นอาหาร

2.10 การจัดการพิเศษ

2.10.1 ผลการศึกษาการลอกเลนตามท้องร่อง พบว่าเกษตรกรเกินครึ่งหนึ่งไม่มีการลอกเลนตามท้องร่อง ส่วนเกษตรกรที่เหลือมีการลอกเลน 2 ครั้งต่อปี 3-5 ครั้งต่อปี และลอกเลนปีละ 1 ครั้ง เกษตรกรร้อยละ 50.00 มีความเชื่อและภูมิปัญญาชาวบ้านสืบทอดกันมาว่า ใส่เกลือแกงจะช่วยให้ น้ำมะพร้าวมีรสหวานและผลไม่แตก อีกร้อยละ 50.00 ไม่ใส่เกลือแกง อัตราใส่เกลือแกง

โดยเฉลี่ย 30.50 กิโลกรัมต่อไร่ ใส่เกลือแกงน้อยที่สุด 17 กิโลกรัมต่อไร่ และใส่เกลือแกงมากที่สุด 45 กิโลกรัมต่อไร่

2.11 การเก็บเกี่ยวผลผลิตมะพร้าวน้ำหอม

2.11.1 ระยะเวลาที่มะพร้าวน้ำหอมให้ผลผลิตครั้งแรก พบว่า หลังจากเกษตรกรเริ่มปลูกมะพร้าวน้ำหอมครั้งแรกจะเริ่มให้ผลผลิตเมื่อปลูกไปแล้วโดยเฉลี่ยที่ 2.88 ปี ให้ผลผลิตเร็วที่สุดเมื่อปลูกไปแล้ว 2.10 ปี ให้ผลผลิตช้าที่สุดเมื่อปลูกไปแล้ว 4 ปี

2.11.2 วิธีการสังเกตมะพร้าวน้ำหอมที่พร้อมเก็บเกี่ยว พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ นับจำนวนวัน/รอบการตัด ร่องลงมาใช้วิธีดูสีเปลือกมีสีเขียวไม่อ่อนหรือแก่เกินไป นับวันหลังจากจันทมะพร้าวออก และมีเพียงส่วนน้อยที่สังเกตปลายหางหนูมีสีน้ำตาลประมาณครึ่งหนึ่งจึงเก็บเกี่ยว เกษตรกรส่วนใหญ่ เก็บเกี่ยวผลผลิตทุก 20 วัน ผู้ดำเนินการเก็บเกี่ยวมะพร้าวน้ำหอม ส่วนใหญ่เกือบทุกแปลงผู้รับซื้อเป็นผู้เข้ามาตัดเองภายในแปลง

2.12 การตลาด

2.12.1 การคัดขนาดมะพร้าวน้ำหอมก่อนเก็บเกี่ยว พบว่าส่วนใหญ่ผู้ขายและผู้รับซื้อมีการคัดขนาดก่อนจำหน่าย หากไม่มีการคัดขนาดผลผลิตก่อนจำหน่ายจะเป็นการนับควบคู่คือมะพร้าวไม่ได้ขนาดที่กำหนดจะเป็นการนับควบ 2 ลูก ให้ราคาเท่ากับมะพร้าวที่ได้ขนาดที่กำหนด 1 ลูก รูปแบบการจำหน่ายมะพร้าวน้ำหอมเกษตรกรเกือบทั้งหมดจำหน่ายผลสดแบบยกทะลาย

2.12.2 การกำหนดราคาขายมะพร้าวน้ำหอม พบว่าส่วนใหญ่ พ่อค้าคนกลางที่มารับซื้อหน้าสวนเป็นผู้กำหนดราคา รองลงมาใช้ราคาตลาดกลางเป็นผู้กำหนด และมีเพียง 1 แปลงที่เกษตรกรเจ้าของแปลงเป็นผู้กำหนดราคา การจำหน่ายมะพร้าวน้ำหอม ส่วนใหญ่ จำหน่ายผ่านพ่อค้าคนกลาง รองลงมารวบรวมผลผลิตที่ประธานกลุ่มแปลงใหญ่ ตามสัญญาซื้อขายแบบแปลงใหญ่ บางแปลงจำหน่ายผลผลิตเอง และมีเพียง 1 แปลงที่ส่งโรงงานอุตสาหกรรม

2.12.3 การทำสัญญาซื้อขาย ผลการศึกษาการทำสัญญาซื้อขายของเกษตรกร พบว่า ร้อยละ 61.76 ไม่มีการทำสัญญาซื้อขายกับผู้รับซื้อ เกษตรกร 13 ราย มีการทำสัญญาซื้อขายกับผู้รับซื้อ โดยเป็นการทำสัญญาระหว่างผู้ซื้อกับผู้ขายตกลงกัน จำนวน 3 ราย และสัญญาแบบรวมกลุ่มแปลงใหญ่ จำนวน 10 ราย การสมทบทุนหลังการขาย พบว่ามีเกษตรกรบางรายสมทบทุนเข้าร่วมโครงการแปลงใหญ่ เป็นเงินมูลค่าลูกละ 1 บาท ต่อการตัดแต่ละรอบ เกษตรกรไม่มีการส่งเสริมการขาย และเกินครึ่งหนึ่งของเกษตรกรไม่มีการบันทึกข้อมูลการผลิต เกษตรกรที่ลงบันทึกการผลิตอาจเป็นไปได้ว่าเกษตรกรรายนั้นได้รับการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) ซึ่งมีข้อบังคับให้เกษตรกรเจ้าของแปลงต้องบันทึกข้อมูลการผลิต

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการจัดการการผลิตและการดำเนินโครงการ เกษตรแบบแปลงใหญ่

3.1 ปัญหาของเกษตรกรในการจัดการการผลิตมะพร้าวน้ำหอมแบบแปลงใหญ่

3.1.1 ปัญหาของเกษตรกรด้านต้นทุน การผลิตมะพร้าวน้ำหอม พบว่า วัสดุ การเกษตรต่าง ๆ มีราคาแพง โดยเฉพาะค่าปุ๋ย ค่าสารเคมีกำจัดศัตรูพืช สารเคมีในการกำจัดวัชพืช บางชนิดที่เคยใช้ได้ผลดี ปัจจุบันเป็นสินค้าต้องห้ามไม่สามารถซื้อขายได้ เช่น พาราควอต คลอร์ไพริฟอส และไกลโฟเซต

ข้อเสนอแนะ ด้านต้นทุนการผลิตมะพร้าวน้ำหอม คณะกรรมการแปลง ใหญ่เน้นย้ำให้สมาชิกมีการรวมกลุ่มเพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรองราคาในการซื้อปัจจัยการผลิต หน่วยงานภาครัฐและเอกชนถ่ายทอดองค์ความรู้ให้เกษตรกรสามารถผลิตปุ๋ยไว้ใช้เอง หาสิ่งอื่นทดแทน ปัจจัยการผลิตหรือสารเคมีบางชนิดที่อาจยกเลิกการผลิต และบริการจัดการวัสดุเหลือทิ้งทาง การเกษตรใช้อย่างคุ้มค่าให้เหลือทิ้งน้อยที่สุด

3.1.2 ปัญหาด้านการผลิตมะพร้าวน้ำหอม พบว่า สภาพอากาศที่แปรปรวน อุณหภูมิที่สูงขึ้นในปัจจุบันส่งผลกระทบต่อการออกดอกและติดผลของมะพร้าวน้ำหอม ดอกร่วง มากกว่าปกติ ทำให้เกิดอาการมะพร้าวขาดคอ ผลผลิตของเกษตรกรขาดช่วง ส่วนที่ไม่ใช้สารเคมีถูกรุกรานจากศัตรูพืชมากกว่าสวนที่ใช้สารเคมี ศัตรูพืชหนียามาแมลงมาในแปลงที่เกษตรกรไม่ใช้สารเคมี และในบางเดือนน้ำชลประทานไม่เพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกร

ข้อเสนอแนะ ด้านการผลิตมะพร้าวน้ำหอม เน้นย้ำให้สมาชิกดูแลตรวจ แปลงอย่างใกล้ชิด ภาครัฐและเอกชนสนับสนุนองค์ความรู้และนวัตกรรมที่ทันสมัย เข้าใจง่าย เกษตรกรหาแหล่งน้ำต้นทุนไว้ใช้สำรองหากเกิดวิกฤติการขาดแคลนน้ำ เพื่อแก้ไขปัญหาผลผลิตขาด ช่วง และเพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพของผลผลิต ให้ตรงตามความต้องการของตลาด

3.1.3 ปัญหาด้านการจัดการตลาด พบว่า เกษตรกรถูกกดราคาจากพ่อค้าคน กลาง ไม่มีหน่วยงานไหนที่เข้ามาแก้ปัญหาอย่างจริงจัง ผู้รับซื้อบางรายไม่ซื่อสัตย์ การนับจำนวน มะพร้าวไม่เป็นไปตามความจริง ทำให้เกษตรกรเจ้าของแปลงยากแก่การตรวจสอบจำนวนมะพร้าว ถ้าช่วงไหนมะพร้าวติดลูกน้อยผู้ตัดจะไม่อยากเข้ามาตัดในรอบการตัดปกติ จะเว้นระยะออกไปก่อน ตัดรวมในรอบหน้าอาจทำให้มะพร้าวแก่เกินไปน้ำมะพร้าวมีรสออกซ่าและเนื้อหนา ส่งผลต่อคุณภาพ ของมะพร้าวและความไว้วางใจของลูกค้าลดลง

ข้อเสนอแนะ ด้านการจัดการตลาด ประธานและคณะกรรมการกลุ่มแปลง ใหญ่ รวมทั้งเจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสร้างการรับรู้แก่สมาชิก ชี้แจงให้เห็นถึงข้อดี ข้อเสีย

ผลักดันให้เกิดการทำสัญญาซื้อขายกับเอกชน ส่งเสริมให้เกษตรกรหันมาแปรรูป หรือออกแบบบรรจุภัณฑ์ เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า เพิ่มช่องทางการขายทั้งขายส่งและขายปลีกตามสถานที่ต่างๆ

3.1.4 ปัญหาด้านการจัดการกลุ่มแปลงใหญ่มะพร้าวน้ำหอม พบว่า สมาชิกแปลงใหญ่ยังไม่เห็นความสำคัญในการประชุมเพื่อระดมความคิดเห็นเท่าที่ควร เกษตรกรที่มาประชุมเป็นสมาชิกรายเดิม การรวมกลุ่มยังไม่เข้มแข็งเท่าที่ควร สมาชิกขาดการรับรู้ข้อมูลข่าวสารอาจเพราะสมาชิกส่วนมากเป็นผู้สูงอายุ การนัดประชุมผ่านไลน์ อาจไม่เหมาะสมควรเป็นการโทรศัพท์แจ้งหรือแจ้งผ่านบุคคล และการสนับสนุนปัจจัยต่างๆ ไม่ทั่วถึง แปลงที่มีพื้นที่เพาะปลูกขนาดเล็กอาจยังไม่ได้รับการใส่ใจเท่าที่ควร

ข้อเสนอแนะ ด้านการจัดการกลุ่มแปลงใหญ่มะพร้าวน้ำหอม เจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสร้างสื่อประชาสัมพันธ์ที่เข้าถึงและเข้าใจง่าย สร้างการมีส่วนร่วม ระดมความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ปัญหาและอุปสรรค หน่วยงานของทางราชการเข้ามาเป็นตัวกลางในการพิจารณาการสนับสนุนปัจจัยการผลิตอย่างทั่วถึงทุกแปลง นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และหาแนวทางร่วมกัน

2. อภิปรายผล

จากการศึกษา การจัดการการผลิตมะพร้าวน้ำหอมของกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่มะพร้าว น้ำหอม ตำบลเกาะศาลพระ อำเภอดงหลวง จังหวัดราชบุรี สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 สภาพทั่วไปด้านสังคมและเศรษฐกิจของกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่มะพร้าว น้ำหอม

2.1.1 สภาพทั่วไปด้านสังคม พบว่าเกษตรกรแปลงใหญ่มะพร้าว น้ำหอมตำบลเกาะศาลพระ อำเภอดงหลวง จังหวัดราชบุรี เป็นเพศชายร้อยละ 41.18 เพศหญิงร้อยละ 58.82 มีอายุเฉลี่ยอยู่ที่ 60 ปี มีประสบการณ์ในการปลูกมะพร้าวเฉลี่ยอยู่ที่ 16.56 ปี เห็นได้ว่าเกษตรกรประกอบอาชีพปลูกมะพร้าวมาอย่างยาวนาน ส่งผลให้สมาชิกส่วนใหญ่มีประสบการณ์และภูมิปัญญาชาวบ้านที่สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ แต่ปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อายุและความรู้แบบดั้งเดิมอาจไม่มีเพียงพอ เกษตรกรจะต้องนำหลัก 8 ปัจจัยความสำเร็จการทำเกษตรมูลค่าสูง การบริหารจัดการองค์ความรู้ การปรับตัวให้เหมาะสมกับปัจจุบันและอนาคต ความสามารถพลิกฟื้นจากปัญหาได้เร็วและดีกว่าเดิม (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์: 2567) มาพัฒนาและประยุกต์ใช้ภายในแปลงของเกษตรกร

2.1.2 สภาพทั่วไปด้านเศรษฐกิจ พบว่า เกษตรกรแปลงใหญ่มะพร้าวน้ำหอม ตำบลเกาะศาลพระ อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี มีการจ้างแรงงานเฉลี่ย 1.61 คน ซึ่งอาจไม่เพียงพอในแปลงที่มีการถือครองสูงสุด 115 ไร่ การที่เกษตรกรจ้างแรงงานน้อยสอดคล้องกับการศึกษานโยบายค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำและการพัฒนาทางเศรษฐกิจระยะยาว ค่าจ้างขั้นต่ำอาจมีผลต่อต้นทุนการผลิตสินค้า (อรรถกฤต ปัจฉิมพันธ์:2558) และในการจำหน่ายมะพร้าวน้ำหอม เกษตรกรไม่สามารถกำหนดราคาได้เอง เกษตรกรจึงจ้างแรงงานภาคเกษตรน้อยกว่าการใช้แรงงานในครัวเรือนที่เฉลี่ย 2.24 คน ต้นทุนในการผลิตของเกษตรกรเฉลี่ยอยู่ที่ 5,408.42 บาทต่อไร่ และใช้เงินทุนของตนเองเป็นหลัก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนิษฐา ยินดี (2563:46-47)

2.2 การจัดการการผลิตมะพร้าวน้ำหอม

2.2.1 สภาพการผลิตมะพร้าวน้ำหอมแบบแปลงใหญ่

1) **สภาพพื้นที่** ในการผลิตมะพร้าวน้ำหอมแบบแปลงใหญ่ ตำบลเกาะศาลพระ อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ที่มีลักษณะเป็นดินเหนียว ด้วยภูมิปัญญาการทำสวนแบบยกร่องจึงสามารถแก้ปัญหาการระบายน้ำที่ไม่ดี ให้สามารถใช้ประโยชน์ตามศักยภาพของดินได้ ทำให้พื้นที่ดังกล่าวเหมาะแก่การปลูกไม้ผลโดยเฉพาะมะพร้าวน้ำหอม ด้วยความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรดิน เกษตรกรจึงลดต้นทุนโดยการไม่ใส่ปุ๋ยรองก้นหลุมก่อนปลูก จากการศึกษาพบว่ายังมีเกษตรกรครึ่งหนึ่งที่ยังไม่มีการเก็บตัวอย่างดิน เพื่อวิเคราะห์ธาตุอาหารเจ้าหน้าที่จากสถานีพัฒนาที่ดินราชบุรีหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้าไปให้คำแนะนำ เพื่อให้เกษตรกรทราบถึงความสำคัญของการวิเคราะห์ดินและปริมาณธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืช สมบัติทางเคมีของดินบางประการ เช่น ความเป็นกรดเป็นด่างของดิน เนื้อในดิน ปริมาณปูนที่ใช้แก้ความเป็นกรดของดิน สอดคล้องกับคำแนะนำจากคู่มือการวิเคราะห์ดินทางกายภาพและการแปลผลเพื่อการสำรวจและจำแนกดิน วันเพ็ญ วิริยะกิจนทีกุล และชนิดา เกิดชนะ (2558,4) เพื่อเกษตรกรใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนการผลิตที่ถูกต้องแม่นยำและมีประสิทธิภาพ เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำ เนื่องจากแหล่งน้ำต้นทุนมีแหล่งน้ำธรรมชาติหลายสายและระบบคลองส่งน้ำชลประทานที่ทั่วถึงรอบพื้นที่ทำการเกษตร ทำให้มีน้ำใช้ตลอดทั้งปี

2) **การจัดการภายในแปลง** พบว่าส่วนใหญ่เกษตรกรขุดหลุมปลูกที่ขนาด 0.50x0.50x0.50 เมตร ปลูกต่ำกว่าปากหลุม 0.15 เมตร เป็นไปอย่างถูกต้องเหมาะสมสอดคล้องตามหลักการจัดการการผลิตมะพร้าวน้ำหอม (สัจจา บรรจงศิริ:2562,6-30) และเกษตรกรนิยมปลูกระหว่างเดือนพฤษภาคม – สิงหาคม ซึ่งเข้าสู่หน้าฝนโอกาสที่มะพร้าวเจริญเติบโตมีสูง สอดคล้องกับคำแนะนำ สถาบันวิจัยพืชสวน กรมวิชาการเกษตร (2562,33)

3) **การจัดการพิเศษ** เกษตรกรเกินครึ่งหนึ่งไม่มีการลอกเลน หากเกษตรกรมีเงินทุนเพียงพอที่จะจ้างแรงงานควรดำเนินการอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ซึ่งตรงกับคำแนะนำของ กรม

วิชาการเกษตร (2562) เพื่อเป็นการทำให้ร่องสวนไม่ต้นเงินและยังใช้ดินจากท้องร่องสาตบนหลังร่องสวนเพื่อเป็นปุ๋ยให้ต้นมะพร้าว พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เชื่อว่าใส่เกลือแกงทำให้รสชาติของน้ำมะพร้าวหวานขึ้น ลดอาการผลแตก แต่ความเชื่อดังกล่าวยังไม่มีการวิจัยรองรับ พบว่าสิ่งที่เกษตรกรทำอาจไม่ได้ประโยชน์และเป็นการเพิ่มต้นทุนในการผลิต สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนิษฐา ยินดี (2563:80) เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ใส่เกลือแกงเพราะคิดว่าเป็นการสิ้นเปลืองต้นทุนและแรงงาน

4) *การจัดการศัตรูพืช* เกษตรกรพบด้วงแรดมะพร้าว ด้วงงวง ด้วงไฟ หนอนหัวดำ แมลงดำหนาม ไรสีขา การจัดการภายในแปลงเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้สารเคมี เกษตรกรควรลดการใช้สารเคมีโดยหันมาปฏิบัติตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตร (2566:73) ในการกำจัดด้วงแรดมะพร้าว โดยการใช้ราเขียวเมทาไรเซียมแอนิโซเพลีย และใช้แตนเบียน กำจัดหนอนหัวดำและแมลงดำหนาม หมั่นทำความสะอาดบริเวณคอกมะพร้าวเพื่อทำลายแหล่งหลบซ่อนและเพาะพันธุ์ เนื่องจากการปฏิบัติของเกษตรกรส่วนใหญ่อาจขัดกับแนวทางการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) โดยขบวนการผลิตจะต้องปลอดภัยต่อเกษตรกรและผู้บริโภค ปราศจากการปนเปื้อนของสารเคมี ไม่ทำให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม

2.3 ปัญหาและข้อเสนอแนะที่พบในการผลิตมะพร้าวน้ำหอมแบบแปลงใหญ่

2.3.1 *ปัญหาด้านการผลิตมะพร้าวน้ำหอม* พบว่า สภาพอากาศที่แปรปรวน อุณหภูมิที่สูงขึ้นในปัจจุบันส่งผลกระทบต่อการออกดอกและติดผลของมะพร้าวน้ำหอม ดอกร่วงมากกว่าปกติ ทำให้เกิดอาการมะพร้าวขาดคอ เกษตรกรส่วนใหญ่ยังไม่ดำเนินการแก้ปัญหาและหาวิธีการแก้ปัญหาเรื่องมะพร้าวเรื่องนี้ไม่ได้ เกษตรกรควรได้รับการฝึกอบรมให้ความรู้ในการจัดการสวนมะพร้าวน้ำหอมเพื่อให้ได้ผลผลิตสม่ำเสมอตลอดทั้งปี แม้ว่าบางช่วงมะพร้าวน้ำหอมให้ผลผลิตน้อยแต่เกษตรกรก็ขายได้ในราคาที่สูงขึ้นหลายเท่าตัว ในทางกลับกันมะพร้าวน้ำหอมให้ผลผลิตมากราคากลับตกต่ำตามลงไป ทำให้ในแต่ละปีรายได้เฉลี่ยของเกษตรกรไม่ได้เพิ่มขึ้นหรือลดลงแต่อย่างใด สอดคล้องกับกลไกการตั้งราคาและห่วงโซ่อุปทาน (กระทรวงอุตสาหกรรม:2559) หากเกษตรกรมีการจัดการและดูแลรักษาให้มีผลผลิตสม่ำเสมอทั้งปี ก็จะเป็นการสร้างโอกาสในการมีผลตอบแทนที่มากขึ้น

2.3.2 *จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรแปลงใหญ่มะพร้าวน้ำหอม ตำบลเกาะศาลพระ อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี* ไม่มีการใช้ปุ๋ยพืชสด ไม่มีการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ไว้ใช้เอง และมีเพียงส่วนน้อยที่ผลิตน้ำหมักชีวภาพไว้ใช้เอง เพื่อเป็นการลดต้นทุนในการผลิตและแก้ไขปัญหาปัจจัยในการผลิตมีราคาสูง เจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้าไปส่งเสริมและให้คำแนะนำตามกรอบการดำเนินงานระบบส่งเสริมการเกษตร (Training and Visit System) กรมส่งเสริมการเกษตร (2560)

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 เกษตรกรใช้ข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพผลผลิต ลดกระบวนการและขั้นตอนที่ไม่จำเป็นในกระบวนการผลิต เป็นการลดต้นทุนและพัฒนาคุณภาพของมะพร้าวน้ำหอม

3.1.2 เกษตรกรใช้เป็นข้อมูลประกอบการเตรียมความพร้อมในการเข้ารับการตรวจแปลงเพื่อขอขึ้นทะเบียน การรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) และนำไปสู่การต่อยอดเพื่อขอขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ GI “มะพร้าวน้ำหอมราชบุรี”

3.1.3 เจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นที่ปรึกษาให้เกษตรกรทุกแปลง ผ่านการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) และทุกแปลงสามารถขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ GI ให้ครบทุกแปลง และสามารถผ่านเกณฑ์การประเมินในขั้นตอน การต่ออายุใบอนุญาตการขอขึ้นทะเบียนต่างๆ ได้

3.1.4 เจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ใช้ประโยชน์จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้านสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกแปลงใหญ่มะพร้าวน้ำหอมตำบลเกาะศาลพระ อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี เพื่อนำไปสู่การออกแบบหลักสูตรการอบรม โดยเน้นการมีส่วนร่วมของสมาชิกให้มีโอกาสได้เสนอแนะความต้องการในด้านต่าง ๆ เพื่อให้การถ่ายทอดองค์ความรู้ และการสนับสนุนปัจจัยการผลิต สอดคล้องและตรงตามความต้องการของเกษตรกรและศักยภาพของพื้นที่

3.1.5 เจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ร่วมพัฒนาและสร้างมูลค่าของสินค้า หาช่องทางการตลาดให้ผู้ผลิตสามารถจำหน่ายสินค้าด้วยตนเองไม่ต้องอาศัยพ่อค้าคนกลางเพียงอย่างเดียว การออกแบบผลิตภัณฑ์ การสร้างเรื่องราวของสินค้า เพื่อยกระดับและเพิ่มมูลค่าให้สินค้า ต่อยอดจากสิ่งที่มีอยู่เดิมให้เกษตรกรมีรายได้ที่คุ้มค่ากับการลงทุน

3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพในกระบวนการผลิต การลดการสูญเสียผลผลิตจากขั้นตอนที่เกิดขึ้นระหว่างกระบวนการผลิต เพื่อแก้ปัญหามะพร้าวให้ผลผลิตขาดช่วง (อาการมะพร้าวขาดคอ) ซึ่งจะต้องดูแลตั้งแต่ตอนที่มะพร้าวติดจั่น การผสมเกสร สภาพภูมิอากาศ ปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการติดผลของมะพร้าวน้ำหอม

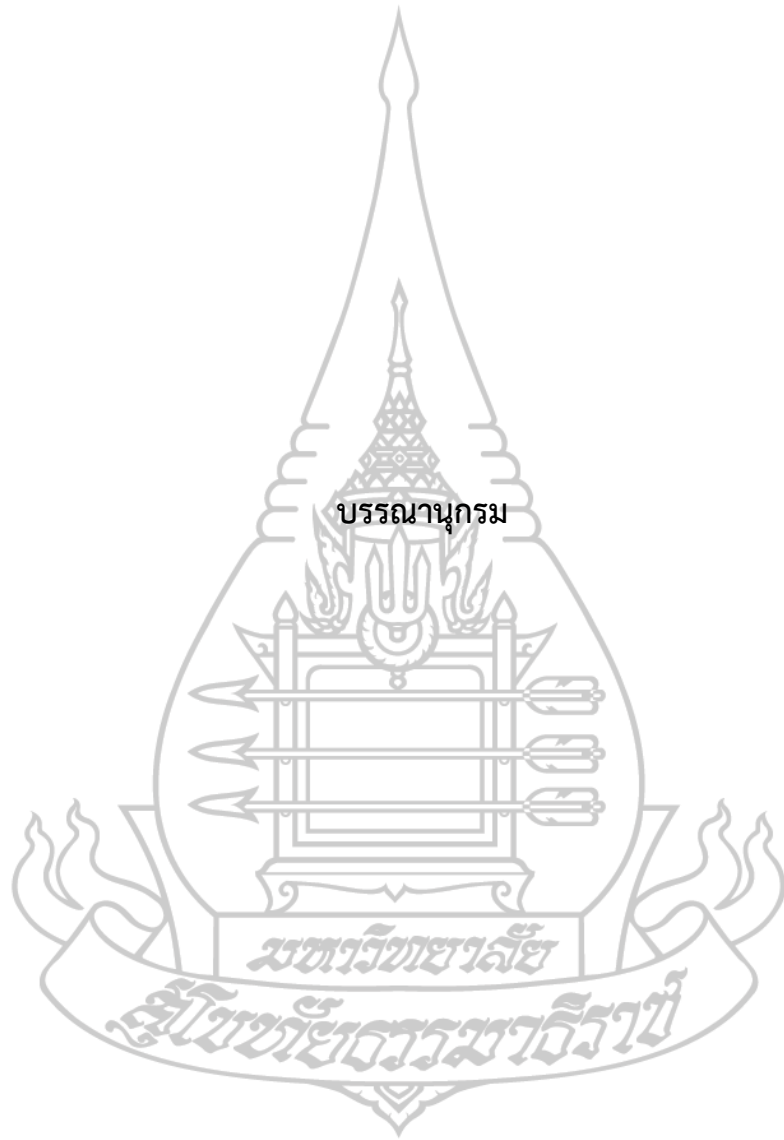
3.2.2 ควรศึกษาแนวทางการความต้องการของสมาชิกแปลงใหญ่ โดยแบ่งตามขนาดพื้นที่เพาะปลูกของแต่ละแปลง เพื่อให้ตรงตามความต้องการของเกษตรกร และข้อจำกัดในพื้นที่

3.2.3 ควรมีการศึกษาการผลิตปุ๋ย สารปรับปรุงบำรุงดิน และสารชีวภัณฑ์ต่างๆ ทดแทนการใช้สารเคมีทางการเกษตร เพื่อต่อยอดให้เกษตรกรทำการเกษตรแบบอินทรีย์ได้มีรูปแบบ จนผ่านการรับรองของสถาบันต่างๆ และเปิดโอกาสให้เกษตรกรมีทางเลือกในการจำหน่ายสินค้าที่หลากหลายมากขึ้น

3.2.4 ควรศึกษาขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติเพื่อให้เกษตรกรได้รับมาตรฐานการผลิตที่ดี (GAP) ครบทั้ง 8 ขั้นตอน เพื่อให้เกษตรกรสามารถเตรียมความพร้อมและต่อยอดไปจนถึงการขอขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ GI “มะพร้าวน้ำหอมราชบุรี”

3.2.5 ควรศึกษากลุ่มตัวอย่างเกษตรกรแปลงใหญ่มะพร้าวน้ำหอม ตำบลเกาะศาลพระ อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี แปลงที่ได้ขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ GI “มะพร้าวน้ำหอมราชบุรี” เพื่อพัฒนาและต่อยอดสร้างให้เป็นสินค้าเกษตรมูลค่าสูง และส่งเสริมให้ดำเนินการภายใต้มาตรฐานเกษตรอินทรีย์

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการเกษตร. (2567). การจัดการมะพร้าวน้ำหอมเพื่อการส่งออก. (พิมพ์ครั้งที่ 1).
<https://doa.go.th/share/attachment.php?aid=3165/978-616-358-668-1>
- กรมวิชาการเกษตร. (2562). การจัดการความรู้เทคโนโลยีการผลิตมะพร้าวน้ำหอม. (พิมพ์ครั้งที่ 1).
<https://www.doa.go.th/share/attachment.php?aid=3134/978-974-436-931-4>
- กรมวิชาการเกษตร. (ม.ป.ป.). การผลิตมะพร้าว. กรมวิชาการเกษตร. <https://www.doa.go.th/hort/wp-content/uploads/2020/01/การผลิตมะพร้าว-1.pdf>
- กรมวิชาการเกษตร เพื่อเกษตรกร. (2566, มิถุนายน). ทำความรู้จักหนอนหัวดำมะพร้าว [Video]. Youtube. <https://www.youtube.com/watch?v=kmcj46Ta9O8>
- กฤษณา กฤษณพุกต์, วชิรญา อิ่มสบาย, ภาสันต์ ศารทูลทัต, ปิยะณัฐ ฝกามาศ, ศุภธิดา อับดุลลาการ์ซิม, เกรียงศักดิ์ ไทยพงษ์, ราตรี บุญเรืองรอด, อุไรวรรณ นิลเพชร, วันชาติ นิตพันธ์, และชราวดี ไทยพงษ์. (2555). การสำรวจข้อมูลเบื้องต้นในการผลิตและปัจจัยที่เกี่ยวข้องของมะพร้าวอ่อนเพื่อส่งออก. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
- กฤษณา กฤษณพุกต์, ภาสันต์ ศารทูลทัต, พงษ์นาถ นาถวานันต์, วชิรญา อิ่มสบาย, ราตรี บุญเรืองรอด, ศิวลักษณ์ ปฐวีกันต์, และธรรมศักดิ์ ทองเกต. (2559). การพัฒนาศักยภาพการผลิตมะพร้าวอ่อนเพื่อการส่งออกครบวงจร. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
- กฤษณา กฤษณพุกต์, เกียรติสุดา เหลืองวิไล, นัฐชา รอดรักษา, วชิรญา อิ่มสบาย, สิรินาถ น้อยพิทักษ์, อนุพันธ์ เทอดวงศ์วรกุล, ทิพย์ ไกรทอง, ราตรี บุญเรืองรอด, ศิวเรศ อารีกิจ , ลพ ภาวภูตานนท์, ภาสันต์ ศารทูลทัต, ศุภธิดา อับดุลลาการ์ซิม, ธีร์ หะวานนท์, รพี ดอกไม้เทศ, และวันชาติ นิตพันธ์. (2562). โครงการการผลิตมะพร้าวอ่อนในสภาพภูมิอากาศที่กำลังเปลี่ยนแปลง. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
- กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน. (2566, 7 พฤษภาคม). เขตการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจมะพร้าว. กรมพัฒนาที่ดิน. https://webapp.ldd.go.th/lpd/node_modules/img/Download/zonmap/zonmap1/เขตการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจมะพร้าว2566.pdf

- กิตติกร นาคะชัย. (2560). เทคโนโลยีการพัฒนาที่ดินของกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าวแบบแปลงใหญ่
อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรม
มาธิราช.
- ครูโยลูกชาวสวน. (2566, มิถุนายน). การล้างคอมพิวเตอร์ – โดยครูโยลูกชาวสวน [Video]. Youtube.
<https://www.youtube.com/watch?v=-3vfgtRARyw>
- จิรวุฒ มงคล. (2564). ความต้องการการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรในจังหวัด
สกลนคร [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- จ้องขาวไร่. (2566, มิถุนายน). เรือรดน้ำอัตโนมัติ Rimbotics สูดยอดตัวช่วยสำหรับชาวสวน.
[Video]. Youtube. <https://www.youtube.com/watch?v=qqVyYGXdZ40>
- ชนันท์ สนสาขา. (2560). การส่งเสริมการผลิตมะพร้าวอินทรีย์ของเกษตรกรในจังหวัด
ประจวบคีรีขันธ์ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- บรรพต ศรีชัย (2564). แนวทางการพัฒนาการผลิตหอมแดงตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของ
กลุ่มแปลงใหญ่หอมแดงบ้านโคกก่อง ตำบลข้าวปุ้น อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดอุบลราชธานี
[วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- บุญชริกา ไจระจ่าง และ สุรพล ฐิติธนากุล (2560). ศักยภาพและผลตอบแทนของการปลูกมะพร้าว
น้ำหอมเปรียบเทียบกับปลูกปาล์มน้ำมัน ยางพาราและมะพร้าวทำกะทิในจังหวัด
สุราษฎร์ธานี: รายงานฉบับสมบูรณ์. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์
วิจัยและนวัตกรรม.
- ประสงค์ ทองรงค์ (2565) “มะพร้าว น้ำหอม” ใน สารานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน เล่ม 38
หน้า 141-174
- เปรม ฤ สงขลา. (2561). โครงสร้างสวนพื้นฐานความยั่งยืน ตัวอย่างสวนมะพร้าว น้ำหอม.
วารสาร เคหการเกษตร. 42(8), 63-85.
- เพชรรัตน์ สิทธิรักษ์. (2552). รายงานพิเศษ-มหัศจรรย์มะพร้าวไทย. วารสาร เทคโนโลยีชาวบ้าน,
22(466), 54. <https://info.matichon.co.th/techno/techno.php?srctag=05054011152&srcday=2009-11-01&search=no>
- มนัสชนัน ฉลองชาติ. (2564). แนวทางการส่งเสริมการจัดการศัตรูมะพร้าว น้ำหอมโดยวิธี
ผสมผสานของเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าว น้ำหอม อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี
[วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- วรรณภา เสนาดี, ปกป้อง ป้อมฤทธิ์. (2561). ไขความลับมะพร้าว น้ำหอมทำอย่างไรให้ยั่งยืน.
วารสาร เคหการเกษตร. 42(7), 64-91.

สถาบันวิจัยพืชสวน. (2563). *สถานการณ์การผลิตมะพร้าว*. [แผ่นพับ] กรมวิชาการเกษตร.

https://www.doa.go.th/hort/wp-content/uploads/2020/10/สถานการณ์มะพร้าว_กรกฎาคม63.pdf

สมเกียรติ สีสนอง, อธิติสุนทร นันทกิจ, เปรม ฌ สงขลา, คงพันธุ์ รุ่งประทีปถาวร, ราชพร เขียนประสิทธิ์, เสกสรรค์ ศาสตร์สถิต, สมหมาย โชครุ่ง, ธนิกา ดวงธนู, ประชุมพงษ์ แดงสกุล, อนุชิต สีสายุทธโท และ จักรภพ อินถา (2562). *โครงการการเกษตรแม่นยำในการจัดการสวนมะพร้าวน้ำหอม: รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์*. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.

สัจจา บรรจงศิริ. (2562). *เอกสารการสอนชุดวิชา การจัดการการผลิตไม้ผลเชิงธุรกิจ หน่วยที่ 6 การจัดการการผลิตมะพร้าวน้ำหอม*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช กรมวิชาการเกษตร. (2560). *การจัดการศัตรูมะพร้าว*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). https://www.doa.go.th/plprotect/wp-content/uploads/Km/KM_coconut2.pdf/978-974-436-895-9

สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. (2565). *รู้จัก-รู้ใช้ ชีวภัณฑ์กำจัดศัตรูพืช* (พิมพ์ครั้งที่ 1). <https://www.nstda.or.th/agritec/biocontrol-book/978-616-12-0621-5>

สุนิษา เจริญวนาท (2560). *แนวทางในการพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ ผังโพรง อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

เอื้องพร นพคุณ (2563). *ปัจจัยที่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการบริหารจัดการโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่มะพร้าวน้ำหอมบ้านแพ้ว* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

Nc coconut. (2566, มีนาคม). *ต้นกำเนิดมะพร้าวน้ำหอมราชบุรี | Agrico PODCAST EP.2* [Video]. Youtube. <https://www.youtube.com/watch?v=XocJ9ptEkKk>

Nc coconut. (2566, มิถุนายน). *เรือดน้ำ เครื่องมือสำคัญของเกษตรกรชาวสวนมะพร้าวน้ำหอม NC coconut Farm EP.59*. [Video]. Youtube. <https://www.youtube.com/watch?v=XocJ9ptEkKk>

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัย

สุโขทัยธรรมมาธิราช

ชุดที่.....
 แปลงใหญ่ปี 2566 2567

แบบสอบถามสำหรับการวิจัย

เรื่อง การจัดการการผลิตมะพร้าวน้ำหอมของกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่มะพร้าวน้ำหอม
 ตำบลเกาะศาลพระ อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานด้านสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่มะพร้าว

คำชี้แจง : ให้ทำเครื่องหมาย ลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

1. เพศ 1. ชาย 2. หญิง
2. อายุ.....ปี
3. ระดับการศึกษา
 1. ไม่ได้รับการศึกษา 2. ประถมศึกษา
 3. มัธยมศึกษาตอนต้น/เทียบเท่า 4. มัธยมศึกษาตอนปลาย/เทียบเท่า
 5. อนุปริญญา/ประกาศนียบัตร 6. ปริญญาตรี
 7. ปริญญาโท 8. อื่นๆ.....(โปรดระบุ)
4. จำนวนสมาชิกในครัวเรือนทั้งหมด.....คน (รวมตนเอง)
5. จำนวนแรงงานเกษตรในครัวเรือนทั้งหมด.....คน (รวมตนเอง)
6. มีการจ้างแรงงานทำการเกษตรหรือไม่ 1. ไม่มี 2. มี จำนวน.....คน
7. มีประสบการณ์ในการปลูกมะพร้าวน้ำหอมมาแล้ว.....ปี
8. ก่อนปลูกมะพร้าวน้ำหอมทำอาชีพอะไรมาก่อน
 1. ว่างงาน 2. บริษัทเอกชน 3. แรงงานภาคการเกษตรอื่นๆ
 4. หน่วยงานราชการ 5. โรงงาน 6. อื่นๆ.....(โปรดระบุ)
9. เหตุผลที่ปลูกมะพร้าวน้ำหอม
 1. ปลูกตามบรรพบุรุษ 2. สนใจปลูกด้วยตนเอง 3. หน่วยงานราชการส่งเสริม
 4. ปลูกตามเพื่อนบ้าน 5. อื่นๆ.....(โปรดระบุ)

10. จำนวนพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด.....ไร่.....งาน
 1. ที่ดินตนเอง จำนวน.....ไร่.....งาน
 2. ที่ดินเช่า จำนวน.....ไร่.....งาน
 3. อื่นๆ..... (โปรดระบุ)จำนวน.....ไร่.....งาน
11. จำนวนพื้นที่ปลูกมะพร้าวน้ำหอม จำนวน.....ไร่.....งาน.....ตารางวา
12. ปลูกมะพร้าวน้ำหอม จำนวน.....ต้น / ไร่
13. แหล่งเงินทุนในการผลิตมะพร้าวน้ำหอม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 1. ของตนเอง
 2. กองทุนหมู่บ้าน
 3. กลุ่ม / สหกรณ์
 4. ธกส.
 5. แหล่งเงินทุนของรัฐ
 6. หนี้นอกระบบ
 7. อื่นๆ.....(โปรดระบุ)
14. ต้นทุนในการผลิตมะพร้าวน้ำหอม.....บาท / ไร่ / ปี (หลังจากปีที่เริ่มให้ผลผลิต)
15. ต้นทุนด้านการเตรียมแปลงการผลิตมะพร้าวน้ำหอมส่วนใหญ่เป็นค่าใช้จ่ายอะไรบ้าง ช่วงประมาณ 1-3 ปีแรก ก่อนมะพร้าวให้ผลผลิต (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 1. ค่าใช้จ่ายในการเตรียมแปลง จำนวน.....บาท/ปี
 2. ค่าพันธุ์มะพร้าว จำนวน.....บาท/ปี
 3. ด้านการจัดการระบบน้ำ จำนวน.....บาท/ปี
 4. ด้านการจัดการดิน จำนวน.....บาท/ปี
 5. ค่าจ้างแรงงาน จำนวน.....บาท/ปี
 6. ค่าปุ๋ย จำนวน.....บาท/ปี
 7. ค่าสารเคมีกำจัดวัชพืช จำนวน.....บาท/ปี
 8. ค่าสารเคมีกำจัดศัตรูพืช จำนวน.....บาท/ปี
 9. ค่าสารเคมีกำจัดโรคพืช จำนวน.....บาท/ปี
 10. อื่นๆ.....(โปรดระบุ)

16. ต้นทุนในการผลิตมะพร้าว น้ำหอมส่วนใหญ่เป็นค่าใช้จ่ายอะไรบ้าง หลังจากมะพร้าวให้ผลผลิต (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. ค่าจ้างแรงงาน จำนวน.....บาท/ปี
2. ค่าปุ๋ย จำนวน.....บาท/ปี
3. ค่าสารเคมีกำจัดวัชพืช จำนวน.....บาท/ปี
4. ค่าสารเคมีกำจัดศัตรูพืช จำนวน.....บาท/ปี
5. อื่นๆ.....(โปรดระบุ)

17. รายได้ของเกษตรกรจากมะพร้าว น้ำหอม.....บาท / ไร่ / ปี (ทั้งหมด)

ตอนที่ 2 การจัดการการผลิตมะพร้าว น้ำหอมของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่มะพร้าว น้ำหอม

คำชี้แจง : ให้ทำเครื่องหมาย ลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

1. พื้นที่ปลูกมะพร้าว

1.1 ลักษณะพื้นที่ปลูกมะพร้าว น้ำหอม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. เป็นพื้นที่ราบลุ่ม
2. เป็นพื้นที่ดอน
3. เป็นพื้นที่ยกทรง
4. อื่นๆ.....(โปรดระบุ)

1.2 สภาพดินที่ปลูกมะพร้าว น้ำหอม

1. ดินร่วน
2. ดินทราย
3. ดินร่วนปนทราย
4. ดินเหนียว
5. อื่นๆ.....(โปรดระบุ)

1.3 มีการตรวจวิเคราะห์ดินหรือไม่

1. ไม่มีการตรวจวิเคราะห์ดิน
2. มีการตรวจวิเคราะห์ดิน ส่งตรวจที่..... (โปรดระบุ)
ผลการวิเคราะห์ดิน..... (โปรดระบุ)

มีการวางแผนการใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินหรือไม่ วางแผน ไม่วางแผน

2. การเตรียมพันธุ์มะพร้าวน้ำหอม

2.1 ลักษณะพันธุ์มะพร้าวน้ำหอมที่ปลูก

1. มะพร้าวน้ำหอมพันธุ์หมู่สี่เขียว (ตอบข้อ 2.2)
2. มะพร้าวน้ำหอมพันธุ์ผลรี (ข้ามไปตอบข้อ 2.3)
3. มะพร้าวน้ำหอมพันธุ์ผลกลม (ข้ามไปตอบข้อ 2.3)
4. มะพร้าวน้ำหอมพันธุ์กันจิบ (ข้ามไปตอบข้อ 2.3)
5. อื่นๆ.....(โปรดระบุ) (ข้ามไปตอบข้อ 2.3)

2.2 เกษตรกรได้รับการขึ้นทะเบียนสินค้าบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ GI “มะพร้าวน้ำหอมราชบุรี”

1. ขึ้นทะเบียนแล้ว
2. ยังไม่ได้ขึ้นทะเบียน.....(โปรดระบุเหตุผล)

2.3 แหล่งที่มาของพันธุ์มะพร้าวน้ำหอมที่นำมาปลูกในสวน

1. หน่วยงานราชการ
2. ซื้อจากเกษตรกรที่จำหน่ายพันธุ์ที่น่าเชื่อถือ
3. เพาะพันธุ์เอง
4. อื่นๆ.....(โปรดระบุ)

2.4 อายุของต้นพันธุ์มะพร้าวน้ำหอมที่ใช้ปลูก

1. ต่ำกว่า 3 เดือน
2. 3-4 เดือน
3. 5 เดือน
4. มากกว่า 5 เดือน ขึ้นไป

3. การการปลูกมะพร้าวน้ำหอม

3.1 ช่วงเวลาในการปลูกมะพร้าวน้ำหอม

1. มกราคม - เมษายน
2. พฤษภาคม - สิงหาคม
3. กันยายน - ธันวาคม

3.2 รูปแบบการปลูกมะพร้าวน้ำหอม

1. ปลูกแบบแถวคู่
2. ปลูกแบบแถวเดี่ยว
3. ปลูกแบบสี่เหลี่ยมจัตุรัส
4. ปลูกแบบสามเหลี่ยมด้านเท่า

3.3 ขนาดหลุมปลูกมะพร้าวน้ำหอม

1. 0.5x0.5x0.5 เมตร
2. 1x1x1 เมตร
3. 1.5x1.5x1.5 เมตร
4. อื่นๆ.....(โปรดระบุ)

3.4 มีการใส่ปุ๋ยรองก้นหลุมก่อนปลูกหรือไม่

1. ไม่ใส่
2. ใส่

ปุ๋ย.....อัตราที่ใช้.....ก.ก./ไร่

3.5 ระยะห่างในการปลูกมะพร้าวน้ำหอม

1. 6x6 เมตร
2. 6.5x6.5 เมตร
3. 7x7 เมตร
4. อื่นๆ.....(โปรดระบุ)

3.6 อัตราการปลูกมะพร้าวน้ำหอม จำนวน.....ต้น/ไร่

3.7 ลักษณะการวางมะพร้าวน้ำหอมในหลุมปลูก

1. ปลูกพอดีกับปากหลุม
2. ปลูกต่ำกว่าปากหลุม 15 ซม.
3. ปลูกต่ำกว่าปากหลุม 30 ซม.
4. อื่นๆ.....(โปรดระบุ)

4. การให้น้ำและปุ๋ยแก่มะพร้าวน้ำหอม

4.1 การวิเคราะห์น้ำ

1. ไม่มีการตรวจวิเคราะห์น้ำ
2. มีการตรวจวิเคราะห์น้ำ ส่งตรวจที่..... (โปรดระบุ)
ผลการวิเคราะห์น้ำ..... (โปรดระบุ)

4.1.1 แหล่งน้ำต้นทุนที่ใช้ในการปลูกมะพร้าวน้ำหอม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. น้ำฝน
2. คลองธรรมชาติ
3. คลองชลประทาน
4. สระน้ำ / บ่อบาดาล
5. อื่นๆ.....(โปรดระบุ)

4.1.2 วิธีการให้น้ำ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. ใช้เรือพ่นน้ำ
2. ใช้ระบบสปริงเกอร์
3. ใช้ระบบน้ำหยด
4. ปล่อยน้ำตามร่องสวน
5. อื่นๆ.....(โปรดระบุ)

4.2 ปริมาณการให้น้ำ จำนวน.....ครั้ง/เดือน

4.3 มะพร้าวช่วงอายุเท่าไรที่ต้องการน้ำมากที่สุด(โปรดระบุ)

4.4 ปุ๋ยที่ใช้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

4.1.1 ปุ๋ยอินทรีย์

ชนิด อัตราการใช้..... กิโลกรัม,ลิตร / ไร่ ระยะเวลาที่ให้

1. เช้า 2. เที่ยง 3. เย็น 4. อื่นๆ ระบุ.....

วิธีการใส่ปุ๋ย 1. หว่านบริเวณรอบทรงพุ่ม 2. ฝังบริเวณทรงพุ่ม

3. ให้ผ่านระบบน้ำ 4. อื่นๆ.....(โปรดระบุ)

4.1.2 ปุ๋ยเคมี

สูตรปุ๋ย อัตราการใช้..... กิโลกรัม,ลิตร / ไร่ ระยะเวลาที่ให้

1. เช้า 2. เที่ยง 3. เย็น 4. อื่นๆ ระบุ.....

สูตรปุ๋ย อัตราการใช้..... กิโลกรัม,ลิตร / ไร่ ระยะเวลาที่ให้

1. เช้า 2. เที่ยง 3. เย็น 4. อื่นๆ ระบุ.....

4.1.3 น้ำหมักชีวภาพระบุชนิด อัตราการใช้..... กิโลกรัม,ลิตร / ไร่

ระยะเวลาที่ให้ 1. เช้า 2. เที่ยง 3. เย็น 4. อื่นๆ ระบุ.....

4.1.4 อื่นๆ...(โปรดระบุ) ชนิด อัตราการใช้..... กิโลกรัม,ลิตร / ไร่

ระยะเวลาที่ให้ 1. เช้า 2. เที่ยง 3. เย็น 4. อื่นๆ ระบุ.....

5. วิธีป้องกันและการกำจัดวัชพืช

5.1 การจัดการวัชพืชในแปลงมะพร้าวน้ำหอม

1. ไม่พบ (ข้ามไปข้อ 6)

2. พบ

1. หญ้าคา

2. หญ้าดอกแดง

3. หญ้านกสีชมพู

4. ต้อยติ่ง

5. อื่นๆ.....(โปรดระบุ)

5.2 ใช้สารเคมีระบุชนิด อัตราการใช้..... กิโลกรัม,ลิตร / ไร่

ช่วงเวลาที่ให้

1. เช้า 2. เที่ยง 3. เย็น 4. อื่นๆ ระบุ.....

วิธีการให้สารเคมี.....

5.3 ใช้สารชีวภัณฑ์ ระบุชนิด อัตราการใช้..... กิโลกรัม,ลิตร / ไร่

ช่วงเวลาที่ให้

1. เช้า 2. เที่ยง 3. เย็น 4. อื่นๆ ระบุ.....

วิธีการให้ชีวภัณฑ์.....

5.4 การเขตกรรมระบุ.....

5.5 อื่นๆ.....(โปรดระบุ)

6. วิธีป้องกันกำจัดโรคและศัตรูมะพร้าวน้ำหอม

6.1 การแพร่ระบาดของโรคมะพร้าวน้ำหอมที่พบ

1. ไม่พบ

2. พบ

2.1 โรคยอดเน่าและผลร่วง

2.2 โรคใบจุดสีเทา

2.3 โรครากเน่า

2.4 โรคโคนต้นผุ

2.5 อื่นๆ.....(โปรดระบุ)

6.2 การป้องกันกำจัดโรคในมะพร้าวน้ำหอม

1. ไม่ดำเนินการ

2. ดำเนินการ

2.1 ใช้สารเคมี

2.2 ใช้สารชีวภัณฑ์

2.3 ใช้วิธีเขตกรรม

2.4 อื่นๆ.....(โปรดระบุ)

6.3 แมลงศัตรูมะพร้าวน้ำหอมที่พบ

1. ไม่พบ

2. พบ

2.1 หนอนหัวดำ

2.2 ตัวง.....(โปรดระบุ)

2.3 แมลงดำหนาม

2.4 ไรสีขา

2.5 อื่นๆ.....(โปรดระบุ)

6.4 การป้องกันกำจัดศัตรูมะพร้าวน้ำหอม

1. ไม่ดำเนินการ

2. ดำเนินการ

2.1 ใช้สารเคมี

2.2 ใช้สารชีวภัณฑ์

2.3 ใช้วิธีเขตกรรม

2.4 อื่นๆ.....(โปรดระบุ)

6.5 สัตว์ศัตรูมะพร้าวที่พบ

1. กระรอก 2. หู 3. อื่นๆ.....(โปรดระบุ)

6.6 การป้องกันกำจัดศัตรูมะพร้าวที่พบ

1. ไม่ดำเนินการ
 2. ดำเนินการ
 2.1 ใช้สารเคมี
 2.3 ใช้กรงดัก
 2.5 อื่นๆ.....(โปรดระบุ)

7. การจัดการพิเศษ

7.1 การลอกเลนในท้องร่อง

1. ไม่ได้ดำเนินการ 2. ดำเนินการ 1 ครั้ง/ปี
 3. ดำเนินการ 2 ปี/ครั้ง 4. ดำเนินการ 3-5 ปี/ครั้ง
 5. อื่นๆ.....(โปรดระบุ)

7.2 การใส่เกลือแกงเพื่อพัฒนาคุณภาพของมะพร้าวที่พบ

1. ไม่ใส่
 2. ใส่ อัตราที่ใช้ก.ก./ไร่ จำนวนครั้ง/ปี

7.3 เหตุผลที่ใส่เกลือแกง

1. เพิ่มความหวาน 2. ป้องกันผลแตก
 3. อื่นๆ.....(โปรดระบุ)

8. การเก็บเกี่ยวผลผลิตมะพร้าวที่พบ

8.1 อายุการเก็บเกี่ยวผลผลิตครั้งแรกหลังจากปลูกลงมาแล้ว.....ปี

8.2 วิธีการสังเกตมะพร้าวที่พบก่อนเก็บเกี่ยว

1. สีของเปลือกมีสีเขียวไม่อ่อนหรือแก่เกินไป
 2. ปลายหางหนูมีสีน้ำตาลประมาณครึ่งหนึ่ง
 3. ดัดฟังเสียง 4. นับวันหลังจากที่จั่นมะพร้าวออก
 5. นับจำนวนวัน/รอบการตัด 6. อื่นๆ.....(โปรดระบุ)

8.3 ความถี่ในการเก็บเกี่ยวผลผลิตมะพร้าวน้ำหอม

1. ☐ ยังไม่ให้ผลผลิต	2. ☐ ทุก 15 วัน
3. ☐ ทุก 20 วัน	4. ☐ ทุก 30 วัน
5. ☐ ไม่แน่นอน	6. ☐ อื่นๆ.....(โปรดระบุ)

8.4 วิธีการเก็บเกี่ยวผลผลิตมะพร้าวน้ำหอม

1. ☐ เก็บเกี่ยวเอง	2. ☐ จ้างแรงงานคน
3. ☐ ผู้รับซื้อเป็นผู้มาตัดเองในสวน	4. ☐ อื่นๆ.....(โปรดระบุ)

9. การตลาด

9.1 การคัดขนาดผลมะพร้าวก่อนจำหน่าย

1. ☐ ไม่มีการคัดขนาด	2. ☐ มีการคัดขนาด

9.2 รูปแบบการจำหน่ายมะพร้าวน้ำหอมส่วนใหญ่เป็นลักษณะใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. ☐ ผลสด	2. ☐ แยกน้ำ / แยกเนื้อ
3. ☐ มะพร้าวควั่นเขียว/ขาว	4. ☐ แปรรูป
5. ☐ อื่นๆ.....(โปรดระบุ)	

9.3 ผู้กำหนดราคาขายมะพร้าวน้ำหอม

1. ☐ เกษตรกรเจ้าของแปลง	2. ☐ พ่อค้ารับซื้อ
3. ☐ ตลาดกลาง	3. ☐ อื่นๆ.....(โปรดระบุ)

9.4 การจำหน่ายผลผลิตมะพร้าวน้ำหอม

1. ☐ รวมที่ประธานกลุ่ม	2. ☐ จำหน่ายผ่านพ่อค้าคนกลาง
3. ☐ จำหน่ายเอง	3. ☐ ส่งโรงงานอุตสาหกรรม
5. ☐ อื่นๆ.....(โปรดระบุ)	

9.5 ผู้ผลิตได้ทำสัญญาซื้อ-ขาย กับผู้รับซื้อหรือไม่

1. ☐ ไม่ได้ทำ	2. ☐ ทำ
	2.1 ☐ ทำแบบสัญญาเดี่ยว (รายย่อยขายเอง)
	2.2 ☐ ทำแบบสัญญารวมกลุ่มแปลงใหญ่

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะการจัดการการผลิตมะพร้าวน้ำหอมของสมาชิกกลุ่มเกษตรกร
แปลงใหญ่

1. ปัญหาด้านต้นทุนการผลิตมะพร้าวน้ำหอม

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะด้านต้นทุนการผลิตมะพร้าวน้ำหอม

.....

.....

.....

2. ปัญหาด้านการผลิตมะพร้าวน้ำหอม

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะด้านการผลิตมะพร้าวน้ำหอม

.....

.....

.....

3. ปัญหาด้านการจัดการการตลาด

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะด้านการจัดการการตลาด

.....
.....
.....

4.ปัญหาด้านการจัดการกลุ่มแปลงใหญ่มะพร้าวน้ำหอม

.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะด้านการจัดการกลุ่มแปลงใหญ่มะพร้าวน้ำหอม

.....
.....
.....

5. ปัญหาอื่นๆ โปรดระบุ.....

.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะอื่นๆ โปรดระบุ.....

.....
.....
.....

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อสกุล	นางสาวศิริพร บุญเพ็ญ
วัน เดือน ปี เกิด	16 พฤษภาคม 2528
สถานที่เกิด	เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร
ที่อยู่ปัจจุบัน	133 หมู่ 2 ตำบลเกาะศาลพระ อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี 70170
ประวัติการศึกษา	บริหารธุรกิจบัณฑิต (คอมพิวเตอร์ธุรกิจ) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี พ.ศ. 2550
ประวัติการทำงาน	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน สถานีพัฒนาที่ดินสมุทรสงคราม สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 10 กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

